

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
PETA SEDNICA
PRVOG REDOVNOG ZASEDANJA
Četvrti dan rada
17. maj 2018. godine

(Sednica je počela u 10.10 časova. Predsedava Veroljub Arsić, potpredsednik Narodne skupštine.)

*
* *

PRESEDAVAJUĆI: Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, nastavljamo rad Pete sednice Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2018. godini.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuje 88 narodnih poslanika.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika prisutnih u sali, molim narodne poslanike da ubace svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema za glasanje.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da su u sali prisutna 93 narodna poslanika, odnosno da su prisutna najmanje 84 narodna poslanika i da postoje uslovi za rad Narodne skupštine.

Da li neko od predsednika odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa želi da zatraži obaveštenje ili objašnjenje u skladu sa članom 287. Poslovnika?

Reč ima narodni poslanik Miljan Damjanović.

MILJAN DAMJANOVIĆ: Prvo pitanje upućujem predsedniku države Aleksandru Vučiću. Zapravo, mogli smo iz medija da se informišemo da je posle susreta predsednika Srbije Aleksandra Vučića sa Hašimom Tačijem, Hašim Tači, zlikovac i terorista, izjavio za prištinske, svetske, evropske i sve druge medije da niko neće dobiti, kako on kaže, i pobediti sa sto odsto ali da će Kosovo sačuvati teritorijalni integritet i suverenitet.

Postavljam pitanje predsedniku države – verovatno je ovakva smela izjava stigla nakon navodnog plana koji je sa Zapada stigao predsedniku države a nedvosmisleno govori da Srbija mora da se odrekne Kosova i Metohije zarad

ulaska Srbije u EU, pa me zato interesuje kada će Srbija, zvanična država, Vlada i on kao predsednik okrenuti kurs, okrenuti leđa zapadnim silama, koje nam, kao što vidite, nisu prijatelji jer prijatelji prijateljima ne otimaju ništa, i okrenuti se pravim prijateljima, Ruskoj Federaciji, Kini i ostalim državama koje nam ne zabadaju nož u leđa i koje nam pomažu nam da sačuvamo teritorijalni integritet i suverenitet Republike Srbije, gde Ustav Republike kaže da je Kosovo i Metohija sastavni deo Srbije?

Takođe želim da postavim pitanje predsedniku države ali ujedno i premijeru Ani Brnabić. Nakon što smo mogli da čujemo od predsednika države da je stigao taj famozni plan, za koji smo mi srpski radikali još pre mesec i po dana objavili da je napisan, da ćemo ga dobiti i da će to biti jedna vrsta ultimatum... Znači, ništa novo, nešto što se dešavalo u Rambujeu, nešto se dešavalo devedesetih godina, dešava se i dan-danas. Nakon tog plana koji je dobijen, predsednik države je izjavio da nema ulaska Srbije u EU bez predaje Kosova i Metohije. S druge strane, SNS i SPS, kao vladajuće stranke, i dalje govore o EU, i dalje se donose zakoni koji su u skladu sa EU. Da li to znači da vladajuće stranke nisu kompatibilne sa politikom premijera i predsednika države ili je ovo dokaz da je ipak doneta određena odluka da vladajuće stranke priznaju nezavisnost Kosova i predaju je šiptarskim teroristima? Zaista očekujem odgovor koja je prava politika. Ukoliko je politika Vlade Republike Srbije i predsednika države da je Kosovo i Metohija sastavni deo Republike Srbije, onda vas molim da prestanete sa tim putem koji je upravo suprotan toj politici, a to je put ka EU.

Treće pitanje je pitanje za ministra spoljnih poslova Ivicu Dačića. Takozvani kosovski predstavnici su najavili da ih ne interesuju stavovi tzv. srpskih poslanika u prištinskom parlamentu, da li će oni glasati za formiranje vojske ili ne, već kreću sa zakonom koji govori o transformaciji, kako oni kažu, KBS, kosovskih bezbednosnih snaga, u oružane vojne snage, zapravo u vojsku. Postavljam pitanje ministru spoljnih poslova: šta će država Srbija uraditi po tom pitanju, da li ćemo i dalje biti nemi posmatrači i da li ćemo samo konstatovati po enti put – eto, vidite, njima se može jer imaju jake prijatelje?

I još jedno pitanje za predsednika države i za premijera – s obzirom na to da imamo hvalospeve i Šiptara i mnogih drugih da imaju podršku NATO-a, kada će konačno da shvate da je politika vojne neutralnosti propala i kada ćemo zatražiti ulazak u Odbor za kolektivnu bezbednost koji predvodi Ruska Federacija? Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Mirjana Dragaš.

Izvolite.

MIRJANA DRAGAŠ: Poštovani predsedavajući, danas bih pravo na postavljanje pitanja iskoristila da postavim jedno pitanje koje se odnosi na problem populacione politike. To pitanje je odavno kod nas evidentirano i ukazano je na veliki problem koji traje već nekoliko decenija, međutim, Vlada se

po prvi put sistematski počela baviti ovim pitanjem i borbom protiv bele kuge, što se u svakom slučaju mora pohvaliti, ali je to pitanje koje interesuje mnoge naše građane, u kom smislu će se ono dalje razvijati i koje će mere Vlada preduzimati u ovom smislu u narednom periodu.

Naime, upoznati smo sa sistemskim rešenjima kada je u pitanju populaciona politika i to svakako treba da pohvalimo. Sve konkretne mere za podsticanje populacione politike, od Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom, preko drugih mera, kao što su nagrade socijalno odgovornim kompanijama, uvođenje servisa E-beba, do onih mera koje su usmerene ka davanju ekonomskih olakšica za podizanje deteta, imaju za cilj zaustavljanje pada nataliteta kao i podsticanje rađanja, što je ključno za opstanak nacije i države.

U 2017. godini, na primer, u petnaest opština bilo je nekoliko projekata koje je kabinet ministra bez portfelja zaduženog za demografiju i populacionu politiku realizovao, koji su dali značajne rezultate kroz primenu različitih stimulativnih pronatalitetnih mera. Konkretno, projekti koji su realizovani, u iznosu od 130.000.000 dinara, rezultirali su da se, primera radi, u Sečnju otvori odeljenje jaslenog uzrasta; u nekoliko opština postignuto je usklađivanje radnog vremena vrtića sa potrebama zaposlenih roditelja; podignut je nivo znanja o reproduktivnom zdravlju među mladima. Ono što je možda i najznačajniji doprinos ovakvih projekata u tim opštinama jeste nekoliko parova, trenutno, u postupku vantelesne oplodnje.

S tim u vezi, postavila bih pitanje ministarki Slavici Đukić Dejanović – s obzirom na to da ovakvi projekti, pored ostalih mera za podsticanje rađanja, daju značajne rezultate, koliko sredstava je obezbeđeno u budžetu kabineta ministra bez portfelja zaduženog za demografiju i populacionu politiku za 2018. godinu za realizaciju projekata pronatalitetne politike jedinicama lokalne samouprave? Da li postoje projekcije da se taj iznos u narednom periodu povećava kako bi se proširio broj opština i porodica obuhvaćenih ovim merama, kao i da li se u saradnji sa stručnjacima predviđaju nove mere?

U skladu s tim, svakako bih još jednom pohvalila sve mere koje su dosad preduzete, saradnju ovog kabineta ministra bez portfelja sa jedinicama lokalne samouprave, ali i svako drugo preduzimanje mera u daljem pravcu u cilju podizanja nataliteta, razvijanja svesti o potrebi očuvanja i izgradnje porodice i stvaranja porodica sa većim brojem dece.

U tom smislu, samom ovom kabinetu, kao i merama Vlade koje je u ovom smislu dosad preduzela, dajemo podršku, ali želimo da se u narednom periodu taj obim i obuhvat u svakom smislu i dalje povećava. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Moje pitanje ponovo ide na adresu Ministarstva spoljnih poslova i predsednika Vlade Ane Brnabić, uz izvesno čuđenje što su odjednom naprasno, od kad sam počeo da pitam ovo što pitam u poslednje vreme, prestali da stižu inače uredni odgovori iz Ministarstva spoljnih poslova, koji su bili uredni i ažurni pa sam ih ja ovde i pohvalio. Od tada, otprilike, nekako odgovora nema.

Moje pitanje tiče se današnjeg sastanka u Sofiji (ja sam pominjao to i pre nekoliko nedelja), sastanka na kojem se susreću predstavnici Evropske unije sa tzv. partnerima sa Zapadnog Balkana, odnosno kandidatima za članstvo u EU, sastanka koji je gromopucatelno najavljivan kao nova i konačna prekretnica na evropskom putu zemalja Zapadnog Balkana ka EU. Ja sam pitao, pozivajući se na primer i ponašanje Španije i njihovog premijera Rahoja, šta Srbija čini i da li koordinira svoje napore i svoje aktivnosti u vezi s ovim sofijskim samitom sa španskom diplomatijom i španskom vladom.

Iako odgovor nije stigao, odgovor je više nego jasan. Očigledno je da nismo koordinirali te napore, inače bismo se ponašali i postavili barem kao Španija, koja ne želi da učestvuje na samitu na kojem učestvuje tzv. Kosovo, sa zvezdicom, bez zvezdice, svejedno. Dakle, Španija ne učestvuje na samitu na koji smo mi veselo otišli, odnosno poslali našu najvišu delegaciju. To je samo po sebi dovoljno zabrinjavajuće, loše, strašno i, rekao bih, ponižavajuće, a stvar postaje gotovo komična kada se prisetimo da će uskoro petnaest godina od tzv. Solunskog samita EU u julu 2003. godine, pazite, 2003. godine u Grčkoj, jer Grčka je tada predsedavala, kada je data, citiram, odnosno parafraziram, jasna evropska perspektiva zemljama Zapadnog Balkana.

Dakle, prošlo je petnaest godina zamajavanja, obećavanja, mahanja šargarepom i više štapovima, u različitim oblicima, a i danas će se, kako vidimo iz najava, stvar završiti davanjem jasne evropske perspektive kandidatima Zapadnog Balkana. Čak je i reč „članstvo“ izostavljena. Čak i reč „članstvo“ je, upravo na insistiranje Španije, izostavljena iz tog završnog dokumenta i zamenjena neobaveznom formulacijom – evropska perspektiva. Baš kao i pre petnaest godina. S druge strane, ne pominju se zemlje, opet zahvaljujući Španiji, već samo partneri sa Zapadnog Balkana, baš zbog toga da se ne bi prejudicirao status tzv. Kosova.

Drugim rečima, ne samo da se Španija ponovo pokazala kao veći branitelj i veći protivnik kosovske nezavisnosti od naše delegacije koja, ponavljam i naglašavam, u najvišem sastavu boravi u Sofiji, nego se, s obzirom na ove predloge tog dokumenta, pokazuje da je petnaest godina protraćeno, sa jedne i druge strane, u praznim, više-manje, floskulama i pričama o tzv. evropskoj perspektivi. Petnaest godina, još malo pa punoletstvo, priča se aktivno o tome, a mi se nismo makli ozbiljno dalje od početka. U međuvremenu, korak po korak, poniženje po poniženje, ustupak po ustupak, različitih garnitura – nemam ja ništa protiv toga, ali nesumnjivo zahvaljujući odlučujućim i najvidljivijim iskoracima koje čini upravo ova vlada, i time se nekada hvali a nekada skriva, u zavisnosti

od političke konjunktore – istovremeno se Srbija korak po korak, mic po mic odriče onih poslednjih delova i elemenata teritorijalnog suvereniteta na Kosovu i Metohiji, a sve u ime te evropske perspektive.

U međuvremenu su, pominjem vam samo imena nemačkih predstavnika, poluzaboravljena u našoj javnosti, koji su se bavili nama i regionom, od ambasadora Cobela, preko Šokenhofa, do Gvida Vestervelea... Znači evropski, u ovom slučaju nemački, ali evropski zvaničnici koji su nam obećavali tu evropsku perspektivu umrli su u međuvremenu, nestali su ne iz diplomatije nego iz života, a mi se nismo makli dalje od početka, osim što smo se u ime te fantomske perspektive, kao što rekoh, odricali i onih preostalih elemenata državnosti Srbije, odnosno teritorijalnog integriteta na Kosovu i Metohiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Nenad Božić.

Izvolite.

NENAD BOŽIĆ: Poštovani poslanici, poštovani građani Srbije, imam pitanje za vršioca dužnosti ministra finansija, u ovom slučaju to je premijerka Ana Brnabić.

S obzirom na to da je objavljeno da je u prvom tromesečju za budžet zabeleženo da smo u suficitu od 6,5 milijardi evra, mene zanima koliki je ukupan iznos PDV-a za koji nije izvršen povraćaj pravnim licima u zakonskom roku s obzirom da se, eto, hvalimo tim suficitom u budžetu, a sumnja se da je cifra koja se duguje firmama za PDV oko trideset milijardi dinara, znači, skoro pet puta veća od tog izraženog suficita. Zanima me još koje je prosečno kašnjenje povraćaja PDV-a pravnim licima, u danima, i po kojim kriterijumima se vrši isplata zakasnelog povraćaja PDV-a. Kada istekne zakonski rok, na koji način se uopšte određuje ko je taj koji prvi staje u red za isplatu, da li je to vreme donošenja rešenja ili su neki drugi kriterijumi u pitanju?

Samo da naglasim da su najveći potražioc i za povraćaj PDV-a uglavnom firme koje izvoze, tako da ako je tačno da smo mi na njih prebacili tih trideset milijardi dinara nepovraćenog PDV-a, da im država duguje, a stalno pričamo o tome kako hoćemo da razvijamo ekonomiju, podstaknemo izvoz, meni se čini da taj način ophođenja prema njima baš nije dobar.

Zanima me – isto, pitanje za vršioca dužnosti ministra finansija – kada će Narodnoj skupštini Republike Srbije biti dostavljeni predlozi zakona o završnom računu budžeta za 2015. i 2016. godinu. Naš saziv traje, sad će biti uskoro, dve godine i mi dosad nismo imali prilike, nijedanput, da raspravljamo o završnom računu budžeta za 2015. i 2016. godinu, a uskoro će, u junu, isteći rok i za završni račun za budžet iz 2017. godine.

Pored toga, imam pitanje za ministra unutrašnjih poslova i Vladinu kancelariju za Kosovo i Metohiju – dokle se stiglo sa istragom o ubistvu Olivera Ivanovića, s obzirom na to da njegovi saradnici strahuju da se na istražne organe vrši pritisak i da su, kako vreme protiče, šanse da se uradi kvalitetna istraga i zaista dođe do počinioca i naredbodavaca tog ubistva sve manje? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

Prvi set pitanja upućujem Agenciji za borbu protiv korupcije, zatim ministru unutrašnjih poslova Nebojši Stefanoviću i svima nadležnima za privredni kriminal, kao i Ani Brnabić, koja je preuzela funkciju ministra finansija. Naime, da li su upoznati sa koruptivnim radnjama u čijem lancu su učestvovali Apoteka „Pančevo“, zatim narodni poslanik Željko Sušec i Smiljka Sušec, za koju postoje i dokazi i svedoci da je majka narodnog poslanika i našeg kolege Željka Sušeca? Koruptivne radnje se odnose na period od 2013. godine i nekoliko godina nakon toga, o čemu posedujem dokaze.

Ukoliko organi kojima upućujem pitanje nemaju nikakva saznanja, evo, javno nudim dokaze i izvode iz platne evidencije kartica iz kojih se vidi da je Apoteka „Pančevo“ nekoliko godina uplaćivala gotovo 40.000 evra na račun Zanatske radnje „Gigi“, čija je vlasnica Smiljka Sušec, majka narodnog poslanika Željka Sušeca. Među tom robom koja je bila preko potrebna, u iznosu od gotovo 40.000 evra, jesu razne platnene kese, vreće itd. Inače, Zanatska radnja „Gigi“ je, po evidencijama Agencije za privredne registre, registrovana 30. maja 2013. godine, a već od jula meseca kreću intenzivna mesečna plaćanja ovoj zanatskoj radnji.

Po izjavama svedoka – a s obzirom na to da je ovo javni prostor, smatrajte to takođe javnom izjavom – narodni poslanik je i te kako imao saznanja i svesno učestvovao u ovom koruptivnom lancu, jer je sam lično donosio račune u Apoteku „Pančevo“ za preduzetničku radnju svoje majke Smiljke Sušec, što je takođe činila i njegova sestra.

Pitam, dakle, i Agenciju i MUP i nadležne za privredni kriminal, kao i premijerku, imaju li saznanja o ovom koruptivnom lancu. Ako nemaju, insistiram da me pozovu, ili prosto mogu da im pošaljem sve ove dokaze. Ako imaju saznanja, želim da znam šta se preduzelo po ovom pitanju s obzirom na to da Željko Sušec nema prijavljenih oko četiri miliona dinara, odnosno gotovo 40.000 evra, u svom izveštaju Agenciji za borbu protiv korupcije, dakle nije čak ni porez platio na sve to, i da je priznao na taj način da je učestvovao u ovom koruptivnom lancu.

Sledeće pitanje upućujem ministru za rad i socijalna pitanja Zoranu Đorđeviću. Naime, da li ima saznanja ili šta je eventualno, ako ih ima, preuzeo po pitanju inicijative i namere da se Vladimiru Jovanoviću zvanom Maradona, predstavljenom kao MMA borac, na kojeg je pucano u Pančevu ispred vrtića, po policijskim informacijama, dok je vodio dete u vrtić, pripremaju papiri u Javnom komunalnom preduzeću „Zelenilo“ u Pančevu, u kome je zaposlen, da mu ovo bude tretirano kao povreda na radu? Pitam dodatno ministra Đorđevića – da li je to povreda na radu? Ako jeste, to znači da je izvršen atentat na zaposlenog u državnom preduzeću. Slobodna sam da tvrdim da bi to onda trebalo da bude događaj od nacionalnog interesa, da neko usred bela dana, u 7.30 ujutru, puca na

zaposlene u javnom preduzeću, pa čak i ako nisu iz Beograda, što obično traži veću pažnju. Evo, desilo se na 17 kilometara, u Pančevu.

Sigurna sam da ministar Đorđević ima više informacija od mene po ovom pitanju s obzirom na to da je i sam, zajedno sa Andrejom Vučićem, u više navrata posećivao borbe upravo Vladimira Jovanovića Maradone na raznim MMA turnirima. Takođe, Maradona je član SNS-a, bio je i odbornik SNS-a.

Sigurna sam da ministar Đorđević, ako nema profesionalni, ono bar ima lični interes da ovo utvrdi s obzirom da sve informacije ukazuju na to da se radi o kriminalnom obračunu, a ne da je neko dobio pet metaka u želudac tako što je bio na radnom zadatku ispred preduzeća „Zelenilo“. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Dragan Vesović.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Moja pitanja će se ticati grada Kraljeva i grada Čačka. Prvo pitanje ide premijeru Republike Srbije gospođi Ani Brnabić, koja je u poslednjoj poseti Kraljevu u razgovoru sa vlastima Grada rekla da od Aerodroma „Morava“ zasad nema ništa, ali da će biti rađen Moravski koridor. Bez obzira na to što su se građani grada Kraljeva uverili da je ovoj vladi mnogo značajniji put Drač–Tirana, a sada, posle razgovora gospodina Vučića sa gospodinom Redžepom Tajipom Erdoganom, i put za Sarajevo, mi pitamo – dokle se stiglo sa projektom Moravskog koridora, kada će početi njegova gradnja i kada će biti gotov? Napominjem da bi Moravski koridor trebalo da spoji Pojate i Preljinu, da prođe pored grada Kruševca, grada Kraljeva, do grada Čačka, dakle kroz teritoriju na kojoj živi više od pola miliona stanovnika Republike Srbije, i to centralne i zapadne Srbije.

Drugo pitanje, gospođi Zorani Mihajlović, ministru za saobraćaj i infrastrukturu, a vezano za prvo pitanje – pošto je gospođa premijerka dala izjavu da od Aerodroma „Morava“ u Lađevcima zasad nema ništa, građane grada Kraljeva interesuje kada će sa Aerodroma da poleti „vazduplohov“, odnosno kada će sa Aerodroma da polete avioni. Vlast u Gradu Kraljevu je, doduše, pre izvesnog vremena pravila koncert grupe „Piloti“ i tom prilikom dala jedno 20.000 evra. Bez obzira na to što je Aerodrom dva puta otvaran, jedanput od strane Borisa Tadića, drugi put od ministarke Mihajlović, nas interesuje kada će sleteti prvi avioni. A piloti će svakako biti u tom avionu kada bude avion sleteo, te nam ovi koncerti nisu potrebni.

Ministru za zaštitu životne sredine gospodinu Trivanu ide pitanje – da li je urađena procena ekoloških rizika od proizvodnih procesa koji će se obavljati u najavljenoj fabrici u Kraljevu koju će izgraditi turski investitor *Eurotay*? Prema raspoloživim podacima, u toj fabrici radiće se kamenovanje teksasa, a dalja obrada tog teksasa trebalo bi da se radi u šivaonicama u Novom Pazaru. S obzirom na to da turski investitor nema fabrike nigde u Evropi, svoje standarde sprečavanja zagađivanja životne sredine nije uskladio sa evropskim standardima,

a lokacija buduće fabrike je u neposrednoj blizini Zapadne Morave, postoji realna ekološka opasnost da se taj deo priobalja Zapadne Morave i okoline grada Kraljeva zagadi. Dakle, da li će nadležno ministarstvo dati informaciju jesu li ove informacije tačne, a ukoliko jesu tačne, šta će u tom smeru preduzeti?

Pitanje gospodinu Šarčeviću, ministru prosvete, jeste – da li će Ministarstvo prosvete dati dozvolu za dalji nesmetani rad Poljoprivredne škole u Kraljevu, inače najstarije poljoprivredne škole u Srbiji, pošto je promenom Plana detaljne regulacije Grad Kraljevo trinaest hektara zemlje koja je služila za nesmetano izvođenje praktične nastave dao, kao mogućnost kupovine, investitoru „Leoni“? Time je doveo u pitanje dalji rad škole, a do današnjeg dana Grad nije školi ponudio drugu zemlju, iste površine, da bi se rad mogao nesmetano nastaviti. Dakle, šta će biti s ovim problemom jer početak nove školske godine i upis u novu školsku godinu je vrlo blizu?

Ministru Ružiću, ministru državne uprave i lokalne samouprave, postavljam pitanje – da li će nadležno ministarstvo nešto preduzeti povodom skandalozne podele sredstava iz budžeta Grada Kraljeva lokalnim medijima, kada je jedna lokalna televizija sa svojim projektom „Za napredno Kraljevo“ dobila osamdeset puta više sredstava nego druge dve televizije, koje su izveštavale o neravnopravnom i nekorektnom deljenju sredstava iz budžeta Grada Kraljeva i na taj način sprečavale eventualne krađe? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Milija Miletić.

Izvolite.

MILIJIA MILETIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Ja bih, kao i dosad, postavio nekoliko konkretnih pitanja vezanih za život naših građana, pitanja koja postavljaju meni u mom kraju, na jugoistoku Srbije.

Jedno od tih pitanja, pošto se o tome više puta čulo u prethodnom periodu i prošle godine, a i ove godine u medijima od strane nekih iz Ministarstva rada i socijalne politike, vezano je za Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju, za one ljude koji odu u penziju ranije od 65 godina, a imaju jedan od uslova, 40 godina radnog staža. Po tom zakonu, za koji sam i ja glasao, ljudi imaju penale za svaku godinu ako odu ranije od 65. godine. Na taj način, oni imaju umanjenje penzije do kraja života, u zavisnosti od toga da li će otići u 61, 62, 63. ili 64. godini. Pitanje je – da li će se ući u postupak promene ovog zakona u ovom delu? Bio je veći broj najava od strane Ministarstva.

To je ono što me stvarno interesuje zato što to jeste pitanje većeg broja ljudi koji su stekli uslove, jedan od uslova, 60 godina, odnosno 40 godina radnog staža, pa sada čekaju, da ne dođu do situacije da odu u penziju a da imaju smanjivanje tih 5, 10, 15, 20% do kraja života, već samo da to bude dok taj budući penzioner ne napuni 65 godina života.

Još jedno pitanje, a vezano je za razvoj poljoprivrede. Bez rada na komasaciji i promena Zakona o komasaciji ili podzakonskih akata biće teško da se radi komasacija u našim područjima. Govorim konkretno za nerazvijena

područja, kao što je opština odakle ja dolazim, kao što su opštine na jugoistoku Srbije. Svedoci smo da veliki broj njihova sada nema ko da obrađuje zato što su ti ljudi ostarili, ne mogu da rade, njihovi mladi tamo ne dolaze. A potrebno je da se ta zemlja radi, da se razrađuje, da bi ljudi mogli i dalje od toga da žive. Interesuje me da li će Ministarstvo poljoprivrede u narednom periodu, ja očekujem vrlo brzo, da uđe u postupak donošenja zakona o komasaciji, jer smo svi svesni toga da bez ukрупnjavanja zemlje, bez komasacije, bez ulaganja u poljoprivredu na zemljištu koje stvarno ima mogućnost da se radi nema nam ni razvoja poljoprivrede. Inače, nemačka vladina organizacija GIZ je već pomagala da se uđe u postupak donošenja određenih pravilnika o komasaciji.

Meni je to pitanje stvarno vrlo bitno da znam, jer ćemo na taj način, kada uradimo komasaciju, kada uradimo dobrovoljno grupisanje zemlje za naše poljoprivredne proizvođače i u nerazvijenim područjima, imati veliku šansu i mogućnost da se ostane da se živi tamo. Mladi ljudi koji žele da se bave poljoprivredom, koji mogu koristiti subvencije koje daju država Srbija i Vlada Republike Srbije, sa ukрупnjavanjem zemlje mogu da ostanu da žive tamo. Tako možemo stvarno da imamo uspeh i budućnost i u tim našim malim nerazvijenim opštinama kao što su opštine Svrljig, Bela Palanka, Gadžin Han, Babušnica i veći broj takvih opština na jugoistoku Srbije.

Još jednom, pošto ja stvarno uvek govorim kao pravi srpski domaćin, kao pravoslavac, ja bih današnjeg dana iskoristio priliku da čestitam Beograđanima slavu Spasovdan, gradu Beogradu da čestitam slavu Spasovdan, sa željom da Beograd i Beograđani i svi mi idemo napred, da bude mnogo bolje, da se razvijaju rubna područja i da se razvija poljoprivreda.

Čestitao bih, normalno, i Nišavskom upravnom okrugu današnju slavu Spasovdan, sa željom da naš Nišavski okrug ide napred, da se razvija, da se rađaju deca, da se tamo bolje živi. I, pošto ja dolazim iz Svrljiga, današnji dan, Spasovdan, takođe je slava Manastira Vaznesenje Gospodnje, koji se nalazi u selu Labukovo, to je selo na granici sa opštinom Sokobanja.

Čestitam i svim mojim ljudima ovaj dan, Spasovdan, sa željom da svi u Srbiji bolje živimo, da imamo zdravlja, sreće i uspeha u svakom pogledu. Sve najbolje!

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Gordana Čomić.

Izvolite.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Zahtev za potpunu informaciju ministru za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Sadržaj informacije čije dostavljanje zahtevam tiče se štrajka u „Kajzenu“ koji se dogodio nedavno. Informacija koju zahtevam od ministra je da mi odgovori na pitanje – šta je iz delokruga svoje nadležnosti uradio ministar, odnosno nadležni u Ministarstvu i šta je u postupanju učinjeno tokom štrajka u „Kajzenu“?

Verujem da svi znamo šta se dogodilo za poslednjih nedelju dana. U „Kajzenu“ su radnice stupile u štrajk, sa zahtevom za isplatu zaostalih zarada, prekovremenog rada i zahtevom za poboljšanje rada – uobičajen sindikalni zahtev u svim normalnim državama. Ono što nije uobičajeno, i to treba da bude sadržaj informacije koju zahtevam od ministra, jeste reakcija poslodavca i izostanak reakcije bilo koga od nadležnih. Dakle, poslodavac se javnosti obratio da je „nedavni štrajk u našoj kompaniji bio bez osnova“, da nije bio organizovan u skladu sa zakonom, da štrajk nije bio najavljen, pri čemu je informacija od radnica u štrajku da on zabranjuje sindikalno organizovanje, što je takođe povreda Zakona o štrajku i nadležnost Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

U drugoj fazi ovog arogantnog, nezakonitog i nadasve štetnog po sve u Srbiji javljanja poslodavca „Kajzena“ jeste da im nije bila data mogućnost da odgovore na zahteve zaposlenih, da pokušaju da postignu dogovor, a da je „obustava proizvodnje ugrozila ispunjenje obaveza prema našim internacionalnim klijentima i prouzrokovala veliku reputacionu i finansijsku štetu za 'Kajzen'“.

Moja poruka i ovaj deo mog zahteva za informacijom nisu upućeni ministru, upućeni su poslodavcu, odnosno ljudima koji vode „Kajzen“: vaša reputaciona šteta je sramota da držite žene dvanaest sati na radu, da im ne date sindikalno organizovanje i da ih tretirate kao roblje. To je posloводства reputaciona, finansijska i svaka druga sramota i šteta.

Moje pitanje je zašto je uopšte moguće da se to dešava u Srbiji. Odgovor na to pitanje je dosta lako naći. Znači, ta iluzija i neprekidno ponavljanje da mi treba da pravimo poslove, da kreiramo radna mesta, da posla nema, jedna je od najstrašnijih i najtragičnijih zabluda po elementarna prava svakog čoveka, žene i muškarca koji žive u Srbiji. Posla ima, i robovi su imali posla; žene imaju posla svaki dan, vasceli dan, od rana jutro do noći. Zarade su problem. Da ljudi u Srbiji kažu poslodavcima, a u ime ljubavi, da će raditi džabe, svi bi imali posao.

Ovakvo postupanje posloводства je, osim što je nezakonito po propisima koje je ova skupština donela, ja mislim, dobar početak da se otvori dijalog odakle nam prava da uskraćujemo radnicima ono što je u tim propisima zapisano. Odakle vam prava da govorite – čuti, za dvadeset dve ili dvadeset pet hiljada, jer može da bude i gore? Odakle vam prava da zabranjujete sindikalno organizovanje radnika i da u isto vreme isti ministar, od koga zahtevam potpunu informaciju o postupanju u slučaju „Kajzen“, govori o tome da se mi menjamo po receptu evropskih integracija?

U toj Evropi o kojoj, na rečima, govorite da se menjamo a u realnosti se ne dešava ništa osim ruganja evropskim integracijama, u toj Evropi radnici imaju prava na štrajk, sindikati su obavezni u dijalogu sa poslodavcem i vladom i štrajkovi su uobičajena pojava u demokratskom društvu. Maltretiranje radnika i zabrana štrajka, kao i – evo ti 25.000 i to ti je puno, omalovažavanje, ponižavanje

i sve ono što se očigledno dešava ne samo u „Kajzenu“ i ovo ruganje poslodavca koji je obećao 800 radnika, a zapošljava 350 ne dešava se u Evropi. Kad se desi, onda ministar kaže – ne može. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Da li još neko od predsednika, odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa želi da zatraži obaveštenje ili objašnjenje u skladu sa članom 287?

Kolega Birmančeviću, izvolite.

BOBAN BIRMANČEVIĆ: Poštovani predsedavajući, u Osnovnom sudu u Šapcu u toku je proces suđenja gradonačelniku Nebojši Zelenoviću za zloupotrebe i nenamensko trošenje budžeta iz 2015. godine, i to za iznos od ni manje ni više nego pet miliona evra.

Postavljam pitanje potpredsedniku Vlade i ministru policije Nebojši Stefanoviću – kada će pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije, Službe za borbu protiv organizovanog kriminala, u interesu svih građana Šapca, ali i građana Srbije, izvršiti kontrolu poslovanja Gradske uprave imajući u vidu da je DRI kontrolom trošenja budžeta za 2015. godinu utvrdila nepravilnosti i zloupotrebu u iznosu od pet miliona evra? Ponavljam, sudski proces je u toku.

Ono što je pitanje, na koje je potreban odgovor upravo preko Službe za borbu protiv organizovanog kriminala, jer nikako se drugačije ne može nazvati trošenje iz budžeta pet miliona evra, jeste – koje preduzeće, koji pojedinac, ko je imao pravo da zavuče ruku u kasu budžeta Grada Šapca i potroši pet miliona evra? Između ostalog, sredstva su potrošena u iznosima od 297.000.000 dinara više od odobrenih aprocijacija, 86.000.000 dinara su obaveze čiji pravni osnov nije u skladu sa važećim propisima, 89.000.000 dinara bez validne verodostojne dokumentacije, 31.000.000 dinara bez zaključenog ugovora ili drugog pisanog akta, 42.000.000 dinara bez sprovođenja javnih nabavki itd., zloupotrebama nikad kraja.

Ponavljam, molba ministru policije, u ime građana Šapca i Srbije, jeste da dobijemo odgovor na pitanje ko je potrošio pet miliona evra građana Šapca iz budžeta 2015. godine, bez javne nabavke, bez pravnog osnova, bez validne dokumentacije, bez zaključenog ugovora. Građani zaslužuju istinu, a lopovi kaznu u skladu sa zakonom i sa veličinom zloupotreba koje su uradili.

Drugo pitanje postavljam predsednici Vlade Ani Brnabić, ministru finansija, kao i ministrima Ružiću i Đorđeviću.

Naravno da su, u skladu sa poslovanjem koje je konstatovano u 2015, koja nije bila izborna godina, u 2016. godini zloupotrebe bile još veće jer su izbori bili u toku. Dokazano je da su kupovinom glasova, koja je priznata i potvrđena u Osnovnom javnom tužilaštvu u Šapcu, između ostalog, napravili većinu uz pomoć koje su sada još uvek na vlasti. Ono što se nastavlja, to je zapošljavanje stranačkih aktivista i odbornika koji su isključivo na strani većine koju predvodi Nebojša Zelenović, kao učenik u Šapcu i republici poznatog Dušana Petrovića

(bolje poznatog kao „mister 10%“) i, u skladu sa tim, zapošljavanje bez odobrenja Vlade Republike Srbije, kršenje zakona.

Ono što je sigurna i pouzdana informacija, to je da je upravo Upravni inspektorat kontrolom od 4. oktobra 2017. godine konstatovao niz nepravilnosti i zapisnikom načelniku Gradske uprave predložio deset mera radi otklanjanja nepravilnosti, dok je Žalbenoj komisiji Grada Šapca dostavljen predlog da se otkaže radni odnos i ponište nezakonita konačna rešenja načelnika Gradske uprave za ukupno deset nezakonito zaposlenih lica. Ministarstvo za rad, boračka i socijalna pitanja, Inspektorat za rad takođe je konstatovao da je u četiri javna preduzeća, koja naravno kontroliše i kojima upravlja Nebojša Zelenović, bilo zapošljavanja na određeno i na neodređeno vreme, ponovo bez odobrenja Republike, bez odobrenja komisije Vlade za zapošljavanje.

Pored toga, uputio sam poziv i molbu budžetskoj inspekciji, koja je nadležna da upravo sve ovo što su konstatovale inspekcije iz navedena dva ministarstva..., da uradi kontrolu gradskog budžeta, odnosno zapošljavanja u Gradskoj upravi i lokalnim javnim preduzećima. Očekujem reakciju Ministarstva finansija, odnosno budžetske inspekcije.

Pored svega navedenog, 26. marta ove godine odbornica koja je bila član odborničke grupe SNS-a u Skupštini grada Šapca prešla je u odborničku grupu koja podržava gradonačelnika Zelenovića tako što je zaposlena na neodređeno vreme u Slobodnoj zoni Šabac, bez bilo kakve saglasnosti, odobrenja ili konkursa. Ponovo se budžet Grada Šapca troši bez smisla, bez javnog konkursa, saglasnosti i bez poštovanja osnovnih kriterijuma za zapošljavanje.

Pokažite građanima Šapca i građanima Srbije da je pravda svakako dostižna. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Miroslav Aleksić.

Izvolite.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, postavljam pitanje predsedniku Republike Srbije i premijeru Republike Srbije – kada će biti ukinut Zakon o privremenom uređivanju načina isplate penzija? To pitam sa razlogom, zato što ovih dana slušamo o tome da i MMF, s jedne strane, traži ukidanje ovog zakona a, s druge strane, slušamo premijerku koja kaže da oni ne mogu da ukinu taj zakon zato što bi se njime praktično smanjile penzije, što nema nikakve logike sa istinom i sa suštinom.

Danas čujemo iz Sofije predsednika Republike, koji nam šalje poruku i kaže da je ovih dana slušao raznorazne gluposti o tome kako treba da se ukine Zakon i kako je on nekome nešto uzeo, kako je penzionerima uzeo penzije. Zaista ne znam da li su gluposti kada nekome... A 40% penzionera je osetilo posledice tog zakona, njih 700.000 je od 2014. počelo da prima manje penzije

nego ranije, da li je on to nekome uzeo ili nije uzeo. Dakle, radi se o tome da je uzeo penzije od 700.000 penzionera ili ... (Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Aleksiću, vi ne postavljate pitanje. Prvo, da bih vam objasnio sistem funkcionisanja države, predsednik Republike ili predsednik Vlade ne mogu ništa da uzmu. Narodna skupština je donela Zakon. Možete da pitate kolege poslanike, ne predsednika Republike, kada će Skupština da izmeni zakone. U redu?

Zatražite reč.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Gospodine Arsiću, razumem ja jako dobro kako funkcioniše sistem. Ja sam citirao predsednika Republike koji kaže da je slušao ovih dana gluposti da je on nekome nešto uzeo, a da on nije uzeo nikome ništa. Dakle, pitao sam, upravo postavljam pitanje Vladi, jer Vlada treba da predloži taj zakon ovde.

A zašto to pitam? Zato što su već počela da stižu rešenja za one penzionere koji su tužili državu i dobili na sudu da država iz budžeta mora da im nadoknadi štetu. Evo, pročitacu primer čoveka koji je tužio za period od 1. novembra 2014. do 31. decembra 2015. godine, gde je doneseno rešenje da se mesečnim anuitetima isplati kompletan iznos koji je tom penzioneru oduzet neustavnim, odnosno protivustavnim zakonom, jer je penzija stečeno pravo. Zarada i imovina tužioca je garantovana Ustavom Republike Srbije, kao i međunarodnim pravima, konvencijama i ugovorima.

Govorim vam to zato što će neko morati da vrati tih petsto miliona evra koliko ste za sve ove godine uzeli penzionerima. To su njihova stečena prava, to je njihova imovina, to je nešto što su oni svojim radom stekli, zaradili i niko nema pravo da krši Ustav i uzima nešto što su oni sami stekli. Vi ste uzeli za pravo da to uradite sa penzionerima, sa zaposlenima, da smanjite plate, da smanjite penzije, sa obrazloženjem da je država u problemu, da se moraju sprovesti određene reforme, ekonomska konsolidacija, ali, nekako, te reforme i konsolidaciju sproveli ste samo po leđima građana, po penzionerima, vojnicima, policajcima, zdravstvenim radnicima, profesorima, lekarima, dok su javna preduzeća ostala i nastavila da se bahate, da troše pare građana Srbije, istih tih penzionera od kojih ste uzeli.

Zato ponovo postavljam pitanje – da li i kada će ovaj neustavni, protivustavni zakon biti ukinut, odnosno kada će Vlada, kako vi, predsedavajući, kažete, poslati Skupštini u proceduru predlog za ukidanje tog zakona?

Drugo pitanje postavljam predsedniku Republike – kada će se dijalog o Kosovu otvoriti u ovom parlamentu s obzirom na to da on ne propušta priliku da u medijima govori...

(Predsedavajući: Kolega Aleksiću, potrošili ste vreme.)

Molim?

(Predsedavajući: Isteklo vam je vreme od pet minuta.)

Vi ste mi uzeli vreme, predsedavajući.

(Predsedavajući: Nisam vam ja uzeo ništa.)

Kako niste?

(Predsedavajući: Ne uzimam ja nikome ništa.)

Prekinuli ste me malopre...

PREDSEDAVAJUĆI: Ne uzimam ja nikome ništa. Zahvaljujem.

Da li još neko od ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa želi reč?
(Ne.)

Obaveštavam vas da je narodni poslanik Miletić Mihajlović sprečen da prisustvuje sednici.

Nastavljamo sa radom.

Prelazimo na 21. tačku dnevnog reda – PREDLOG ODLUKE O OBRAZOVANJU KOMISIJE ZA ISTRAGU POSLEDICA NATO BOMBARDOVANJA 1999. GODINE PO ZDRAVLJE GRAĐANA SRBIJE, KAO I UTICAJ NA ŽIVOTNU SREDINU, SA POSEBNIM OSVRTOM NA POSLEDICE KOJE JE OSTAVILA UPOTREBA PROJEKTILA SA OSIROMAŠENIM URANIJUMOM (jedinostveni pretres).

Molim poslaničke grupe, ukoliko to već nisu učinile, da odmah podnesu prijave za reč sa redosledom narodnih poslanika.

Saglasno članu 192. stav 3. Poslovnika Narodne skupštine, otvaram jedinstveni pretres o Predlogu odluke o obrazovanju komisije za istragu posledica NATO bombardovanja 1999. godine po zdravlje građana Srbije, kao i uticaj na životnu sredinu, sa posebnim osvrtom na posledice koje je ustavila upotreba projektila sa osiromašenim uranijumom.

Da li predlagač narodni poslanik Maja Gojković, odnosno predstavnik predlagača narodni poslanik Darko Laketić, želi reč?

Kolega Laketić.

Izvolite.

DARKO LAKETIĆ: Poštovani predsedavajući, uvažene kolege narodni poslanici, pre svega želeo bih da vas upoznam sa ovim današnjim predlogom, ali ću napraviti jedan kratak uvod.

Naime, NATO bombardovanje Savezne Republike Jugoslavije trajalo je od 24. marta do 10. juna 1999. godine. Podsetiću vas da je NATO agresija izvršena bez prethodne saglasnosti Saveta bezbednosti. U napadima koji su bez prekida trajali 78 dana besomučno su gađani ciljevi poput privrednih objekata, dakle infrastrukturnih objekata, bolnica, škola, crkava, kulturnih objekata. Ono što je naročito značajno jeste da šteta koju je Savezna Republika Jugoslavija imala nikada neće biti dokraja otkriveno kolika je, ali se procenjuje da je između šezdeset i sto milijardi dolara. Konačan broj žrtava takođe nije u potpunosti poznat, ali se ta cifra kreće između 1.200 i 3.000 žrtava. Uz to, bilo je i preko 7.000 ranjenih.

Tokom dejstava i agresije NATO snaga na teritoriju suverene države SRJ korišćeni su avioni A-10. Zašto je to bitno? Zato što su upravo ti avioni nosili

topove koji su koristili projekte, municiju koja je pravljen od osiromašenog uranijuma. Ta municija je bila od 30 mm i svaki projektil je nosio 273 grama osiromašenog uranijuma. Ono što se zna, a što ćemo svakako proveriti prilikom formiranja komisije, jeste da postoji informacija da je 112 tačaka na teritoriji Kosova i Metohije gađano tim projektilima i devet tačaka na teritoriji centralne Srbije, tačnije opštine Bujanovac, Preševo i Vranje, gde su takođe ovi projektili bačeni. Kažem još jednom, to će biti možda jedan od prvih zadataka komisije, da tačno utvrdi lokalitete gde je osiromašeni uranijum zaista dospelo do naše zemlje.

No, vratimo se na zdravstveni aspekt ove teme. Krenuću upravo od osiromašenog uranijuma. Osiromašeni uranijum predstavlja jednu supstancu koja nastaje prilikom obogaćivanja prirodnog uranijuma za upotrebu u nuklearnim reaktorima. Ono što je karakteristično za ovu supstancu jeste da je izuzetno jeftina jer predstavlja nusprodukt u ovim hemijskim reakcijama. Upravo zato što je jako jeftina, a zato što je izuzetno skupo njeno skladištenje i zato što ima (to je treći razlog) izuzetno veliku gustinu, neke zemlje, nažalost, upotrebljavaju ovaj materijal za izradu municije, pogotovo municije koja služi za probijanje snažnih čeličnih oklopa.

Zašto je ovo bitno? Zato što se prilikom prodiranja takve supstance, takvog projektila kroz čelični oklop razvija temperatura od preko 3.000 stepeni Celzijusa i probija se oklop, ali se stvara i karakteristična uranijumska prašina. Sam osiromašeni uranijum je nestabilan. On je piroforan, sagoreva brzo i oksidira. Vrlo brzo, neposredno nakon tog delovanja, on formira uranijum soli, uranilna jedinjenja. To su izuzetno toksična, izuzetno opasna hemijska jedinjenja.

Ono što bih želeo naglasiti, a vezano je za budući rad komisije, jeste da se nećemo samo osvrnuti na radiološki efekat osiromašenog uranijuma, već ćemo govoriti i istraživati i hemijske efekte osiromašenog uranijuma zato što njegovi toksični i hemijski efekti prevazilaze radiološke. I ne samo zbog toga. Postoji čist osiromašeni uranijum, postoji prljav osiromašeni uranijum; čist je ovaj koji sam pomenuo, prljav je, u stvari, istrošeno nuklearno gorivo. Na našu žalost, u agresiji na našu zemlju korišćeni su i jedan i drugi. Ovaj drugi je još gori zato što pored osiromašenog uranijuma u sebi poseduje ostatke, tragove nekih još toksičnijih elemenata, poput plutonijuma i sličnih, te su i toksični efekti na taj način multiplicirani.

Dugotrajni efekti osiromašenog uranijuma na populaciju, na živi svet naučno su evidentirani. Izjave nekih zvaničnika da postoje studije gde uranijum, osiromašeni uranijum nema negativne efekte na zdravlje jesu studije koje takođe postoje, ali u manjem broju. Iskren da budem, diskutabilno je njihovo poreklo.

Pročitaću vam pre svega dokazane naučne efekte. Govorim o činjenicama koje ću potkrepiti naučnim referencama. Izlaganje osiromašenom uranijumu može izazvati oštećenje bubrega kod ljudi. Osiromašeni uranijum je pokazao citotoksično, genotoksično i kancerogeno delovanje u studijama na životinjama. Citotoksično razara ćelije, genotoksično razara genetski potencijal, hromosome i

genom, i kancerogeno izaziva stvaranje raka, tu tzv. medicinski malignu alteraciju. To je sve dokazano u *in vivo* studijama na životinjama.

Epidemiološki dokazi pokazuju da uranijum izaziva reproduktivne poremećaje kod ljudi. Zatim, dokazano je da kod glodara i žaba uranijumove soli o kojima sam pričao, sada govorim o hemijskim toksinima, koji su rastvorljivi u vodi, imaju teratogena svojstva.

I ovo moram reći, da su dokazi o zdravstvenim efektima koje ima osiromašeni uranijum na ljude najvećim delom nepotpuni delom zbog činjenice da je kod svega nekoliko desetina ljudi utvrđeno da su bili izloženi neposredno visokim dozama osiromašenog uranijuma. Takođe, dokazano je, nakon što je municija sa osiromašenim uranijumom korišćena tokom oružanog sukoba, prisustvo osiromašenog uranijuma i uranovih spojeva u zemlji i vodi ili na opremi i u zgradama može zavisiti od velikog broja faktora, ali predstavlja i kratkotrajnu i dugotrajnu opasnost za zdravlje lokalne populacije. Ovo je naučno dokazano i za sve ovo postoje naučne reference.

Ono što je takođe posebno bitno, što je mnoštvo autora dokazalo i potvrdilo u svojim naučnim studijama, jeste da se opasnost od kontaminacije osiromašenim uranijumom teško kontroliše baš zato što se, rekao sam, nakon sagorevanja osiromašenog uranijuma formira uranijumska prašina, te struje vetrova mogu odneti taj materijal na zaista mnogo udaljena mesta.

Šta su naučnici, veliki broj referentnih naučnika, rekli o tome? Neki autori smatraju da je, zavisno od meteoroloških uslova, domet radioaktivnih padavina, aerosola osiromašenog uranijuma praktično neograničen. To je dokazao Leonard Dic, nuklearni fizičar, jedan od doajena u toj oblasti. Zatim, prema istraživanjima u Kuvajtu, aerosoli osiromašenog uranijuma ostali su u vazduhu bar dve godine i leteli do Saudijske Arabije. To je dokazala Ketrin Ojler. Za sve to posedujem reference.

Takođe, ono što je vrlo bitno za nas a verifikovano je naučnim istraživanjima, u toku agresije na SRJ, u jeku najvećih ataka NATO avijacije i padanja tih projektila sa osiromašenim uranijumom, izmerena je 25 puta veća radioaktivnost u Grčkoj i osam puta veća u Bugarskoj, kada su vetrovi praktično nosili taj sadržaj, tu prašinu sa Kosova i Metohije ka ovim državama.

Sada ću hronološki izneti i neke podatke koji se, nažalost, zloupotrebljavaju i zloupotrebljeni su u medijima proteklih dana.

Nakon NATO agresije Ujedinjene nacije su na Kosovo i Metohiju poslale svoj tim, komisiju koja je imala zadatak da ispita ne samo uticaj na zdravlje već i uticaj na životnu sredinu. Godine 2001. taj UNEP-ov tim, tim Ujedinjenih nacija, stigao je na Kosovo i Metohiju i već 2001. godine objavio svoj prvi preliminarni izveštaj. Taj izveštaj je govorio sledeće – na Kosovu i Metohiji u zoni upotrebe osiromašenog uranijuma nema široko rasprostranjene kontaminacije, ta kontaminacija je samo na prostoru 10-15 metara od pada projektila. To je prva tačka. Druga tačka – nema kontaminacije voda, i treća tačka – nema neposrednog

uticaja na zdravlje ljudi. To je bio njihov izveštaj, da bi 2002. godine sami sebe demantovali, ta ista komisija je izjavila – na Kosovu nisu kontaminirani samo lokaliteti označeni na vojnim mapama već na najmanje pet zona, postoji zona ogromne i široke kontaminacije, koja ipak (na kraju zaključak) ne predstavlja pretnju po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Neposredno nakon toga najveće ime u oblasti uticaja radijacije na zdravlje ljudi, to je gospodin Kristofer Bazbi, utvrdio je i dokazao da UNEP-ov izveštaj nije pouzdan, da nijedna od navedenih tvrdnji nije tačna. Citiram njegovu referencu, njegov objavljeni rad i njegovu izjavu da spoljašnje izlaganje nije glavni vid ekspozicije, jer, zamislite, medicinski gledano, u toku akutnog bombardovanja, dakle u toku faze bombardovanja, stvara se ta prašina i ulazni put je inhalatorni; dakle, ulazni put nokse, toksina koji je uzročnik, inhalatorni je, tada čovek može da udahne tu prašinu. Međutim, nakon toga, pošto su te soli rastvorljive u vodi, dakle ima ih u životnoj sredini, ulazni put je ingestioni, dakle putem digestivnog trakta.

Kris Bazbi, čuveni naučnik, dokazao je upravo velike propuste u radu te komisije. Dakle, on je rekao da spoljašnje izlaganje nije glavni vid ekspozicije. On smatra da je za procenu rizika od izlaganja osiromašenom uranijumu upotrebljen pogrešan model. Ovakva tvrdnja britanskog stručnjaka je, mislim, dovoljan razlog da mi hrabro krenemo sa radom u našoj komisiji, da hrabro krenemo u istragu, pre svega zbog dokazivanja istine, zbog našeg naroda.

Posebnu dimenziju ovom problemu daje istraga Italijanskog parlamenta. Naime, Italijanski parlament još od 2005. godine ima formiranu komisiju koja se bavi istragom efekata osiromašenog uranijuma na zdravlje ljudi, uticajem na životnu sredinu. Čak, oni ne istražuju samo osiromašeni uranijum već i uticaj azbesta, radona itd.

Ono što je značajno, a vezano je za rad Italijana, jeste da je ta komisija vrlo studiozno radila svoj posao, ali je, nažalost, bila pod velikim pritiscima Ministarstva odbrane Republike Italije ali i snaga NATO-a. To mi je u direktnom razgovoru preneo i predsednik komisije gospodin Đanpjero Skanu. Poseban značaj i veliki trud i veliku hrabrost pokazala je poslednja komisija upravo pod njegovim vođstvom. Gospodin Đanpjero Skanu i njegovi saradnici, koje sam upoznao, koji su vrhunski stručnjaci (bilo je i narodnih poslanika ali je bilo i vrhunskih stručnjaka u mnogim oblastima), uspeali su da dokažu uzročno-posledičnu vezu između povećane učestalosti malignih oboljenja krvi, malignih bolesti kod italijanskih vojnika koji se nalaze u sektoru Metohije, odnosno u sektoru na Kosovu i Metohiji gde su smešteni i, s druge strane, osiromašenog uranijuma i noksi koje su delovale upravo u tom periodu, sada možemo definitivno reći jer su oni dokazali, na nastanak bolesti.

Ono što je posebno značajno, a značajno je za te italijanske vojnike i uopšte za italijansku državu, jeste da su oni ustanovili jedan institut kvalifikovane verovatnoće. Naime, komparacijom slučajeva, odnosno osoba

odgovarajućeg uzrasta na teritoriji gde su se nalazili sa incidencom bolesti kod osoba istog uzrasta na teritoriji gde nije bilo toksina oni su došli do statističke značajnosti i, praktično, oni više ne rade klasično dokazivanje već se koristi taj institut kvalifikovane verovatnoće. Šta to u stvari znači? Taj institut je italijanskim vojnicima omogućio da se ostvari pravo na naknadu štete u slučaju bolesti bez dokazivanja direktne uzročne veze, uz pretpostavku da je bolest nastala kao posledica uslova u okruženju. To je velika stvar upravo za njihovu državu.

Navešću nekoliko najznačajnijih svedočenja iz tog izveštaja. Ja sam, naime, preuzeo taj izveštaj komisije; izveštaj je preveden i mogu reći da je taj izveštaj vrlo studiozno rađen i da će nam poslužiti kao izvanredna polazna osnova za naš rad.

Kao prvo svedočenje koje je veoma značajno navešću svedočenje profesora Đorđa Trente. Profesor Đorđo Trenta je inače predsednik Udruženja za zaštitu od zračenja Republike Italije, jedan vrlo ugledan i eminentan profesor. Prilikom svedočenja pred komisijom izjavio je sledeće – osiromašeni uranijum prilikom sagorevanja stvara karakterističnu uranijumsku prašinu; uranijumska prašina i mikro i nano čestice koje nastaju na taj način direktni su uzročnici raka, maligniteta. To je izjava Đorđa Trente, koja je verifikovana u izveštaju komisije. Nakon toga se podigla velika bura u italijanskoj javnosti, bio je pritisak od strane Generalštaba i Ministarstva odbrane, da li je to zaista rekao ili nije, međutim, na kraju je stiglo pismo gospodina Trente koje je uputio gospodinu Skanuu, gde je rekao doslovce da je rekao bukvalno ovo što ja izričem danas. Dakle, uranijum je nalogodavac, nano čestice su odgovorne direktno, i mikro čestice, za nastanak raka.

Međutim, šta je to specifično u Italiji, za razliku od nekih drugih država? U Italiji čak ni Generalštab italijanske vojske ne poriče da je osiromašeni uranijum štetan, to piše u ovom dokumentu. Dakle, Generalštab vojske Italije kaže – osiromašeni uranijum je štetan. Ali oni se pravdaju pred komisijom – ali mi nismo koristili osiromašeni uranijum. Međutim, to nije neka vajda, neka korist onim italijanskim vojnicima koji su oboleli u sektoru Kosova i Metohije gde se nalaze.

Ono što je vrlo bitno i što ću pomenuti jeste još jedna činjenica koja je vrlo bitna zbog nas. Oružane snage SAD su još 1994, 1995. godine obavestile italijanski vojni vrh o rizicima upotrebe takve municije. Toliko o tome da oružane snage SAD nisu znale da je to štetno ili da se negira neka štetnost. Osiromašeni uranijum ima štetno dejstvo po zdravlje ljudi. Suština je da mi to dokažemo.

Ono što se pokazalo kao važna novina u toku trajanja parlamentarne istrage kroz više skupštinskih saziva Italijanskog parlamenta jeste saznanje da se pravi značaj problema osiromašenog uranijuma i njegove štetnosti u specifičnoj stvarnosti može prepoznati samo ukoliko se posmatra kao jedan od aspekata

opšteg pitanja izloženosti pripadnika vojske, u njihovim slučajevima, svim onim faktorima rizika koji postoje u civilnom sektoru, pored onih koji su specifični u njihovom okruženju. To su neke premise, neki postulati, neka metodologija koju ćemo i mi koristiti u našem istraživanju.

Posebno je zanimljiv slučaj, i njega ću naglasiti, potpukovnika Enia Letijerija. Naime, dotični gospodin Letijeri je bio komandant medicinskih snaga u sektoru KFOR-a, italijanskom. On je prilikom svedočenja pred komisijom Italijanskog parlamenta izjavio sledeće: „Lično sam utvrdio prisustvo visoke koncentracije kancerogena u vodi namenjenoj za snabdevanje italijanskog kontingenta, a sve to u kontekstu oskudnog, neefikasnog zdravstvenog nadzora nad italijanskom vojskom i ozbiljnih opasnosti po životnu sredinu, koju je komanda u potpunosti potcenila i ignorisala“. Onda vam je na osnovu svedočenja ovog čoveka, koji je istinoljubiv pa je to priznao pred komisijom, jasno da efekti osiromašenog uranijuma prevazilaze čak i neke naše, možda i najcrnje, pretpostavke. Upravo zato, metodologija rada, zaključci ove komisije i ovaj izveštaj biće polazna osnova rada naše komisije. Jedan od prvih svedoka pred našom komisijom biće gospodin Đanpjero Skanu.

Ono što je posebno značajno, videli ste u samom nazivu ove komisije, mi se nećemo nikako ograničavati na efekte osiromašenog uranijuma, prvo zbog toga što osiromašeni uranijum ima značajnije hemijske toksične efekte od radioloških, prvo zbog toga. A drugo, reći ću vam zašto – zato su što prilikom NATO bombardovanja, osim vojnih ciljeva, meta napada bila energetska postrojenja, pogoni hemijske industrije, industrije boja, što je prouzrokovalo oslobađanje hemijskih supstanci u visokim koncentracijama. Najvažnije među njima su amonijak, azotni oksidi, benzen, dioksini, dihloretan, polivinilhlorid, polihlorovani bifenili, vinilhlorid, monomer fenoli, koji su toksični za jetru i digestivni trakt, fosfogeni, hlor, hlorovodonična kiselina, stiren, sumpor-dioksid, teški metali. Ono što je zajedničko za sve ove supstance jeste da su njihovi efekti na ljudsko zdravlje teški i dugotrajni.

Poštovane kolege narodni poslanici, zato predlažem da formiramo komisiju, zato potenciram medicinski i humani aspekt našega rada. Uvažene kolege narodni poslanici, poštovani predsedavajući, naša obaveza je da utvrdimo istinu. Naša obaveza je, prema građanima ove zemlje, da utvrdimo šta je uzrok povećane stope učestalosti malignih bolesti, malignih bolesti krvi, kongenitalnih anomalija. To je naša dužnost. Rezultati do kojih komisija treba da dođe, kada budu došli, impliciraće i pravnu i političku dimenziju i utrti put pravnom i političkom delovanju naše države. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem kolegi Laketiću.

Reč ima narodni poslanik Vojislav Šešelj.

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Dame i gospodo narodni poslanici, Narodna skupština Republike Srbije sa popriličnim zakašnjenjem stavila je na dnevni red

ovaj problem. To je trebalo uraditi još početkom 2000-ih godina, ali znamo da je država tada bila pod jednim prikrivenim vidom strane okupacije, okupacije od onih istih koji su nas bombardovali, pa nije bilo ni teorijskih šansi da se to dogodi. Ali ni sada nije kasno, sada smo možda temeljitije pripremljeni jer već ima objavljenih knjiga na tu temu, pa čak i jedna doktorska disertacija, koju sam imao čast da pogledam.

Koliko je to važno pitanje vidimo pre svega po tome koliko je uznemiren onaj Skot, američki ambasador. Možete misliti, Skot kaže – nije osiromašeni uranijum krivac za omasovljenje broja obolelih od raka, nego pušenje. Propušila Srbija. Međutim, u Srbiji je 1998. godine od ukupnog broja građana bilo 44% pušača, direktnih uživalaca duvanskog dima, a danas ih ima 38%, dakle za 6% manje. Trebalo bi da se smanji i broj obolelih od raka, bar od onih vrsta za koje je dokazano da duvan direktno utiče na njihovu pojavu, pogotovo kada je reč o raku pluća.

A šta kažu naši statistički podaci? Te 1998. godine, kada smo imali 44% pušača od ukupne populacije, bio je 18.841 građanin oboleo od raka, dakle od ukupne populacije (odrasli, starci, žene, deca itd.), umrla su 12.162. Ta brojka počinje naglo da raste: već 2005. godine 24.369 obolelih od raka a 14.000 umrlih, da bi 2015. godine bilo 38.066 obolelih od raznih vrsta raka i 21.865 umrlih.

Podatke za 2017. godinu još nemam, ali mi nemamo nijedan drugi faktor koji bi, osim duvanskog dima i ovih klasičnih oblika izazivača kancerogenih bolesti, kao što su razne veštačke materije, silikoni, azbest itd. ... Sve to traje pa traje, upotreba tih materija za koje je dokazano da su kancerogene se i smanjuje, bolje se kontroliše prerada hrane, a ovoliki je broj obolelih. Jedini uzročnik može biti bombardovanje osiromašenim uranijumom, plus, što ne smemo zaboraviti, rušenje raznih objekata po Srbiji koje je dovelo do curenja štetnih materija i zagađenja.

Osim osiromašenog uranijuma, najveća opasnost preti od piralena – najugroženiji su Kragujevac i okolina, Bor i okolina, i žive – najugroženiji su Pančevo i Novi Sad. Ali pazite, svaka pogođena trafostanica izazvala je zagađenje okoline opasno po ljudsko zdravlje. Svaka pogođena trafostanica, a da ne govorimo o većim objektima.

Na svu sreću, Vlada Srbije, u kojoj sam imao čast da se bavim upravo tim poslovima jer sam vodio Odbor za privredu i finansije, izvršila je dislociranje svih hemijskih materija iz „Prve iskre“ iz Bariča. Inače, da je to pogođeno, celi bi Beograd poumirao. Mi smo to na vreme izvezli cisternama, uklonili na sigurno mesto, nikad vam neću reći gde, i danas je to tajna, ali nikog nije ugrozilo, svi su spaseni. To je bilo najopasnije u celoj Srbiji i mi smo to već prvih dana izneli van područja Beograda, van područja naseljenih mesta, na sigurno mesto.

Vidite, kada je reč o osiromašenom uranijumu, imamo mi jedno tragično iskustvo koje je prethodilo bombardovanju iz 1999. godine, imamo iskustvo

bombardovanja Republike Srpske. Prema nekim podacima, tamo su neki ciljevi već 1994. godine gađani osiromašenim uranijumom, najviše 1995. godine. Najgore je stradalo mesto koje se zove Hadžići, to je gradska opština Sarajeva, periferna opština, u jednoj prilično uskoj kotlini. Mi smo tamo imali posebno važne vojne objekte. To su uglavnom bili objekti za remont, ali je NATO, iz njemu znanih razloga, želeo da baš tamo istrese najviše osiromašenog uranijuma.

Najviše su se, nakon Dejtonskog sporazuma, srpski stanovnici Hadžića – to je većinski bila srpska opština i pre rata – preselili u Bratunac. I odmah su počeli masovno da umiru. Tamo je neverovatan procenat smrtnosti od raka. Ne želim sada da govorim napamet, odavno podatke nisam imao pred sobom, ali to je sve veoma proverljivo i to zna cela Republika Srpska.

Stopa smrtnosti u Srbiji od raka je na vrhu stope smrtnosti od te bolesti u celoj Evropi.

Vidite, gađali su nas otpacima. Osiromašeni uranijum predstavlja nuklearni otpad nakon obogaćivanja uranijuma koji se koristi za nuklearno oružje i koji se koristi za atomske centrale. Svaka zemlja koja ima atomske centrale muku muči gde će da uskladišti atomski otpad. Amerikanci su se dosetili da jedan deo tog otpada upotrebe za tzv. konvencionalno oružje, odnosno municiju za konvencionalno oružje, jer ima višestruko veću probojnost, pogotovo kada je reč o tenkovima, kada je reč o zidanim objektima, kada je reč o utvrđenjima. Umesto da to negde sakriju, sklone u Stenovite planine, na dno okeana, u zaštićenim buradima, pošto je proces raspada, nailazio sam na različite podatke, između milijardu i četiri milijarde godina, to je neuništivo, oni su odlučili u jednom momentu da deset tona (!) osiromašenog uranijuma istresu na Srbiju i rešili problem skladištenja nuklearnog otpada. Sada vi Srbi vidite šta ćete sa svojom genetikom, šta ćete sa svojim potomstvom.

Ono što je tu opasno... Pazite, oni su najviše gađali ciljeve na Kosovu i Metohiji. Od ciljeva u ostatku Srbije gađali su okolinu Vranja, Bujanovca i Preševa. Veliki je broj mesta na Kosovu, dva, četiri, šest, osam, deset, dvanaest, čiju su okolinu gađali ovim nuklearnim otpadom. Tamo su najveće žrtve Albanci, njihovi prijatelji. Njihovi saveznici koji su ih gurnuli u pobunu protiv Srbije, u građanski rat, ovako su ih unakazili. Njima se najviše rađaju defektna deca, nekada sa dve glave, nekad sa viškom udova, deformisane životinje itd. To je tamo daleko, daleko prisutnije nego u ostatku Srbije.

Ali Ibar je reka koja se uliva u Zapadnu Moravu i, znači, celi moravski sliv od Kraljeva do Smedereva ugrožen je. Morava i u Dunav unosi te materije. Svako od nas može da računa da u svom organizmu ima ponešto od toga. To bi možda aparatima iz domena nanotehnologije moglo da se utvrđuje. Ta nanotehnologija je poprilično fantastična nauka jer se bavi materijalima koji su mikroskopski jedva vidljivi, ali oni imaju svoje dejstvo i dejstvo u svakom čoveku. Ko zna koliko ćemo to nositi u svojim genima, koliko ćemo nositi u svom organizmu i koliko ćemo sve to prenositi.

Ogroman broj životinja je na ovaj način ugrožen, zaražen. Biljna hrana je zaražena. Naravno, najviše tamo gde je bilo najintenzivnije gađanje, ali nije ugrožena samo Srbija, nego i Mađarska, Rumunija, Bugarska i Makedonija, pa čak i sama Albanija, one visoke planine je nisu mogle zaštititi od ovako koncentrisanog gađanja osiromašenim uranijumom.

Dame i gospodo, rekoh već, imam ovde jednu knjigu objavljenu na tu temu – ja sam je pročitao, neću je vama čitati, pročitajte sami – „Zločin u ratu, genocid u miru – posledice NATO bombardovanja Srbije 1999. godine“. Autori su Vladislav Jovanović, Slobodan Petković i Slobodan Čikarić. To je knjiga od koje bi naš odbor trebalo da krene, od čitanja te knjige, pa da ide dalje, da razmatra sve pogodne materijale.

Vidite, šta je stvar sa tim osiromašenim uranijumom? Da je on koncentrisan pao na jedno mesto, pa da smo ga mi zalili dovoljnim količinama betona ili olova pa onda betona, ne bi predstavljao opasnost, ali on se rasprostirao po širini teritorije a najviše na Kosovu. Samo jonizujuće zračenje, mala doza tog zračenja, izaziva rak kod ljudi. To je udisala stoka, konzumirali su ljudi.

Pored tog osiromašenog uranijuma, kako je rekao gospodin Slobodan Čikarić, jedan od autora knjige, korišćen je još opasniji plutonijum 239, koji se koristi za američke atomske bombe. Bacati plutonijum je deset puta veći zločin, po proceni gospodina Čikarića, nego bacati samo osiromašeni uranijum. Određen broj tih bombi bio je snabdeven i plutonijumom. Četiri lokaliteta na jugu Srbije koja su najviše bombardovana, u okolini Vranja, jesu Pljačkovica, Borovac, Bratoselce i Reljan. Trebalo bi odmah tamo poslati stručne ekipe kako bi na terenu vršile ispitivanja: ispitivanja zemljišta, ispitivanja vazduha, vode, ispitivanja ljudi koji tamo žive, leševa umrlih od raka, i domaćih i divljih životinja.

Vidite, Amerikanci su u svojoj zemlji ugasili postrojenje koje je pravilo penetratore od osiromašenog uranijuma jer je to povećavalo zračenje od 380 grama uranijuma. Ukinuli su te uređaje, a bacili ih na Srbiju i delimično na Crnu Goru.

Nad Srbijom i Crnom Gorom izgorelo je, da ne govorimo samo o osiromašenom uranijumu, 16.500 tona kerozina u manje od tri meseca. I to ima posledice.

Zatim, u atmosferu je otišlo 20 tona hlora zbog bombardovanja „Petrohemije“ u Pančevu. To je bilo 15. aprila 1999. godine.

Uništavanje naftnih skladišta dovelo je do oslobađanja ogromnih količina ugljen-dioksida ali i posebne grupe visokokancerogenih jedinjenja koja predstavljaju policiklične aromatične ugljovodonike.

Povišene količine dioksina i furana, takođe kancerogenih materija, registrovane su čak u Trakiji, u Grčkoj, u aprilu 1999. godine.

Oko tri i po milijarde kilograma zemlje je izmešteno usled eksplozije bombi, i ta zemlja koja je izmeštena na neki način je svakako zatrovana.

Fluorovodoničnu kiselinu, rekoh, to je bilo 165 tona... Autori jednog od ovih tekstova, to je Danica Grujičić, ona misli da smo to ispustili u Savu. Sto šezdeset tona fluorovodonične kiseline iz Bariča nismo ispustili u Savu. Da smo je ispustili ili da je pogođena, ode celi Beograd. To smo na vreme cisternama izvezli. I, ako je i za šta zaslužna ta Vlada Srbije 1999. godine, to je što je na vreme spasla Beograd znajući kakvi su ovi zlikovci i da se neće ustručavati da gađaju najopasnije objekte.

U Pančevu i Novom Sadu u Dunav je otišlo tri tone žive. Ovo su opet podaci prema Danici Grujičić, koja se ovim ozbiljno bavila. Novi Sad, Bor, Kragujevac i Pančevo su proglašeni nebezbednim mestima za život. Radijacija je bila povišena i u Rumuniji, Bugarskoj, Grčkoj i Makedoniji.

Raspršivanje alfa čestica, koje se raznose putem vetra, bilo je zabeleženo u Češkoj, Slovačkoj, Poljskoj, Belorusiji, Rumuniji i Mađarskoj. Alfa čestice su jedna vrsta kosmičkih čestica koje su u većoj koncentraciji smrtonosne, sve razaraju, sve uništavaju. Nije ovde bila tolika koncentracija, ali bila je koncentracija koja je primećena i koja je već sama po sebi opasna.

Pored Novog Sada i Pančeva, Bora i Kragujevca, rejoni kontaminacije su još Lučani, Prahovo, Raška, Vrbas, Niš, Priština, Leskovac, Vranje.

Svetski prosek obolelih od malignih oboljenja je 2.000 na milion stanovnika. U Srbiji je broj obolelih 5.500 na milion stanovnika, što je 2,7 puta iznad svetskog proseka!

Još neke podatke sam prikupio. Ovo je iz doktorske disertacije dr Miljane Stojanović Milosavljević, koja je odbranila doktorsku disertaciju pre nekoliko godina na Biološkom fakultetu. Govori o raznim vrstama kontaminacije, a posebnu pažnju posvećuje izlivanju piralenskog ulja koje je ušlo u lanac ishrane. Istraživala je područje vodotoka reke Lepenice od njenog ulaska u Kragujevac do ulivanja u Moravu, kao i fabrički krug „Zastave“, koja je raketirana 9. i 12. aprila. Tada je uništena trafostanica i oštećeno pet transformatora, tako da se izlilo piralensko ulje u zemljište i preko kišne kanalizacije dospelo u reku Lepenicu. Piralen se najviše akumulira, kako doktorka kaže, u masnom tkivu i najveći štetni efekti mogu se očekivati kod riba, zmija, ptica i sisara. Najviše je ugrožen čovek, naravno, jer je zavisn i od biljne i od životinjske hrane.

Malopre je gospodin Laketić govorio o Komisiji UN koja se bavila ovim pitanjem. Ja sam isto to malo čitao, proučavao i moram da pomenem jednog čoveka koji se zove Bakari Kante. On je Senegalac koji je bio šef Misije programa UN. Podneo je izveštaj o stravičnim posledicama bombardovanja Srbije, koji nikad nigde nije objavljen. To su u UN jednostavno zaključali u nekoj fioci.

(Predsedavajući: Privodite kraju, kolega Šešelj.)

On govori o užasu koji je to proizvelo. Moram da pohvalim, inače, pošto je reč o Senegalcu – kad god sam se u životu susretao sa Senegalcima, moram da kažem da su to bili izuzetno ozbiljni, časni ljudi, nepotkupljivi. Takav je bio i

jedan sudija u Haškom tribunalu, koji se pokazao kao častan i nepotkupljiv. Takav je i ovaj koji je radio na istraživanju podataka o kontaminaciji Srbije.

Ono što nisam stigao da govorim, to je o ovom sudskom procesu koji je vođen u Italiji jer je 7.000 italijanskih vojnika KFOR-a obolelo od raka u toku boravka na Kosovu. Sedam hiljada!

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Petar Petrović.

Izvolite.

PETAR PETROVIĆ: Gospodine predsedavajući, dame i gospodo narodni poslanici, Poslanička grupa JS pozdravlja što je konačno došlo na dnevni red da se istraži i sazna puna istina o tome šta se događalo i kakve su posledice posle bombardovanja NATO-a 1999. godine. Posebno nam je zadovoljstvo što pripadamo ovoj skupštinskoj većini koja je našla snage da posle dužeg vremena ovu tačku stavi na dnevni red i da javnost, ne samo Republike Srbije nego kompletna svetska javnost, bude upoznata sa rezultatima do kojih će doći ova komisija.

Siguran sam da će ova komisija uraditi stručno, savesno, moralno i odgovorno svoj posao, da će doći do onih rezultata. Ja bih voleo, u ime Poslaničke grupe JS, da rezultati budu negativni, da ne postoji uzročno-posledična veza između broja obolelih od kancerogenih oboljenja na teritorijama koje su gađane osiromašenim uranijumom, ali sam siguran u jedno – ne prejudiciram odluku komisije, ali s obzirom na statističke podatke – da će ipak moja želja i volja biti uzaludna, da će rezultati biti sasvim drugačiji.

Ono što želim na početku da kažem jeste da sam prosto bio zapanjen nekoliko dana unazad, čitajući dnevne listove i gledajući neke elektronske medije, kako su se odjedanput podigli NATO zaštitnici, odjedanput postali glasnogovornici, pričajući o tome kako osiromašeni uranijum nije štetan. Naročito je zapanjujuća izjava jedne dame (da upotrebim taj izraz, inače ona od dame nije ni „d“), koja mnogo voli NATO, koja je juče ili prekuče izjavila, danas je to štampa objavila, kako je osiromašeni uranijum dobar za beljenje dečjih zuba! Pa, ja joj preporučujem, dame i gospodo, da uzme taj osiromašeni uranijum i beli zube svojoj deci, svojim unucima, svojim rođacima, a ne da preporučuje da drugi rade to. Kako je samo nije sramota da tako nešto javno izjavi? Ali, znate šta, para buši gde burgija neće i za prokleti novac sve se može uraditi.

Takođe, ambasador jedne zapadne sile, kome unazad nekoliko dana menjaju prezime, pa nije više Skot nego je sad Skat, ali ja ipak zadržavam ono ranije prezime, da je on ipak Skot, izjavljuje kako je za povećan broj obolelih od kancerogenih oboljenja tamo gde su padale NATO bombe uzrok pušenje. Moguće je da je to, samo statistika, o kojoj je govorio i gospodin Šešelj, govori sasvim drugačije. Znači, to ne može da bude razlog, nego je razlog taj što su

NATO zlikovci bacali bombe na određene teritorije Jugoslavije, Srbije, Kosova i Metohije, i to obogaćene osiromašenim uranijumom.

Prema tome, ne treba skrivati istinu. Italijani su članovi NATO-a. Oni su prijatelji sa mnogim zemljama, čak su sa njihove teritorije leteli avioni koji su bombardovali Srbiju, Kosovo i Metohiju, Jugoslaviju. Ali oni su rekli, na osnovu istraživanja koje su njihove stručne komisije i stručni ljudi radili, a njihov parlament donosio je određene odluke, i statistički podaci u Italiji govore u prilog tome, da ima uzročno-posledične veze između obolelih italijanskih vojnika od kancerogenih oboljenja upravo zbog toga što su se nalazili na teritorijama gde su bacane NATO bombe obogaćene osiromašenim uranijumom.

Prema tome, mislim da ovde ne treba mnogo pričati; jednostavno, treba dati određene ruke komisiji da na svoj način, stručan, odgovaran, moralan, kao što sam rekao, dođe do određenih rezultata, da nas upozna sa tim i da ceo svet bude upoznat sa tim šta su nam radili, ni krivim ni dužnim.

Čitajući opet neki dan... Kažu da su hteli da sruše nedemokratski režim Slobodana Miloševića time što su bombardovali Srbiju i Jugoslaviju. Samo jedan primer, dame i gospodo, da vas podsetim kako je to rušen nedemokratski režim: da je, recimo, NATO bomba u Varvarinu, gađajući most na Velikoj Moravi, ubila ćerku tadašnjeg predsednika Opštine Varvarin, koji je bio iz SPO-a, dakle, bio je iz stranke koja je bila protivnik Slobodana Miloševića. Kako su to, gađajući Varvarin, gde je na vlasti SPO, hteli da ruše nedemokratski režim Slobodana Miloševića? To je samo jedan primer, a ima tih primera koliko hoćete.

Prema tome, poslanici Jedinствene Srbije odaju priznanje ovoj skupštinskoj većini što je smogla snage da sa ovakvim predlogom dnevnog reda izađe. Siguran sam da ćemo jednoglasno – nadam se da će opozicija prihvatiti predlog da se ova komisija formira – formirati ovu komisiju, čekati te rezultate, da pokažemo tim svetskim policajcima da ne mogu da uništavaju pokolenja, decu i unuke bacajući najopasnije bombe sa osiromašenim uranijumom, baš da bi zadovoljili neke svoje interese. Hvala lepo.

PREDSEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala, kolega Petroviću.

Reč ima narodni poslanik Zoran Živković.

Izvolite.

ZORAN ŽIVKOVIĆ: Hvala lepo.

Nema sumnje da treba da bude formirana ova komisija, tu nema nikakve dileme. Ima puno razloga. Meni je najvažniji razlog to što je ovo tema koja je jako dugo, u poslednje vreme intenzivno, vrlo prisutna u srpskoj javnosti. Sve teme koje imaju takav karakter treba objasniti, treba doći do činjenica i pokazati te činjenice javnosti sa mesta koje je nadležno, kompetentno, koje ima autoritet u srpskoj javnosti.

Ja to mislim i za sve druge stvari. Kada se za nekog političara ili za bilo kog drugog građanina kaže da je lopov, onda nadležno tužilaštvo treba da se izjasni u najkraćem roku da li je to tačno ili nije. Ako se za nekog kaže da je

izdajnik, onda opet neko nadležno telo treba da da što pre izjavu o tome da li je to tačno ili nije. Sa koje god strane da dođe takva kleveta, prijava ili kako god hoćete, to mora da se reši.

Zato sam za to da se formira ova komisija. I apsolutno nema nikakve sumnje da ću, ako dan za glasanje bude u neko normalno vreme, doći da glasam za ovaj predlog. Ako ne budem tu, smatrajte da sam glasao za ovaj predlog.

Ima nekoliko dilema koje treba rešiti, najdobronamernije hoću da vam to kažem. Prvo, rok koji je dat komisiji je prevelik. To je godinu i po dana – ako dobro računam, kraj 2020. godine – za prvi preliminarni izveštaj. Mislim da je to predug rok i da je rok od godinu dana sasvim dovoljan. To znači da bi jul 2019. godine bio dobar rok da se da prvi preliminarni izveštaj o tome do kojih činjenica se došlo. Mislim da može i pre da se dođe, ali neka bude godinu dana.

Rađena su razna istraživanja dosad i ovo neće biti prvo. Ne umanjujem značaj rada ove komisije i istraživanja koja će ona da pokrene, ali mislim da je, u odnosu na istraživanja koja su rađena i čiji su autori davali različita tumačenja uticaja osiromašenog uranijuma i sveg drugog đubreta koje je bacano na našu zemlju 1999. godine, već puno toga dovoljno ispitano i da će to da olakša novoj komisiji, stručnoj komisiji. Jer, komisija Skupštine je tu da da političku težinu celom tom istraživanju, a naravno da treba angažovati stručnjake koji treba da daju svoje stručno tumačenje, i to stručnjake s obe strane – iz grupe onih koji kažu da postoje negativne posledice i iz grupe onih koji kažu da te posledice nisu utvrđene. Mislim da je to dobra kombinacija i da je godina dana sasvim dovoljan rok da se završi s tim.

Mislim da je sastav skupštinske komisije isto važan i da bi tu trebalo članovi da budu iz svih stranaka, svih političkih grupa, i onih koje podrže ovaj predlog (ja ću biti među onima koji će da ga podrže), a i među onima, ako bude onih koji ga ne podržavaju, mislim da i oni imaju pravo na to, i očekujem da budem predložen u sastav ove komisije.

Moramo da rešimo jedno političko-tehničko pitanje, a to je – šta ćemo, kako će komisija da radi, i stručni timovi, na teritoriji Kosova i Metohije? Svi se slažemo, to je istorijska činjenica, da je tamo bačeno najviše municije sa osiromašenim uranijumom, skoro cela količina od deset, petnaest ili ne znam koliko tona, koliko su podaci. Kako će komisija da radi na toj teritoriji? Da li su već obavljene neke konsultacije, bilo sa međunarodnim faktorom na KiM, bilo sa onima sa kojima očigledno aktuelna vlast ima dobre kontakte? Da li će biti omogućeno stručnoj komisiji, stručnim telima, timovima, da na adekvatan način dobiju mogućnost da istražuju ovu temu i na teritoriji Kosova i Metohije? Mislim da je to jako važno, jer bez tog saznanja teško da može da se dođe do relevantnih naučnih i stručnih podataka.

Sigurno je, ponavljam još jednom, da treba da se formira komisija, da skupštinski sastav bude takav da budu sve političke grupe predstavljene u njoj i da se u sastav stručnih tela koja će raditi za komisiju inicijalno imenuju i jedni i

drugi, i oni koji su dosad bili zastupnici jedne teze i oni koji su bili zastupnici druge teze.

Da li ova komisija treba da se bavi opravdanošću bombardovanja 1999. godine? Apsolutno ne. Za to nema nikakvog opravdanja. Niti je bilo tada, niti ga ima danas. To što je tada Srbija imala jednu nenormalnu vlast, ne samo nedemokratsku, to nije tema koju treba vezati za bombardovanje, u to nema nikakve sumnje. Ja sam bio tada, kao i danas, protivnik takvog načina „pomaganja“ demokratskim snagama. Niti smo tražili, niti smo bili srećni što se to desilo, naprotiv, i o tome postoje mnogi istorijski dokazi.

Mislim da je jako važno da komisija u svom stručnom delu, odnosno da se ti stručni timovi bave i posledicama druge municije, drugim posledicama bombardovanja. Bilo je svega i svačega, svašta se tada pogađalo, dizalo u vazduh, trafostanice, koje su tada imale one hladnjake u kojima je bilo neko ulje pa je bila dilema da li je ulje neke finske ili švedske proizvodnje, koje, navodno, nije bilo kancerogeno kada eksplodira, ili je bilo ruske, koje jeste. Razne su dileme bile.

Imao sam tu nesreću da budem u gradu koji je van teritorije Kosova i Metohije najviše bombardovan u toku NATO intervencije ili NATO agresije i imam lični motiv da što više činjenica saznamo i da vidimo šta se sa tim može učiniti.

Ponavljam, ne postoji nijedan razlog koji bi mogao da opravda bombardovanje NATO-a 1999. godine. Treba da se formira komisija, uz ove detalje koje treba definisati, a to je, mislim – skratiti rok za njeno delovanje, u sastav stručnih tela uzeti zastupnike i jedne i druge teze, da njihov zaključak bude posledica novih analiza a ne njihovih prethodnih stavova, da u skupštinskom delu komisije budu predstavnici svih političkih grupa i da damo, kada se završi ceo taj posao, ozbiljne predloge šta može da se uradi s tim nalazima. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Živkoviću.

Reč ima narodni poslanik Miroslav Aleksić.

Izvolite.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Zahvaljujem, gospodine predsedavajući.

(Darko Laketić: Da li mogu da odgovorim kao predstavnik predlagača?)

PRESEDAVAJUĆI: Nisam vas video u sistemu.

Izvinite, kolega Aleksiću, moram da obrišem listu.

Prijavite se, kolega Laketiću. Bila je puna lista, stoga vas nisam video u sistemu.

Reč ima dr Laketić.

DARKO LAKETIĆ: Dužan sam kao predlagač da dam nekoliko objašnjenja.

Što se tiče vremena izveštavanja, predviđeno je da komisija pruža šestomesečni izveštaj Narodnoj skupštini, a da taj prvi preliminarni izveštaj, ne

kažem završni, već prvi preliminarni, bude 2020. godine. Zašto? Smatram da je to valjan rok.

Podsetiću Parlament na jednu informaciju koju sam podelio sa vama danas u uvodnom izlaganju, a to je da je Italijanski parlament krenuo u istraživanje ovog problema posle 2000. godine, formirao prvu komisiju 2005. godine; od 2005. zaključno do 2018. godine oni su istraživali probleme. Prva i druga komisija nisu došle do relevantnih podataka, dakle, došlo se do nekih informacija, ali ne do relevantnih. Tek je ova treća komisija, posle toliko godina, uspela da dođe do informacija, do činjenica koje su napravile jedan iskorak u smislu odbrane prava tih ljudi. Pre svega, njihov cilj je bio da zaštite njihove vojnike.

Zašto ovo govorim? Zato što je reč o jednom kompleksnom problemu, zato što je reč o kompleksnoj zdravstvenoj, medicinskoj, naučnoj metodologiji. Ja bih bio vrlo zadovoljan, vrlo srećan kad bismo mi mogli to u roku od mesec dana da završimo i rešimo, ali mislim, upravo iz ovih razloga, da je ovaj vremenski rok, ova vremenska distanca zadovoljavajuća i nadam se da ćemo u ovom vremenskom periodu doći do valjanih dokaza.

Što se tiče teritorije Kosova i Metohije, ja sam već stupio u kontakt sa kolegama sa Medicinskog fakulteta u Kosovskoj Mitrovici i sa zdravstvenim ustanovama severno od Ibra. Dobiću informaciju od zdravstvenih ustanova, takođe, južno od Ibra. Govorim o zdravstvenim ustanovama gde se leče Srbi. Pokušaću, dakle pokušaću da dođem do informacija i svih relevantnih podataka sa svih mesta (govorim o prostoru gde su padali projektili). Mislim da nije uputno da sa ove distance, kada komisija još uvek nije formirana, govorim o tome, ali mi je namera da zaista u narednom periodu jedan od prvih zadataka bude upravo verifikacija svih lokacija, kao što sam rekao u uvodnom izlaganju.

Što se tiče sastava komisije, definitivno, biće sastavljena od poslanika iz redova pozicije i opozicije. Pre svega ću voditi računa da ti poslanici budu adekvatnog obrazovanja, od kojeg ćemo imati koristi kao komisija u svom radu; dakle, govorim o profesionalnoj orijentaciji. I neće biti sastavljena samo od ljudi koji su narodni poslanici, cilj je da se ona proširi onim licima koja su relevantni stručnjaci u svojim oblastima, jer jedino na taj način možemo doći do istine.

Takođe, dužan sam još jedno objašnjenje. Kao što i naslov u predlogu ove komisije govori, ona će istraživati efekat svih toksina, svih supstanci koje su potencijalno uzrokovale maligne bolesti i sve ono što šteti zdravlju, sa posebnim osvrtom na osiromašeni uranijum. Naime, neće nam dominantna priča biti samo radiološki efekat uranijuma. Ima tu mnogo supstanci čiji efekat moramo ispitati – govorim sada o uticaju na zdravlje – to su benzeni, to su piraleni, različiti derivati hlora, da ih ne pominjem, ali komisija se neće ograničavati na radiološki momenat vezano za osiromašeni uranijum.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, doktore Laketiću.

Reč ima narodni poslanik Miroslav Aleksić.

Izvolite, kolega Aleksiću.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Zahvaljujem, gospodine predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, Narodna stranka podržava osnivanje ove komisije za istragu posledica NATO bombardovanja 1999. godine. Svakako, to jeste važno zbog budućnosti nacije i naše dece, da jednom zasvagda dođemo do valjanih informacija, vezano za ono o čemu slušamo već decenijama. Međutim, postavljamo pitanje – zašto se to baš sada sprovodi, zašto se baš sada osniva jedna ovakva komisija? Zašto to nije ranije sprovedeno? Zašto ta komisija nije formirana odmah posle bombardovanja, još 1999. godine?

Ja ću vas podsetiti da je Vlada Mirka Marjanovića, koja je tada vršila vlast u Srbiji, do 2000. godine praktično bila na vlasti i da je bilo dovoljno vremena da se od 1999. godine do 5. oktobra 2000. godine formira jedna takva komisija. I formirana je, i to jeste suština problema. Dakle, bilo je već ovakvih i sličnih komisija, koje su formirane bez epiloga i bez rezultata. Dakle, 1999. godine je takođe jedna komisija formirana i pokrenuto je istraživanje odmah posle NATO bombardovanja Srbije 1999. godine na VMA. Pokušalo se doći do odgovora na pitanje koliko su vojnici sa Kosova, kao i njihovi potomci, izloženi riziku zbog kontakta sa osiromašenim uranijumom.

Stručnjaci sa VMA koji su učestvovali u ovom projektu kažu da je formiran i praćen uzorak od dve hiljade vojnika. Ispitivanje je obuhvatilo i njihovu decu rođenu od 2000. do 2004. godine, koja se takođe leče i kontrolišu u sistemu VMA; dece je bilo ukupno 1.752. Takođe, kao kontrola uzet je uzorak dece koja su rođena ranije, pre 1999. godine, od 1995. do 1999. godine, njih 1.204. Međutim, iako su posle pregleda medicinske dokumentacije dobijeni alarmantni podaci tada, govorim o 1999. godini, posle bombardovanja, da su deca rođena za vreme NATO bombardovanja imala učestale anomalije, endokrine i metaboličke bolesti, kao i maligne neoplazme, iz nekog razloga to istraživanje nije dobilo epilog. Zvanično objašnjenje aktuelne vlasti 1999. godine bilo je da broj ispitanih nije bio dovoljan za naučnu analizu, a nezvanično – tadašnja vlast je zaustavila to istraživanje.

U tadašnjoj vlasti Vlade Mirka Marjanovića, koja je bila na vlasti i kada je Srbija bombardovana 1999. godine, učestvovali su i neki ljudi koji i danas, gle slučaja, učestvuju u vlasti. Pored aktuelnog predsednika Republike Aleksandra Vučića, koji je 1999. godine u toj vladi bio ministar informisanja, u njoj su učestvovali i Vojislav Šešelj, Tomislav Nikolić, Jorgovanka Tabaković i predsednica Parlamenta Maja Gojković. Dakle, isti ljudi su 1999. godine učestvovali u Vladi kada je pokrenuta jedna komisija slična ovoj koju predlažete danas pa ste rezultate te komisije sakrili ustranu, a danas, u 2018. godini, u ovom trenutku, jedan broj ljudi koji su i tada učestvovali u vlasti naše zemlje predlaže formiranje jedne ovakve komisije.

Ako mene pitate, najbolje bi bilo da se bombardovanje uopšte nije ni dogodilo i da nema potrebe da razgovaramo danas o ovome, ali to nije pitanje za

neke od nas, pitanje je za neke druge, koji su tada vodili politiku ove zemlje i čija politika je dovela do ovog o čemu danas treba ovde da razgovaramo, a to je ugroženost zdravlja građana Republike Srbije, naše dece i našeg prirodnog okruženja.

Mi smo stava da ovaj posao treba da rade najstručnija lica, institucije koje su relevantne i koje su nadležne da se bave ovim poslom. Iako podržavam ovu komisiju, smatramo da u njoj obaveznost članstva treba da imaju oni koji su najrelevantniji u Srbiji da se bave ovom tematikom. Nisam siguran da među nama poslanicima ima stručnjaka iz ove oblasti koji bi mogli da daju kvalitetan doprinos ovoj komisiji. Ili, ukoliko je cilj komisije politikantske prirode, pa da u ovom trenutku, kada nam predsednik svakog dana kroz medije šalje poruku i priprema javnost da Kosovo treba priznati ili potpisati sporazum ili da neće više dozvoliti ratove itd., pa sada hajde da se malo poigramo i ovom komisijom, kao političari, i napravimo komisiju. Dakle, smatramo da je ovo posao koji se tiče stručnjaka i kompetentnih ljudi koji treba da se bave ovom oblašću.

Što se tiče nas političara, imali smo priliku mnogo puta dosada (vi ste šest budžeta usvojili kao aktuelna vlast) da podignemo budžet Ministarstva zdravlja, pre svega za opremu za rano otkrivanje karcinoma. Nažalost, ni kolega doktor, predlagač, nije prihvatio naše amandmane kada smo predlagali da se umesto gondola, jelki i fontana ulaže u zdravstveni sistem Srbije. Tada ste sve te naše amandmane odbili, niste govorili o njima, a mogli smo i tada da govorimo o tome da deo sredstava treba usmeriti upravo na opremu i u medicinske centre za rano otkrivanje karcinoma i drugu sličnu opremu.

Naravno, ova tema o kojoj danas govorimo rezultat je naših politika. Kad kažem naših, mislim na Srbiju, ali onih koji su vodili tu politiku tada. Žao mi je što su isti ljudi koji su 1999. bili akteri svega što se tada dešavalo danas ponovo akteri, samo u jednoj drugoj ulozi. Želim da verujem da se neće nikada dogoditi to što je bilo 1999. godine, ali mi se čini da će isti ti akteri taj deo teritorije zbog koga smo i bombardovani, zbog koga imamo ovakve komisije koje predlažete da se formiraju, deo te teritorije zbog koje se ginulo i ratovalo danas dati Albancima. Sve govori o tome: u vlasti ste sa Ramušem Haradinajem, naši ministri, naši poslanici učestvuju u vlasti na Kosovu. A sada eto naknadne pameti da vidimo šta se događalo, ko je kriv i kakve su posledice NATO bombardovanja od istih ljudi koji su činili vlast kada je 1999. godine Srbija bombardovana.

Stoga pozivam predsednika Republike da dijalog o Kosovu vodimo ovde, u ovom parlamentu, da naučimo nešto iz grešaka u prošlosti, da se ne ponovi to što je bilo u našoj istoriji i o čemu danas razgovaramo; da sada dođe u Parlament i da sa nama poslanicima, koji predstavljamo sve građane Republike Srbije bez obzira na to gde žive, u kom mestu, selu ili delu teritorije Republike Srbije, razgovara o tome šta je politika Srbije, da dođemo do zaključka kako ćemo pregovarati dalje i voditi dijalog sa Albancima; da taj dijalog krene ovde u Parlamentu, a ne po medijima gde on razgovara sa voditeljima ili saopštenjima

koja plasira kroz svoje režimske medije; da tu raspravimo sa njim ko je junak a ko nije junak, ko bi išao u rovove da sedi na minus petnaest, a ko ne bi. Jer poslednji put, dok su neki sedeli i ležali u rovovima, dok su se borili i ginuli za Srbiju, on je rešavao svoje stambeno pitanje i 1999. godine obezbedio sebi stan, kao ministar za informisanje u Vladi.

Prema tome... (Isključen mikrofon.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Aleksiću, ja vas molim da se vratite na temu. Nema potrebe, stvarno, kada je u pitanju ova tema i ovakva rasprava, da se bavimo tim stvarima. Bar od vas to ne očekujem. Hvala.

MIROSLAV ALEKSIC: Dakle, što se tiče komisije, predlažem, u ime Narodne stranke, da se najstručniji ljudi i institucije angažuju za rad ove komisije, jer je pitanje jako važno i jako ozbiljno, da se ovo pitanje ne koristi u narednom periodu u političke svrhe, gde će neki od nas poslanika sedeti u toj komisiji i ponovo se nadmudrivati na relaciji vlast-opozicija, već da to ima jednu ozbiljnost i da epilog rada ove komisije, koja bi trebalo na svakih šest meseci da informiše Parlament o rezultatima rada, zaista postoji. Da se ne dogodi ista situacija koja se dogodila 1999. godine, kada rezultati tadašnje komisije i tadašnjih istraživanja koja su sprovedena na VMA nisu bili, praktično, ni obelodanjeni, niti se neko njima posle toga bavio. To govorim naročito zbog toga što su isti ljudi (ili jedan broj njih) tada učestvovali u vođenju države; isti ti ljudi dvadeset pet godina, i više, učestvuju u vođenju ove države.

Danas... Upozoravam vas da ovo nije tema ni za kakvo politikanstvo, niti za skretanje teme sa onoga što se danas dešava, a dešava se da nas polako vodite, korak po korak, ka nezavisnosti Kosova, svih ovih šest godina. Vi koji ste tada vladali, kada smo ratovali zbog tog Kosova, danas ste spremni, očito, da potpišete pravnoobavezujući sporazum sa Kosovom i da ta naša zemlja postane druga država Albanaca na Balkanu. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Povreda Poslovnika, Nataša Jovanović.

NATAŠA JOVANOVIĆ: Gospodine Marinkoviću, povređeno je na najgrublji mogući način dostojanstvo Narodne skupštine. Vi ste bili dužni da reagujete kada je govorio poslanik Aleksić iz Trstenika, koji se ovde lažno predstavlja kao promoter neke stranke koja nije izašla na izbore, a čiji je predsednik Vuk Jeremić. Upravo onaj Vuk Jeremić koji je, dok je naš narod stradao pod zlikovačkim NATO bombama, bio uljuljkan u toplom stanu u Londonu kod svog tate. Znači, pobeo je iz Srbije, baš kao što je i Zoran Đinđić, i čitav vrh Demokratske stranke je tada tražio da se Srbija još više bombarduje kako bi ispunili sve uslove zapadnih nalogodavaca, tih zlikovaca koji su razorili Srbiju.

Da bi neko bio kvalifikovan, bez obzira na to iz kog mesta dolazi (evo, tu je koleginica Turk, ima kolega koje su takođe iz tog kraja Srbije), da o bilo čemu govori, što ovaj prethodnik nije, mora da zna da postoji određena vremenska distanca kada se nešto utvrđuje, znači da ima osnovne i elementarne

kvalifikacije, o čemu će više da govore general Delić i lekari iz različitih političkih stranaka. A ne da slaže i obmane građane Srbije da je formirana komisija, što nikada nije, jer tada je bila državna zajednica Srbije i Crne Gore, tako da Vlada Republike Srbije i Mirko Marjanović i učesnici u Vladi iz Srpske radikalne stranke nikako nisu mogli da formiraju takvu komisiju.

Znači, prethodni govornik to ne zna. Vi ste bili dužni da ga na to upozorite. Jer, upravo sada je prvi put (doduše, to je moglo da se uradi i ranije) da se pokreće inicijativa da se formira nacionalna komisija koja će, nažalost, da utvrđuje koliki je procenat i koliko učešće zlikovačkih NATO bombi u malignim oboljenjima u Srbiji. Podaci govore, i to je zapanjujuće, o tome je govorio i predsednik Šešelj, da je to 2,7 puta. Ako to nekome nije dovoljno, nekome ko predstavlja u svakom smislu izdajničku opciju za ovu zemlju, da se obrati na takav način, onda zaista vi treba da reagujete, jer to je najgrublje kršenje dostojanstva Skupštine i sramota za svakog časnog građanina Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vam na ovoj sugestiji.

Trudim se da... I mislim da svi narodni poslanici koji učestvuju u debati, a i oni koji ne učestvuju u debati, treba da se potrude da bar ova tema bude deo jedne korektno parlamentarne rasprave i, nadam se, deo gde ćemo ostvariti minimum konsenzusa.

Smatram da nisam povredio Poslovnik upravo iz razloga što, eto, svaki narodni poslanik ima pravo da kaže šta želi, uz još jedan apel svima da o ovoj temi stvarno treba da korektno raspravljamo, a ne da unosimo bilo kakvo politikantstvo i aspekt dnevne politike i konflikata.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje, gospođo Jovanović? (Da.) Želite. Hvala.

Reč ima dr Darko Laketić kao ovlašćeni predlagač.

Izvolite.

DARKO LAKETIĆ: Zahvaljujem se.

Gospodine predsedavajući, uvažene kolege narodni poslanici, cilj mog početnog izlaganja jeste bio da razjasnimo sve naučne dileme, stručne dileme, sve one momente koje je neophodno definisati u radu komisije. Međutim, ovo što sam čuo od prethodnog govornika zaista predstavlja politikantstvo i uvođenje politike u ovako osetljivu i plemenitu ideju. Nama je cilj istina i nama je cilj zdravlje ljudi. Naš cilj je da otkrijemo šta je uzrok obolevanja. Mislim da je nemoralno koristiti takvu materiju u dnevno-političke svrhe.

Ono što bih takođe hteo da kažem, ova komisija je zaista trebalo da bude formirana značajno ranije. Zašto nije formirana posle 2000. godine? To je bio momenat kada su se vrlo lako mogle evidentirati sve fizičke karakteristike mesta gde je pao projektil. Tada je bilo vreme da se direktno utvrdi i koncentracija toksina, koncentracija uzročnika. Sada je prošlo... koliko godina?

Ja ću vam reći – tada zbog političkog poltronstva prema Zapadu nije bilo dobre volje. Na našu žalost i na žalost građana Srbije, da se to tada uradilo,

možda ne bi posledice bile ovakve kakve su danas. Mislim da to treba da bude zaključak upravo na temu toga, da se komisija formirala ranije, moglo je možda sve biti drugačije, govorim sa naučnog aspekta. Zašto? Zato što bi se to podiglo na adekvatan politički nivo, zato što, jednostavno, efekti analize svih tih noksi povlače za sobom i uklanjanje svih tih toksina iz prirode. Možda bi, isto tako, načini dijagnostike i saveti i smernice u smislu boravka u određenim delovima našeg prostora bili drugačiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, doktore Laketiću.

Reč ima Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, prethodni govornik koji je bio ovlašćen govorio je o krivici tadašnjeg rukovodstva. Može da pročita moj govor od 23. marta 1999. godine, slobodno, ima na „Otvorenom parlamentu“, ima ovde i svedoka. Dakle, sve što sam imao da kažem tada NATO-u, kao i našem rukovodstvu, ja sam rekao. Vuk „Potomak“ Jeremić nije, on je čuvao naftni izvor.

Kada govorimo o rukovodstvu, Miško Jeremić, otac Vuka Jeremića, bio je visoki funkcioner i direktor javnog preduzeća. Predsednik Skupštine, njegov partner, bio je Dragan Tomić, koji je pokušao čak i da spreči taj moj govor. Vuk Jeremić se krio u Londonu. Njemu nije bilo bitno ko se bombarduje. Vuk Jeremić je posle bombardovanja i otimanja teritorije aktivno izgrađivao kosovsku nezavisnost. Prvo je kaznio oficire kada je postao savetnik Borisa Tadića, ministra za odbranu; aktivno je učestvovao u penzionisanju oficira koji su učestvovali u odbrani zemlje, čak se time hvalio Sjedinjenim Američkim Državama, ja sam pokazao taj dokument.

Zato je on kao fizičar trebalo da da instrukcije svom poslaniku šta treba da kaže, s obzirom na to da ako je izučio fiziku, a nije znao prvi Njutnov zakon pa verovatno ne zna ni ovo, trebalo je da zna koliko je poguban osiromašeni uranijum po stanovništvo i zdravlje ljudi.

Treba reći istinu. Mi smo ovde političari. Amerikanci se ponašaju kao vlasnici planete, to je istina. Oni ne traže partnere, oni traže podanike i vazale. Mi se u to nismo uklopili. Ja sam bio nešto mekši 1999. godine. Možda sam i grešio, možda sam tražio izlaz kroz malu rupicu, koje nije ni bilo. Ja sam tražio da ne idemo u taj rat, ali možda izbora nije bilo, ja to sa sigurnošću ne mogu znati. Ali ono što sa sigurnošću mogu znati jeste da mi nismo napali nijednu članicu NATO-a. Čak ni matična država kosovskih Albanaca, Albanija, nije bila članica NATO-a. Nije bilo nikakvih razloga da NATO bombarduje. Time je od odbrambenog saveza postao agresorski. Gospodin Lazanski će svakako više govoriti o tome.

NATO savez su predvodile Sjedinjene Američke Države. Šta očekivati od države koja je istrebila Indijance, koja je bacila atomsku bombu na starosedeoce, na Hirošimu i Nagasaki? Verovatno je tamo bilo i osiromašenog i aktivnog

uranijuma. Prema tome, mi delimo na određeni način posledice koje su imali građani Hirošime i Nagasakija, građani Japana.

Za 78 dana ispaljeno je 420.000 projektila, bilo je 2.300 preleta. Probaću napamet: pogođeno je, čini mi se, 16 bolnica, pogođena su 44 mosta, uništeno je 500 km puteva, 595 km pruga, gađane su sem bolnica i škole – 69, obdaništa i vrtići – 19. Dakle, neko je u ime ljudskih prava došao da interveniše i pritom direktno kršio ljudska prava odmah, a posledice kršenja ljudskih prava osećamo i danas, i to svakako Onkologija 1, Onkologija 2, Onkologija 3 i Onkologija 4 treba dobro da provere, oni to najbolje znaju i mogu da dostave verodostojne podatke.

Ne treba jugoslovenski narodi da se raduju zbog toga što je Srbija bombardovana, čak ni oni koji su uvek protiv nas, naši istorijski protivnici iz one etape bratstva i jedinstva (ja ni tada nisam verovao, ti njihovi animoziteti prema nama treba da se smire) – globalno je zagađenje, osiromašeni uranijum ne zna za granice. Posebno Albanci ne treba da se raduju, na njihovoj teritoriji bilo je najviše osiromašenog uranijuma.

Dve rafinerije su pogođene, ja živim između te dve, u Novim Karlovcima, između Novog Sada i Pančeva. Kad pogodiš dve rafinerije, posledice po prava ljudi su i te kako velike. Ljudi imaju pravo na čist vazduh, ljudi imaju pravo na čistu zemlju, ljudi imaju pravo na čistu vodu.

Oni koji intervenišu u ime ljudskih prava, najgrublje su ih kršili, i tu moramo biti svi saglasni. Nije u pitanju samo osiromašeni uranijum, kojeg je bilo od dve do petnaest tona. Ljudi kažu da se od toga moglo sagraditi 170 atomskih bombi, taj podatak sam našao; neko kaže deset, dvadeset, a neko i 170 atomskih bombi, koje su bačene, već sam rekao, na Hirošimu i Nagasaki. Mi delimo sudbinu tih građana.

Nisam od onih koji bi se svetili. Mi moramo ubuduće biti i hrabri ali i mudri. Mi nikada više ne možemo i ne smemo dopustiti da se ratovi vode na našoj teritoriji. Ne smemo napadati nikoga drugog, ne želimo, ali ne treba ni da dopustimo, moramo biti mudri da ne dopustimo da se rat vodi na našoj teritoriji. Mi sa Albancima, koji takođe zbog ovog pate, moramo naći neko rešenje, pre ili kasnije. Ja savetujem, što pre to bolje.

Što se tiče Amerikanaca, američkom narodu želim sve najbolje, želim bolje rukovodstvo, želim da Amerika više ne proizvodi konflikte da bi bolje prodala ratnu tehniku već da se baci na privredu, privredne aktivnosti i da u ime ljudskih prava, kao najbogatija zemlja, pomažu siromašne, a ne da na njih bacaju osiromašeni uranijum.

Političari i bogataši počinju ratove. Da bi bili obogaćeni, zapadni političari i njihov deo posejali su osiromašeni uranijum. Ima seljačka izreka – kakvo seme poseješ, takav plod treba očekivati.

Ja ne verujem da su bombe pametne. Ako su pametne, neka ih bace sami na sebe, lepi i pametni. Ja ne verujem, za razliku od nekih, a ovde je nastupao

malopre jedan naš, i od Amerikanaca, ja ne verujem da je osiromašeni uranijum vitamin. Ako je vitamin, neka ga bace sami na sebe. Ali bez obzira na to što kakvo seme poseješ, takav plod treba očekivati, ja Amerikancima ne želim da ih iko zapraši osiromašenim uranijumom, da im uradi ono što su oni uradili nama, da baci toliko bombi, eksploziva i osiromašenog uranijuma na njih, ja to njima ne želim. Ja sam Srbin, nisam Amerikanac. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Rističeviću.

Reč ima dr Milorad Mijatović.

Izvolite.

MILORAD MIJATOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, u ime Socijaldemokratske partije Srbije moram da izjavim, sa zadovoljstvom, da pozdravljam formiranje ove komisije i da ćemo glasati za sastav ove komisije. Zašto to činim? Pa, zbog istine. Mi smo građanima Srbije dužni da kažemo istinu o posledicama NATO agresije. Dužni smo zbog njihovog zdravlja, dužni zbog naše zdrave okoline i dužni smo zbog toga što moramo jasno reći šta nas je to dočekalo posle NATO bombardovanja. Neko kaže – kasno je. Ne, nikada nije kasno. Nikada nije kasno da saznamo sve činjenice, a iza činjenica moraju da idu i mere.

Sasvim je jasan mandat ove komisije. To piše u ovom zahtevu za formiranje komisije i zbog toga uopšte neću govoriti o bilo kojim političkim aspektima. Ovo nije tema gde treba dobijati političke poene, ovo je tema koja interesuje građane Srbije i zbog toga mi podržavamo ovu komisiju.

Ne očekujem da će komisija dati odgovore na sva pitanja. Zadatak komisije je da utvrdi činjenice, da inicira državu da traži rešenja za probleme koji će tu biti. Zašto ovo naglašavam? Ozbiljna je tema, veoma ozbiljna i tu, da bismo dobili odgovore na sva pitanja, treba uključiti stručnu i naučnu javnost. Mi u Srbiji imamo naučne institute i stručnjake koji mogu da daju odgovore na pitanja do kojih će doći ova komisija u svojim nalazima.

Ovo naglašavam i zbog toga što je ovo isključivo stručna i naučna tema. Svi smo mi doživeli tu 1999. godinu i znamo njene posledice. Svi ih nosimo u sebi, da li su to stresovi, da li su to neke posledice koje su nastale na psihičkom problemu, mi ih nosimo, ali moramo znati šta ova država mora da učini da se to prevaziđe, i zbog nas koji smo još uvek živi ali i zbog budućih generacija, jer moramo ostaviti zdravu životnu sredinu, očišćenu od svih negativnih posledica NATO bombardovanja.

Sam sam živeo u Novom Sadu, koji je svaki drugi dan bio bombardovan, znam šta znači uništavanje rafinerije, znam šta znači uništavanje mostova, znam šta znači kad uništavate rafineriju koja je blizu Dunava, gde su reni-bunari, odakle se vodom snabdevaju svi građani Novog Sada. Naravno, sticajem sretnih okolnosti, u Novom Sadu imamo kvalifikovane ljude, koji su na naučnoj osnovi znali odmah da daju određene mere zaštite, a i kasnije zaštite. Naravno, posledice uvek ostaju. Toga moramo biti svesni i to moramo znati zbog naše budućnosti.

Naglašavam još nešto, oko ovo teme ja ne bih išao na politizaciju, ni unutrašnju, za unutrašnje potrebe, a isto tako ni za spoljne potrebe. Kao što vidite, i jedni i drugi i oni koji su iz inostranstva ovu temu zloupotrebljavaju da bi nam govorili nešto drugačije, nešto što zaista nije istina. Zato ja verujem da će ova komisija inicirati naučnike, naučne institute, da će imati studiozni pristup i da će, uz naučnu nepristrasnost, uz statistiku koja već postoji i koja će postojati, dugoročno rešavati ovaj problem.

Ovo se ne rešava niti za jednu godinu, ni za deset godina, niti za jednu generaciju. Moramo, kao ozbiljna država, dugoročno rešavati ovaj problem koji je nastao NATO bombardovanjem.

Znate, nisu oni prema nama bili milosrdni. Sve što su mogli loše da urade, uradili su. Jeste da su se zvali „Milosrdni anđeo“, ali nisu bili milosrdni. To mi osećamo na svojoj koži i zbog toga zaista moramo znati šta hoćemo i gde hoćemo.

Ja se zalažem za to da se na ovo pitanje da jedan ozbiljan i temeljit odgovor. Zašto? Srbija ima mnogo otvorenih pitanja. Neka pitanja moramo zatvoriti. To znači jedno od pitanja, da ne bismo nagađali, da ne bismo, kao što smo kao država odnosno kao narod skloni da pravimo mitove, da ne bismo kroz pedeset ili sto godina napravili neki mit – evo, da smo zbog toga i toga. Zato podržavam ovaj naučni pristup i ovu komisiju, koja će upravo na taj način dati odgovore na pitanja o kojima smo ovde danas govorili.

Na kraju da naglasim, Socijaldemokratska partija Srbije će dati svog predstavnika, kvalitetnog, da učestvuje u radu te komisije, podržaćemo rad te komisije i glasaćemo za njen sastav. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala vama, profesore Mijatoviću.

Pre nego što krenemo dalje, saglasno članu 27. i članu 87. st. 2. i 3. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da će Narodna skupština danas raditi i posle 18 časova, zbog potrebe da Narodna skupština što pre donese akte iz dnevnog reda ove sednice.

Reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Poštovane kolege, ovo je jedna važna tačka dnevnog reda i ja sam hteo, da sam dobio maločas reč, da pohvalim atmosferu u kojoj se vodi ta debata, ali nisam dobio tada. U međuvremenu smo se pokazali, nismo izdržali više od sat vremena da malo počne da klizi stvar u onu atmosferu u kojoj inače radimo. Jeste to parlament, jeste to politička borba, ali, kažem, zaista mislim najiskrenije, bez ikakvog foliranja, da je ovo jedna od tema na kojima ne bismo smeli da se delimo, a posebno ne bismo smeli da dopustimo da rasprava sklizne u politikanstvo.

Vrlo je lako, ljudi se ne slažu, imamo različite dijagnoze o onome što se dešavalo devedesetih godina, što se dešavalo dvehiljaditih godina, ko je kriv za

raspad zemlje, kako se desilo bombardovanje, kako je završeno to bombardovanje, posebno, kažem, prema onome što je došlo posle toga, i tu se vrlo lako može pretvoriti rasprava u ono na šta rasprava o ovoj temi ne bi trebalo da liči.

Još sam pomenuo da su sve ovo legitimna pitanja, i ona pitanja oko kojih se ne slažemo a o kojima se može voditi polemika i u javnosti i u Parlamentu. Ali ovako kako je predloženo, nemam nikakve dileme, ja i moje kolege iz našeg poslaničkog kluba, to smo i najavili, podržaćemo, i to sa zadovoljstvom, formiranje ove komisije. Naravno da su moguće dileme. Naravno da su moguće, kao i pitati – zašto sada, šta je namera, šta je motivacija? To se pitanje uvek može postavljati, ali šta god da jeste, tu se slažem sa nekim od mojih kolega iz opozicije a i sa ove druge strane da je bolje ikad nego nikad.

Slažem se, takođe, da bi bilo još bolje da je formirana ranije. Pritom, kada se to kaže svi ljudi uvek misle na prethodne vlasti, ali podsećam da je ova vlast na vlasti već šest godina, tako da je i ova vladajuća većina imala vremena otprilike isto ili čak i više nego prethodne vlasti posle 2000. godine. Bilo kako bilo, kažem, pozdravljam formiranje ove komisije i rado ćemo učestvovati u njenom radu.

Hteo bih samo da posle ove osnovne dileme nekoliko manjih dilema raščistim i postavim možda neka pitanja i kolegi Laketiću kao nekom ko je ovde obrazlagao inicijativu. U velikoj meri se slažem sa njegovim obrazloženjima, kao i s onim što je u međuvremenu rekao kolega Živković, što je takođe bilo konstruktivno. Dakle, da bude rečeno, ovoga puta... Obično smo mi sa ove opozicione strane žrtve ili meta napada, ovoga puta ja priznajem da je moj kolega, naš kolega prvi malo povukao nogu, ali treba da se vratimo, koliko je moguće, i da u jednoj dostojanstvenoj, neću reći akademskoj ali dostojanstvenoj atmosferi raspravljamo ove stvari.

Nas gledaju, drage kolege, ne naši birači, simpatizeri, navijači itd., kao što inače često gledaju ove rasprave, nas gledaju ljudi koji su oboleli, nas gledaju ljudi koji se pitaju šta ih je to snašlo, nas gledaju ljudi koji se pitaju da li ima nade i kakve su šanse za njihovo izlečenje ili, još važnije, njihovih najmilijih koji su oboleli.

Ne bi trebalo da stvorimo atmosferu u kojoj je svaki slučaj kancera u Srbiji posle 2000. godine rezultat i posledica NATO bombardovanja. Ali ja sam lično zaista vrlo ubeđen, a nadam se da ću videti i dočekati rezultate te komisije, da je to bombardovanje svakako doprinelo (to je moj utisak kao pojedinca), svakako negativno doprinelo odnosno povećalo stopu obolevanja od najtežih malignih bolesti. To je moj utisak. Nadam se će on biti potvrđen, ili opovrgnut, kompetentnim istraživanjem na završetku rada ove komisije.

U tom pogledu ne bih se složio sa kolegom Zoranom, već bih se složio sa predlažačem, da je rok do 2020. godine zapravo dobar rok. I nije jedna i po, nego dve i po godine, toliko nam treba najmanje da bismo mogli da računamo da će

rezultat te komisije... Da će moći biti obavljeno istraživanje, kompetentno, detaljno, a ne o-ruk, i baš da ne bude ispolitizovano, u šta lako može da klizne. Kao što rekoh, osetljivost teme koja nas sve pogađa, direktno ili indirektno, jeste nešto što nas opominje, upozorava da se klonimo te preterane i suviše politizacije.

Možda je baš dobro što je određen rok za završetak rada ove komisije zapravo nakon isteka mandata ovog našeg parlamenta, što znači da će neke druge kolege možda završiti izveštaj, u nekom drugom sazivu i sastavu usvajati izveštaj ove komisije. Mislim da je to dobro. Uostalom, imamo primer iz Italije, gde su tri komisije trinaest godina radile na tome da bi došli do koliko-toliko uverljivih i respektabilnih rezultata. Tako da to ne treba na o-ruk. A, koliko sam shvatio, predviđeno je na šest meseci podnošenje nekih preliminarnih izveštaja, što javnih, plus ovo da će neke sednice biti javne, neke zatvorene.

Dakle, mislim da ovo kao obrazloženje deluje vrlo da pije vodu, deluje ozbiljno, kompetentno. Kažem, svako može to sada da koristi onako kako mu odgovara, ali mislim da ću mirne duše podržati ovaj predlog i da je njegovo obrazloženje (ne samo inicijativa, nego obrazloženje) vrlo dobro. Znači, što se tiče roka, tu nema nikakve sumnje.

Što se tiče sastava, tu se takođe ne bih složio sa svojim kolegom, predgovornikom. On kaže da učestvuju samo eksperti, ili sam bar tako razumeo. Naravno da u sastavu komisije i u radu komisije moraju biti i eksperti, ali, da se mi ne zavaravamo, ovo je politička stvar. Mi smo političko telo, u Parlamentu sede predstavnici građana Srbije i u tom smislu je sasvim logično da tu budu predstavnici poslaničkih grupa i, naravno, kompetentni ljudi iz različitih oblasti. Inače bi mogla Akademija nauka, mogao bi Medicinski fakultet ili, ne znam, neko drugi formirati komisiju, pa nikom ništa. I to je važno, treba i oni da istražuju, ali kada Parlament formira neko telo, neku komisiju, to onda ima dodatnu težinu i zato je neophodno da se u njenom sastavu balansira prisustvo i političkih ličnosti i eksperata. Nadam se da će tako i biti.

Što se tiče sastava, tu se opet moram složiti sa kolegom Živkovićem, važno je obezbediti da u radu komisije učestvuju... Koliko vidim, manje-više svi se slažu da treba da se formira, ali nije loše da se obezbedi, koliko se može, da u radu komisije učestvuju stručnjaci i sa one strane, prisutni su u javnosti, nema ih možda tako mnogo ili se bar nisu toliko čuli u poslednje vreme, koji smatraju da je taj strah prenaglašen i da nema štetnih ili da nema prevelikih štetnih posledica od NATO bombardovanja, posebno od osiromašenog uranijuma.

Govorim i jedno i drugo. I drago mi je, i to da pohvalim, što je, bez obzira na naziv komisije, ideja da se ispituju sve posledice NATO bombardovanja, a ne samo posledice bombardovanja osiromašenim uranijumom. Mislim da je to opravdano. Pogotovo mi koji dolazimo iz nešto severnijih krajeva i te kako smo trpeli, i ti građani su i te kako trpeli posledice bombardovanja, posebno u Pančevu, Novom Sadu i drugim gradovima, iako nije bilo osiromašenog

uranijuma, ali je bilo mnogih drugih štetnih sastojaka u tom bombardovanju, posebno kada su gađane rafinerije u Pančevu i Novom Sadu.

Bilo kako bilo, mislim da je vrlo važno da se nađu u sastavu te komisije i oni poput, recimo, gospodina Zorana Radovanovića ili neki drugi, treći, koji osporavaju nalaze nekih drugih stručnjaka do kojih ja držim, od profesorke Danice Grujičić, Slobodana Šikarića, već pomenutog ovde, Mirjane Anđelković Lukić i nekih drugih.

Dakle, i nadležne institucije, i akademske ustanove, i pojedinci i stručnjaci koji su se bavili ovim pitanjem ili već publikovali treba da uzmu učešća u radu ove komisije. Naglašavam, i institucije delegiraju svoje članove i istaknuti pojedinci koji se time stručno bave. Ali to ne može amnestirati niti treba da amnestira odgovornosti nas kao poslanike i kao predstavnike građana da takođe damo svoj doprinos učešćem u radu te komisije.

Imam razne dileme i možda sumnje, zašto sada itd., ali neću ih sada deliti, treba dati poverenje, treba dati šansu, bar načelno pokazati dobru volju da će rad ove komisije biti imun ili u najvećoj mogućoj meri imun od te površne i, rekao bih, neodgovorne politizacije u koju često upadamo, baš s obzirom na važnost i osetljivost teme i s obzirom na sudbine ljudi i građana koji nas gledaju, koji su oboleli ili imaju nekog ko je oboleo i misle da će to moći, nalazi do kojih će se doći... Ne da bismo samo u nekog uprljali prstom – što se mene tiče, nema nikakve dileme ko je odgovoran za to bombardovanje – nego da bi se, ako se detektuju uzroci, možda moglo pomoći, to će neke druge kolege znati bolje, možda doprineti i terapiji. Dakle, to može da ima i korisne, kako bih rekao, čak i terapijske posledice, ispravno detektovanje.

Ne možemo mi zanemariti ni druge faktore rizika, naravno, ali svakako nas nisu gađali karamelama, bombonama, žvakama ili klikerima, da to ne bi imalo štetne posledice. Moja dilema je samo kolike su te štetne posledice, a ne da li one postoje ili ne. Hvala, zasad toliko.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković.

Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Danas ovde raspravljamo o tome treba li formirati komisiju za proučavanje štetnih posledica korišćenja osiromašenog uranijuma tokom NATO bombardovanja 1999. godine na javno zdravlje u Srbiji.

Kad razmišljam o tome treba li nam ta komisija ili ne, pravo da vam kažem, može, može ta komisija, može da se raspravlja o tome, ali ako nam je na prvom mestu briga o javnom zdravlju i o zdravlju građana Srbije, pre ove komisije treba nam, bogami, mnogo nekih drugih komisija o nekim pojavama koje mnogo više utiču na javno zdravlje građana Srbije.

Treba nam više od ove komisije o uticaju osiromašenog uranijuma. Treba nam komisija o uticaju siromaštva na zdravlje građana Srbije. Taj je uticaj veći

nego što je uticaj osiromašenog uranijuma. Da li znate da na pijacama po Beogradu prodavci cene trešanja i jagoda ističu po komadu? Da li znate koliki uticaj siromaštvo ima na zdravlje?

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice, izvinjavam se, ali stvarno, ovo je suviše ozbiljna tema da bi bilo ko raspravljao o prodaji trešanja i jagoda i o pijaci. Molim vas da se vratite na temu i da se striktno držimo toga danas. Hvala.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Tema je briga o javnom zdravlju građana Srbije. Moja teza je da ako nam je na prvom mestu najvažnija proklamovana briga za javno zdravlje Srbije, onda postoje mnoge druge pojave u ovom društvu koje lošije utiču na javno zdravlje Srbije nego korišćenje osiromašenog uranijuma tokom bombardovanja 1999. godine.

Ako treba da se zadržim na malignitetima, da ne pričam o uticaju stresa i siromaštva, hajde da pričamo o uticaju npr. farmaceutske lobije na stanje našeg zdravstvenog sistema i kako to utiče na javno zdravlje građana Srbije. Šta se dešava sa nekim ko oboli od maligne bolesti? Zašto je u Srbiji smrtnost od malignih bolesti najviša u Evropi? Da li je to zato što nam preventiva nije dobra ili je to zato što ne uspemo da izlečimo ljude? Naravno da je reč o neizlečivim bolestima, ali ukoliko se uhvate u ranoj fazi, dobar broj tih bolesti je izlečiv.

Građane Srbije koji dobiju neku malignu bolest, verujte mi, malo zanima da li je to posledica osiromašenog uranijuma, da li je to posledica azbesta kojeg imamo svuda u svim zgradama, bar na Novom Beogradu, ili je posledica pušenja. Njih zanima kako da se leče, u kom će zdravstvenom sistemu da se leče i da li će moći da se leče i hoće li moći dostojanstveno da se leče ili će se provesti kao mlada novinarka iz Novog Sada, koja je umrla nakon kratke i teške bolesti, čija je majka pisala otvoreno pismo ministru zdravlja, na koje je on vrlo arogantno odgovorio potpuno odbacujući njene osnovne primedbe da ljudi oboleli od malignih bolesti u Srbiji nemaju dostojanstveno lečenje.

Ako pričamo o proklamovanoj brizi za javno zdravlje građana, onda treba da pričamo o stanju zdravstvenog sistema koji je potpuno urušen, onda treba da pričamo o tome ko je odgovoran za stanje našeg zdravstvenog sistema, a ne da manipuliramo strahom građana Srbije, da spinujemo teme, da skrećemo pažnju sa toga što im krči stomak od gladi na neku priču o osiromašenom uranijumu.

Što se tiče sastava same komisije i ideje da o ovome raspravljaju naši stručnjaci, znate, ovo je kontroverzna tema u svetskim razmerama: postoje već istraživanja, dr Laketić je dosta toga naveo, postoje zaključci da postoji negativan uticaj, postoje zaključci da ne postoji negativan uticaj. Svetski stručnjaci ne mogu da se slože, ali mi pravimo komisiju.

(Goran Pekarski: Isključi je. Ovo nije tema.)

To vam je ko u onom vicu koji je Bata Stojković ispričao u filmu „Idemo dalje“, gde imate Amerikanca, Engleza i Nemca a na kraju Srbin ispadne najpametniji.

Samo bih molila za kraj, pošto vidim da se uskomešalo u sali i očekujem sada reakcije na ovaj moj govor, da mi se u eventualnim reakcijama ne spočitava moje patriotsko osećanje...

(Goran Pekarski: Ti nemaš patriotska osećanja.)

... Kao što se to radilo u slučaju nekih drugih opozicionih poslanika. Kao što je to poslanik Martinović pre par meseci na Administrativnom odboru pokušao da uradi kada me je propitivao gde sam ja bila tokom NATO bombardovanja dok je njegov predsednik bio u rovovima... (Isključen mikrofonom.)

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Stamenković, slušam vas i slušamo vas svi već pet minuta. Nisam siguran da li uopšte znate o čemu mi razgovaramo danas. Ovo stvarno nema smisla.

Možete da završite, ali ću biti vrlo striktan, vratite se na temu. Tema nije ni Martinović, ni Administrativni odbor, ni Vučić ni bilo ko. Mogu da vam pročitam šta je tema današnje sednice.

Izvolite. Prijavite se ponovo, molim vas.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Dakle, 78 dana NATO bombardovanja provela sam na poslednjem spratu jednog novobeogradskog solitera dok su mi zviždale rakete iznad glave i ona koja je završila na Kineskoj ambasadi, dok je zviždala, uverena sam bila da ide pravo na mene. Nemojte meni da spočitavate patriotizam, jer sam ja tih 78 dana bombardovanja psovala i NATO, i Klintona, i Šredera, i Blera kao i svi mi što smo psovali.

(Goran Pekarski: Sada psuješ sopstveni narod.)

To nema nikakve veze s današnjom temom. Ovo što ste danas stavili na dnevni red je jeftin pokušaj da ispinujete javnost, da se ne priča o pravim problemima nego da se javnost zamajava nekim visokoumnim temama koje im ne rešavaju egzistencijalne probleme. Pa gde će vam duša?

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Aleksandar Martinović.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Ova diskusija je do te mere mizerna, bedna, konfuzna, neozbiljna, neodgovorna da mi zaista nije padalo na pamet da se javljam za reč da me gospođa koja je prethodno govorila nije spomenula.

Dakle, ne znam šta sam joj rekao na toj sednici Administrativnog odbora. Ako sam joj rekao to što kaže, mislim da nisam pogrešio. Godine 1999. podržavao sam Vladu Republike Srbije koja je branila Saveznu Republiku Jugoslaviju od NATO bombardovanja, i to bih uradio i dan-danas.

Možda je gospođa koja je bombardovanje provela na poslednjem spratu solitera na Novom Beogradu psovala tada i Blera, i Klintona, i Šredera i ne znam ni ja koga, ali danas, 2018. godine, svi oni zajedno isključivo psuju Vučića.

Vi ste rekli da nije tema Vučić. Pa jeste, za njih je uvek tema Vučić. O čemu god da se priča u Narodnoj skupštini, koji god zakon i koja god odluka da dođe na dnevni red, tema je Vučić, jer su to ljudi koji su obuzeti neverovatnom količinom mržnje prema tom čoveku. I ne samo prema tom čoveku. Vi vidite iz

njihovih diskusija, iz diskusije ovog gospodina iz Trstenika koji zastupa Vuka Jeremića, iz diskusije gospođe sa Novog Beograda, da pokušava da se nametne jedna teza da je u stvari Srbija odgovorna za NATO bombardovanje. To ste mogli da čujete iz diskusije gospodina Aleksića. Da je vođena, kaže, drugačija politika, ne bi se desilo NATO bombardovanje.

Ako bude bilo prilike, ja ću da kažem šta je sadržao tzv. Aneks B, koji nije prihvatila srpska delegacija u Rambujeu, koji je podrazumevao...

(Radoslav Milojević: Vreme.)

... A ti što dobacuješ „vreme“, malo pročitaj taj Aneks B, biće ti pametnije.

Dakle, taj Aneks B tzv. sporazuma iz Rambujea, izvinjavam se što sam malo prekoračio vreme ali važno je zbog građana Srbije, podrazumevao je NATO okupaciju celokupne Savezne Republike Jugoslavije. Nijedna suverena država na to nije mogla da pristane.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Martinoviću.

Reč ima narodni poslanik Veroljub Arsić, povreda Poslovnika.

VEROLJUB ARSIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram povredu člana 107. Poslovnika.

Čini mi se da neki, valjda za jeftine političke poene, vređaju dostojanstvo Narodne skupštine i svih građana Republike Srbije. Znači, pričati o nekim temama koje možda jesu, ne možda, nego su sigurno važne, na današnjoj sednici, sa ovom tačkom dnevnog reda, jednostavno je neprimereno.

Bolestan čovek može i da ozdravi, možda se i tragično završi njegova bolest, ali dejstvo osiromašenog uranijuma ostavlja posledice na naše potomstvo, na našu decu, na našu budućnost! I sramota je jednu ovako važnu temu suprotstaviti dnevnim događajima. Ko je to uradio, treba da ga bude sramota.

Desio se zločin 1999. godine prema jednoj zemlji i prema svim njenim građanima. Oni koji su zločinci gledaju da opravdaju svoj zločin. Suđenjima u Hagu i hapšenjem našeg političkog rukovodstva i vojnih oficira koji su branili zemlju pokušavaju da odbrane i opravdaju svoj zločin. A naš šljam ovde, naš, kome izgleda vire dolari iz džepa, radi zajedno sa njima da srpskom narodu, građanima Srbije nabije osećaj kolektivne krivice zato što su nas bombardovali 78 dana! Pa treba da ih bude sramota!

Još nešto, i završavam. Svakome od nas... Možda i poremetimo nešto iz našeg domaćeg vaspitanja pa se odmetnemo negde, ali deca svih nas čitaće jednog dana šta smo radili ovde u ovoj skupštini. Nemojte, kolege poslanici, da se naša sopstvena deca stide nas za ono što smo radili i govorili ovde.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Mislim da nisam prekršio Poslovnik.

U jednoj stvari ste u pravu, ovo jeste definitivno stvar, prvo, političke kulture, ali i kućnog vaspitanja. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.)

Po Poslovniku, Vjerica Radeta ima reč.

VJERICA RADETA: Moglo se očekivati, s obzirom na ovu temu, da će se u Narodnoj skupštini čuti različita mišljenja i otprilike se znalo na koji način će neki poslanici reagovati, ali iskazivati ovoliku mržnju prema sopstvenom narodu i prema sopstvenoj Srbiji jeste nešto što zaista prevazilazi sve granice normalnog ponašanja pa, bogami, i zdravog razuma i hrabrosti, rekla bih.

Znate, to što Jelena Milić izađe i priča na nekim televizijama, ona je NATO lobista, ona to ne krije, ona kaže da za to dobija pare, i neka joj je na čast. Ali biti narodni poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije i deliti u tom smislu faktički mišljenje Jelene Milić, apsolutno je nedopustivo.

Ne može se reći da ste vi, predsedavajući, prekršili Poslovnik – ja vam govorim na osnovu člana 32, kao kolega potpredsednik –vi ste i opominjali poslanika, ali čak mi se čini da to ne treba da se radi. Neka čuju građani Srbije za koga su to glasali, jer nema toga, ko je izašao na izbore i ko nije izašao na izbore, nema, nažalost, porodice u Srbiji koja nije imala nekog člana uže ili šire porodice obolelog od raka. Nažalost, mnogi su i umrli. Nikada se nije desilo da neko sazna za tu bolest a da i on i članovi porodice ne kažu – prokleti NATO zločinci, ovo je zbog NATO bombi i zbog osiromašenog uranijuma. I onda ovde slušamo nešto sasvim drugačije.

Završavam samo podsećanjem šta se na današnji dan desilo u toku NATO bombardovanja – bombardovano je skladište goriva kod Bogutovca, civilni ciljevi kod Sjenice i okoline Užica, fabrika „Cer“ kod Čačka, železnička pruga, Tehnički remontni zavod. Drage moje kolege, svaki dan, 78 dana, mogli bismo obeležavati kao dan tuge, podsećanja na tragedije koje su nam se dešavale pod NATO bombama i koje se nastavljaju zbog osiromašenog uranijuma i zbog toga što nas je sve više bolesnih, upravo zahvaljujući tom zločinačkom bombardovanju. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolegice Radeta.

Jeste, u pravu ste, i sugerisali ste mi ovde dok sam predsedavao. Ja samo nisam hteo da dopustim, jer mislim da bi to bilo ponižavanje Narodne skupštine i svih nas ovde, da govorimo, kao što sam i rekao, o trešnjama i jagodama. To je bila moja namera, a imamo veoma važnu temu o kojoj vrlo ozbiljno raspravljamo, odnosno većina poslanika koji su dosad debatovali.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.) Hvala još jednom na vašoj sugestiji i dobroj volji.

Reč ima dr Darko Laketić.

DARKO LAKETIĆ: Zahvaljujem se.

Gospodine predsedavajući, lično smatram da je tema izuzetno osetljiva, da je reč o vitalnom nacionalnom interesu i zato obratite pažnju da se u diskusijama pre svega govori o temi. Nije to bitno, zaista, parlamentarizam dozvoljava sve, postoje različita mišljenja, ali o ovoj temi govoriti o trešnjama i jagodama, zaista je sramotno. Prvo zbog toga što nas gledaju i ljudi koji su direktno oštećeni, koji

su oboleli. Nas gledaju ljudi koji očekuju i od ove komisije i od našeg zajedničkog rada rezultate. Nemojte dozvoliti, gospodine predsedavajući, da se skrnavi ovaj parlament.

S druge strane, podsetiću šta je učinjeno u zdravstvenom sistemu. Podsetiću da je trebalo da klinički centri budu završeni 2009. godine, svi, a da se postepeno završavaju tek sada. Podsetiću da su pacijenti, onkološki pacijenti u Vojvodini umirali zbog toga što nisu mogli da dođu na red za zračenje. E, to je ne bruka i sramota, to je greh.

Došli smo u situaciju da se postepeno rešavaju svi ti gorući problemi u zdravstvu. Došli smo u situaciju da je kupljen dovoljan broj linearnih akceleratora, da se najveći broj lista čekanja praktično ugasio. Došli smo u situaciju da su kupljena vozila hitne pomoći. Sećate se perioda kada domovi zdravlja ni vozila nisu imali, niti goriva da prebace bolesnike do ustanova višeg ranga.

To je ono o čemu treba da pričamo kada bude došao Zakon o zdravstvenoj zaštiti, a ne – kada su građevinski zakoni, priča se o besplatnim udžbenicima, kada je ovako vitalan zakon, odnosno ovako vitalno pitanje, priča se o trešnjama i višnjama.

Sve zajedno vas pozivam, pre svega, na odgovornost. Kao što će komisija imati svoju odgovornost, imajte i vi pojedinačno, govorim svakom narodnom poslaniku, i u skladu sa tim se ponašajmo. Hvala još jednom.

PRESEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Reč ima narodni poslanik Gordana Čomić.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Trudiću se da zaslužim vašu pažnju u vremenu ovlašćene predstavnice Demokratske stranke jednim prilogom raspravi gde ću o osiromašenom uranijumu i posledicama projektila sa osiromašenim uranijumom govoriti kroz prizmu propagandi i činjenica, potpuno svesna da činjenice nemaju apsolutno nikakvu šansu pred propagandom i još svesnija da ukoliko i nas malo odustane od činjenica, onda će šteta od propagande o projektilima sa osiromašenim uranijumom biti još veća nego što je sada, ovde ili bilo gde u svetu.

Šta je propaganda, šta su činjenice kada su projektili sa osiromašenim uranijumom u pitanju? Prvo da naglasim da mi ovde vodimo raspravu o tome da se formira komisija koja će istražiti posledice NATO bombardovanja, odnosno osiromašenog uranijuma i sve druge posledice po život, zdravlje ljudi i okolinu.

Dobro je da se setimo da ovom raspravom dokazujemo naučnu istinu, koja kaže da države gube i dobijaju ratove, a društva su uvek na gubitku, bez obzira na to da li je država dobila ili izgubila rat. To nije iz prirodnih nauka, iz društvenih je, ali će naša diskusija biti prilog dokazivanju te činjenice.

U razmeni pitanja i odgovora između predsednice Narodne skupštine Maje Gojković, na njeno pitanje hoćemo li podržati komisiju rekla sam – naravno. Predložila sam sebe za predsednicu komisije i smatram da duboko

grešite što ste koncipirali komisiju sa predstavnikom vlasti. To je propaganda. No, legalna je. Ne smatram da je legitimna ijedna propaganda, ali je legalna.

Kako je počela propaganda sa osiromašenim uranijumom? U Americi. Da ne misli neko ovde da smo mi izmislili propagandu ili da su Nemci izmislili propagandu ili da su Amerikanci izmislili propagandu, propaganda je deo ljudskog društva, svih, oduvek. Dakle, sedamdesetih godina je trajala po televizijama i u medijima u Americi jedna priča o tome da je Sovjetski Savez napravio oklopna oružja, razne vrste vozila, potpuno neprobojna. Zgodna okolnost je da od četrdesetih godina, od kada postoji industrijsko korišćenje nuklearnog materijala, postoji i skladištenje osiromašenog uranijuma. Odatle kampanja za korišćenje projektila sa osiromašenim uranijumom. Nekoliko zemalja je to prihvatilo, spiskove možete naći u literaturi. Neke zemlje ne koriste osiromašeni uranijum.

Šta je još bila propaganda kada je osiromašen uranijum bio? Izveštaji u UN, koji su proizveli posledice i u sudu u Hagu kod nekadašnjih tužiteljki Karle del Ponte i Luiz Arbur, koje su tražile da se to kvalifikuje kao ratni zločin, i ostali smo bez dovoljno činjenica.

Šta je još bilo od propagande u sukobu sa činjenicama? Izveštaj koji je sa nama... Deo izveštaja koji je sa nama podelio predloženi predsednik komisije o tome šta se dešavalo u Italijanskom senatu. Taj anketni odbor je u Italijanskom senatu formiran zbog propagande da su svi drugi vojnici, pripadnici svih drugih snaga koji su došli na Kosovo bili obavešteni o svemu, samo italijanski vojnici nisu. Tako je počelo.

Činjenica je da niko nije bio obavešten.

Ja sam vas vrlo pažljivo slušala. Nijednom prekinula nikoga nisam, tako da bih bila zahvalna da se tako saslušamo. A može i drugačije, ako baš birate.

Šta je propaganda, a šta činjenice o rezultatima periodičnih izveštaja koje je Italijanski parlament, Senat i Donji dom, imao? Da se interpretiraju činjenice koje su davane onako kako nekome odgovara, pa ili je interpretirano da nema nikakvog uticaja – to je ona čuvena rečenica da niko nije kriv za to što su stradali italijanski vojnici – ili je interpretirano da se namerno sakriva istina. Kada god imate sukob propagande i činjenica, činjenice su na gubitku.

Ovde u ovoj raspravi postoji jedna činjenica koju niko ne spominje, na koju sam ja vrlo ponosna. Dakle, ako i kada ova komisija bude predložena, sastavljena, ako je bude predsednik predložio u raspravi sa imenima i prihvatimo svi mi koji budemo bili u njoj, ta će komisija pokazati vrlo jasno jednu stvar koju inače Srbija ne pokazuje decenijama, a to je briga o zdravlju albanskog stanovništva na Kosovu, jer se 81 mesto sa projektilima sa osiromašenim uranijumom nalazi na teritoriji Kosova, devet u Srbiji.

Takođe vas nisam prekidala. Ako neko misli da nije istina, onda mi dajte druge podatke. Podaci koji su dostupni su: 81 mesto na teritoriji Kosova, devet

na teritoriji drugih delova Srbije i jedno u Crnoj Gori. Tamo gde su te lokacije žive Albanci.

Posebno mi je drago zbog činjenice da će rad ove komisije takođe brinuti o zdravlju pripadnika Vojske i Policije koji su bili na Kosovu za vreme bombardovanja; nažalost, ne o onima koji su poginuli, po meni dostupnim podacima – 1.031.

Nažalost, dostupnih podataka o broju civilnih žrtava bombardovanja nema. To smatram neverovatnim nedostatkom samopoštovanja ovog društva, koje je na gubitku, kao i albansko društvo, ratom koji interpretiraju ko ga je izgubio, ko ga je dobio.

Dakle, ukoliko ova komisija bude uspešno radila, manje će brinuti o zdravlju Albanci na Kosovu i manje će brinuti o svom zdravlju porodice, rođaci i sami pripadnici službe Vojske i Policije koji su bili neposredno u blizini 81 lokacije gađane projektilima sa osiromašenim uranijumom.

To je dobra vest. To je jedna od retkih stvari koje Srbija čini i pokazuje da brine o albanskim građanima iako nema stvarnu punu nadležnost na teritoriji Kosova. Ti ljudi koji tamo žive će imati najviše koristi od istraživanja, ako ga uspešno okončamo. To su dobre vesti kada su činjenice. Šta će bilo ko od tih činjenica da uradi kao propagandu, ne mogu vam reći koliko ne marim.

Za naš posao, Parlamenta, komisiji, koja će biti formirana, nadam se, nakon predloga koji će predsednik komisije dati, ostaće nejasno čime se bavi ta komisija. Svima nama koji iole išta znamo, a ima nas u ovoj sali puno, o naučnoj metodologiji, o ciljevima istraživanja i o mogućnosti provere naučnih hipoteza nedostaje kako će to komisija da radi. Šta hoćemo da dokažemo? Nije moguće da hoćemo da dokažemo da je osiromašeni uranijum štetan. To je gubljenje novca i vremena i prilična sramota ako hoćemo bilo kome bilo kojom naukom da dokažemo da je osiromašeni uranijum štetan. Jedan od izotopa, a izotop je zato što se nalazi na istom mestu u periodnom sistemu elemenata sa drugim uranijumima, klasifikovan je kao štetan jer ima raspad koji prouzrokuje elektromagnetna zračenja, alfa, beta i gama zraci, koji imaju različite efekte u zavisnosti od sredine u kojoj se prostiru. To ne treba dokazivati. Uranijum je štetan.

Tako da vas molim da definišemo zadatak komisije. Šta mi hoćemo da dokažemo? Hoćemo istraživanje koje će raditi, pod organizacijom narodnih poslanika, neko stručan, koji će povezati broj, vrstu i učestalost nekih vrsta oboljenja sa udaljenošću od lokacije, količine i vrste korišćenih projektila sa osiromašenim uranijumom. To hoćemo da dokažemo.

Sve dok se to ne dokaže, imaćemo uvek izbor da biramo između propagande i činjenica, na volju. I, uvek da znamo da će pobeda biti na strani propagande. Niko ne voli činjenice. Činjenice su uporne, lako proverljive, tvrdoglave. Propaganda je slatka, lepa, zavodljiva, interpretativna i na volju je svakome.

Kako ćemo to da dokažemo? Kako ćemo da dokažemo vezu između onoga što se dogodilo u nekom određenom danu, na jednoj od 81 lokacije na Kosovu, devet lokacija u drugim delovima Srbije i jednoj lokaciji u Crnoj Gori, sa neposrednim posledicama onih koji tu žive, jer oni su prva tema istraživanja? Trebaće vam, nama svima, nekakva saradnja sa teritorijom na kojoj nemamo stvarnu i punu nadležnost ako hoćemo ozbiljno da se bavimo istraživanjem.

Hoćete još jedan podatak, da je neko izlio tone hlora u Savu? Komotno. Samo ne znam ko će od toga da ima koristi ikakve. A hoćete još jedno istraživanje, o tonama žive bačene u Dunav? Komotno. Ko će od toga da ima koristi?

Ako hoćemo zaista da dokažemo i da se suprotstavimo odlukama veća u Hagu, koje je odbilo da proglasi bombardovanje osiromašenim uranijumom ratnim zločinom, ako hoćete da se zaista suprotstavimo onima koji neće da klasifikuju osiromašeni uranijum u konvenciji ili rezoluciji kojima bi bio zabranjen, onda vam treba vrlo ozbiljno istraživanje, vrlo jasna naučna metodologija.

Ne da nemam ništa protiv toga da Skupština to organizuje, finansira, sve što treba uradi za bilo koju naučnu kuću ovde ili bilo gde, nego naprotiv, vrlo ću rado podržati učešće ljudi koji znaju kako da naučnim metodama dođu i dokažu šta se desi ako imate toliku i toliku količinu projektila sa osiromašenim uranijumom na 81 lokaciji na Kosovu, kako i zašto stradaju vojska i policija i kako i zašto i koliko će dugo stradati stanovništvo na neposrednim lokalitetima, kako i zašto će stradati stanovništvo udaljeno od neposrednih lokaliteta, koliko udaljeno, zašto baš toliko. To su stvari koji se rade kao naučna istraživanja.

Osiromašeni uranijum ima mnogo manja uobičajeno definisana radiološka dejstva, on ima hemijska dejstva, mnogo više nego što to imaju klasični izvori nuklearnog zračenja kao što su uranijum 238 ili eksplozije atomske bombe nakon hidrogenske kao upaljača, ili, opet ću vam dati primer između propagande i činjenica, kao što je to bila čovekovom greškom izazvana tragedija u Černobilu 26. aprila 1986. godine. Propaganda je bila da je sovjetska vlast tražila da se čuti; nažalost, i naša vlast je tražila da se čuti. U danima neposredno nakon Černobila, kada ima puno smisla govoriti o radioaktivnim oblacima, što nema smisla govoriti kod osiromašenog uranijuma, to treba da dokažemo... Ja pripadam školi koja smatra da nema smisla govoriti o radioaktivnim oblacima. Ali o radioaktivnim oblacima kada je Černobil bio u pitanju i te kako je imalo smisla govoriti. Propaganda je odlučila da o tome ne informiše javnost, i beloruska, i sovjetska, i mađarska, i rumunska i naša. Mogu o tome da vam govorim detaljno ako se zaista dogovorimo o pravom sastavu komisije.

Ingestione doze, poslanik Laketić ih je spomenuo. Imala sam zadovoljstvo da budem saradnica dr Ljiljane Čonkić, koja je jedna od prvih uvela ingestione doze uprkos protivljenju klasične škole nuklearnih fizičara i merenje radona kao prirodnog radioaktivnog zraka u tlu, merenje radona zato da ne gradimo škole,

kuće i ostalo na mestima gde ga ima, nego da gradimo garaže, prostore koje ljudi ne koriste. Borila se činjenicama i teško je prolazila protiv propagande škole da je to nepotrebno. Drugu ingestionu dozu je uvela zbog toga što pri zračenju malog intenziteta... Ono je bezopasno, možete tuširanjem da sklonite alfa zrake. Ovde je neko govorio o kosmičkim zracima kao o alfa zračenju. Dobro bi bilo da svi malo nešto pročitamo pre nego što tražimo... Dakle, dva protona, dva neutrona, teške čestice i u radioaktivnoj misiji alfa zrake najbrže eliminišete i ne računate ih u opasnost po ljudsko zdravlje, ali ako udahnate, onda se malo rastojanje koje može da prođe alfa čestica završava u vašim ćelijama.

Svaka priča o tome da je neko udahnuo prah, vazduh sa osiromašenim uranijumom, proizvodi moje pitanje – gde je to učinio i koliku je dozu primio? Ako hoćete da nas ozbiljno shvate, onda moramo naći način da imamo proverljivu metodologiju kojom ćemo pre svega pred nas, pred albansko stanovništvo na Kosovu, pred naše vojnike i policajce, pred one za koje ćemo imati strategiju izaći pa kazati – ingestione doze su bile takve da su proizvele maligna oboljenja.

Zašto insistiram na razgovoru o razlici između propagande i činjenica ne sporeći bilo kome izbor i uzimajući svoj izbor da u ovoj raspravi, kao i u svakoj drugoj, govorim samo o činjenicama? Zato što je najlakše za sveukupno stanje u kojem se nalazimo kao društvo, uplašeni da ćemo se razboleti od svega i svačega, uplašeni da nećemo imati para da se lečimo, uplašeni da će neko naš biti bolestan a mi nemamo novca da ga lečimo... Strašno pažljivo treba koristiti propagandu, strašno pažljivo, i još pažljivije treba koristiti činjenice.

To će biti moj doprinos i ovoj komisiji i svakoj vrsti rasprave kada se radi o projektilima sa osiromašenim uranijumom, o mestu gde se najviše tih projektila ispalilo, 81 mestu na Kosovu, sa ponovljenom opaskom da sve što bude trebalo od tih istraživanja, unapred vam kažem, svojom dobrom voljom zemlje koja ume da razume tragediju društava koja su gubila ili dobijala ratove, ponudimo albanskom stanovništvu jer se na njih prvenstveno odnosi. A naša je dužnost da se staramo da, jednom dokazano, sve što se kao posledica učešća u borbenim dejstvima odnosi na Vojsku i Policiju Srbije njima predočimo ili sa predlogom obeštećenja ili sa predlogom zakonodavnih akcija u UN ili EU o zabrani korišćenja oružja sa osiromašenim uranijumom.

Imamo jednu priliku da dokažemo da smo ozbiljni. Pred nama stoji Konvencija o zabrani kasetnih bombi onoliko dugo, ali mi joj ne pristupamo. Ima raznih razloga i raznih izvora koji nam kažu zašto nećemo da pristupimo zabrani upotrebe kasetnih bombi.

Ako rezultat rada ove komisije bude nedvosmislen i jasan, naučno potkovan, proverljiv dokaz o vezi između hemijskog dejstva osiromašenog uranijuma i učestalosti broja, i zdravlja ljudi, specijalno na bubrezima i slezini, i ako Skupština smogne snage da traži i zabranu oružja sa osiromašenim

uranijumom i potpis na ratifikaciju zabrane kasetnih bombi, zaista ćemo uraditi jedan ozbiljan posao, i to će biti činjenica, neće biti propaganda. Hvala vam.

PREDSEDAVALJUĆI: Po Poslovniku, narodni poslanik Miroslav Lazanski.

MIROSLAV LAZANSKI: Dame i gospodo, pošto je ovde bilo reči o propagandi i činjenicama, iskoristio bih ove dve minute da samo pročitam neke činjenice iz nekog materijala. Član 107, pošto je tim mešanjem propagande i činjenica ugroženo dostojanstvo Skupštine. Inače, materijal je iz Pentagona, možete da vidite. Prema tome, ovo nije propaganda nego činjenica.

Kada govorimo o tome da li je Karla del Ponte odbila da se sudi za upotrebu municije sa osiromašenim uranijumom treba se vratiti na to da je Svetska zdravstvena organizacija, prema britanskom fizičaru Kitu Baverstoku, iz jednog izveštaja UN izbacila podatak da je oružje sa osiromašenim uranijumom koje je korišćeno na prostorima bivše SRJ 1999. godine opasno po zdravlje i kancerogeno. Ona je 2001. godine objavila falsifikovani izveštaj u kojem zaključuje da u zonama u kojima je oružje sa osiromašenim uranijumom korišćeno nije neophodno da stanovništvo bude podvrgnuto testovima i opitnoj kontroli eventualnih posledica po njegovo zdravlje.

Taj britanski fizičar tvrdi da su iz tog izveštaja izbačeni njegovi stavovi i nalazi koji potvrđuju da je oružje sa osiromašenim uranijumom kancerogeno i genotoksično, odnosno da oštećuje genetski materijal, što dovodi do deformiteta novorođene dece. On tvrdi, taj isti britanski naučnik, da je imao uvid u rezultate istraživanja dr Aleksandre Miler iz radiološke laboratorije Ministarstva odbrane SAD koji su nedvosmisleno pokazali genotoksičnost osiromašenog uranijuma. Ne samo da nije mogao te svoje rezultate da unese u monografiju o osiromašenom uranijumu, već mu je Svetska zdravstvena organizacija, kao svom članu, zabranila da ih bilo gde objavljuje.

On čak nije bio ni pozvan u delegaciju Svetske zdravstvene organizacije koja je 2001. godine posetila SR Jugoslaviju, iako je tada bio šef Odeljenja za radiološku zaštitu.

(Predsedavajući: Zahvaljujem, kolega.)

Samo da završim. Što je vrlo važno, tu delegaciju koja je bila 2001. godine tadašnje vlasti nisu odvele na lokalitete gde je bio osiromašeni uranijum. Znači, svesno ste ignorisali prisustvo te delegacije i niste ih odveli na te lokalitete. Da li je to propaganda ili su to činjenice?

Imam još puno podataka, koje zbog ograničenja vremena neću stići da iskažem. (Isključen mikrofonom.)

PREDSEDAVALJUĆI: Zahvaljujem, kolega Lazanski.

Samo polako, gospodine Milojeviću, po kom osnovu?

(Radoslav Milojević: Uključite me pa ću vam reći. Po Poslovniku, rekao sam.)

Po Poslovníku? Nećemo da se cenkamo, ili kažete... Ako hoćete pravo na repliku, recite, da znam kojim redosledom da dodeljujem reć poslanicima.

Izvolite.

RADOSLAV MILOJIĆIĆ: Reklamiram ćlan 108 – o redu na sednici stara se predsedavajući, u ovom slućaju vi.

Malopre ste, tj. vać prethodnik, Martinoviću dali minut duće nego ćto je dozvoljeno Poslovníkom, a to je dva minuta, govorio je tri minuta, a gospodin Lazanski je govorio ćetrdeset sekundi duće i vi ste ga pustili, onako, da on išćita ćta ima. Da li moćemo tako i mi da uzmemo sada i da, po povredi Poslovníka, išćitamo i mi ćta imamo? Hajde, poćtujte malo ovaj poslovník, poćto ne poćtujete ni Ustav ni zakone ove zemlje.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Milojićiću, nekom ste spominjali roditelje?

(Radoslav Milojićić: Izdajnik ti tata.)

Nekom ste spomenuli roditelje.

(Radoslav Milojićić: Da li ste ćuli da su rekli da sam izdajnik? To niste ćuli?)

Gospodine Milojićiću, molim vas...

(Radoslav Milojićić: Ko je ovde izdajnik? Na ćta ovo lići? Sram vas bilo, vi ćete nekoga da nazivate izdajnikom!)

Hoćete da me pustite da zavrćim? Kolege poslanici, molim vas.

Nikada nikom, nijednom poslaniku, kada je imao reklamiranje Poslovníka ili pravo na repliku, nisam merio bać u sekundu, pa ni vama. I vas sam opominjao – dva minuta i petnaest, dva minuta i dvadeset, dva minuta i dvadeset pet, sve kolege poslanici su svedoci. Jedino kada bih poslanika prekidao bilo je kada je u svom zavrćnom izlaganju nekog hteo da uvredi. Tad sam iskljućivao mikrofon. Tako da smatram da ni ovaj put nisam prekrćio Poslovník.

Da li ćelite da se Skupćtina u danu za glasanje izjasni?

U redu.

Kolega Laketić.

Izvolite.

DARKO LAKETIĆ: U svetlu ove diskusije o propagandi i ćinjenicama dućan sam da, pre svega, jednu informaciju koja je navedena kao propaganda demantujem i dokaćem da je reć o ćinjenici.

Naime, prilikom razlićitih svedoćenja kod komisije Italijanskog parlamenta, koju je vodio gospodin Skanu, izmeću ostalih svedoćio je i general gospodin Karmelo Kovato. Karmelo Kovato je general koji je na tom svedoćenju doslovce rekao da su u misiji na Balkanu italijanski voćnici bili obavećteni o rizicima po zdravlje usled upotrebe osiromaćenog uranijuma. On je za tu izjavu koju je izrekao pred komisijom dobio krivićnu prijavu pred rimskim tućilaćtvom i proces je u toku. Dokazano je da je to neistina, dokazano je da su italijanski voćnici ućli u svoj sektor bez ikakve zaćtitne opreme. Dakle, nije propaganda, reć je o ćinjenici.

Takođe, jedan od motiva za formiranje komisije jeste upravo odvajanje propagande od činjenica i od kolegice sam čuo mnoštvo stvari koje će zaista biti upotrebljive u radu komisije.

Zar nije propaganda nešto što smo čuli u jednom ranijem periodu, unazad nedelju dana, kada visoki zvaničnici stranih zemalja kažu – visoka učestalost malignih oboljenja kod Srba je zbog toga što im je loša genetika ili zato što su mnogo stari, stara populacija? Zar to nije propaganda? Hajde da formiranjem ove komisije napravimo taj neophodan korak da dođemo do istine.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Koleginice Čomić, na čije izlaganje?

(Gordana Čomić: Na izlaganje Darka Laketića kao ovlašćenog.)

Niste mogli nikako zato što ste zatražili reč pre nego što je gospodin Laketić počeo da diskutuje.

(Gordana Čomić: Da, ali sam znala unapred šta će reći.)

A znali ste unapred? Drugi put.

Ovlašćeni predstavnik Socijalističke partije Srbije gospodin Đorđe Milićević.

(Gordana Čomić: Nemam prava na repliku?)

Nemate kolegice, nemate.

Izvolite, kolega Milićeviću.

ĐORĐE MILIĆEVIĆ: Zahvaljujem, gospodine predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, slažemo se sa konstatacijom predsedavajućeg koji je vodio sednicu neposredno pre vas da je važno da imamo korektnu parlamentarnu raspravu jer je tema od izuzetnog značaja i izuzetne važnosti.

Moram potpuno otvoreno priznati da smo kroz uvodno izlaganje prvog od govornika koji dolazi iz opozicione poslaničke grupe, prof. dr Vojislava Šešelja, prepoznali spremnost i opredeljenost da da doprinos kvalitetnoj raspravi i doprinos u radu komisije koja će biti formirana, ali nakon toga, gospodine Arsiću, usledila je jedna, kako je rekao predsedavajući pre vas, politizacija, pa pokušaj politizacije, prevođenja na teren politike, otvaranje određenih političkih tema. Pa, dozvolićete da u ovih dvadeset minuta koliko pripada meni kao predsedniku poslaničke grupe dam određene stavove poslaničkog kluba kada je reč o temama koje su otvorene tokom današnje rasprave, jer to je, ponavljam, legitimno pravo svakog poslaničkog kluba.

Najpre, kada je reč o Poslaničkoj grupi SPS, naravno, mi ćemo podržati Predlog odluke o formiranju komisije koja treba da utvrdi posledice NATO bombardovanja iz 1999. godine, jer pre svega smatramo da je istina interes svih nas, ma kakva ta istina bila. Tu istinu dugujemo pre svega građanima Srbije i na ovakav način pokazujemo i potvrđujemo odgovoran i ozbiljan odnos prema građanima kada je reč o ovoj temi i ovom pitanju.

Maločas je neko rekao, treba da govorimo o činjenicama. Da, treba da govorimo o činjenicama i treba otvoreno i jasno reći – bombardovanje je zločin koji je učinjen našem narodu. O tome treba otvoreno, jasno i javno govoriti, jer valjda je obaveza svih nas da štitimo interese Srbije.

Bombardovanje je posledica, to je naše legitimno pravo da kažemo, lažne optužbe za genocid i etničko čišćenje. Isto tako, smatramo da je to zapravo vrhunac jednog pritiska koji se u kontinuitetu vrši na Srbiju od početka 1990-ih godina. U Hrvatskoj je, recimo, pre 1990. godine živelo oko 380.000 Srba (tu je gospodin Linta, neka me ispravi ako grešim), danas ih ima oko 160.000; u Sarajevu je živelo više od 150.000, danas ih je manje od 10.000; u Prištini, od 40.000, koliko ih je nekada tamo živelo, danas ih je svega nekoliko stotina. Postavlja se pitanje gde je Srbija izvršila etničko čišćenje i genocid. Nad Srbima je vršeno etničko čišćenje i to je nešto o čemu moramo i treba da govorimo, da širimo istinu o našem narodu.

Srbija nikada, gledajući sve ratove unazad, istoriju, nije prebrojala svoje žrtve. Evo, neka potvrdi gospodin Atlagić, on dosta dobro poznaje istorijske podatke, neka me ispravi ako grešim, ali Srbija nikada nije prebrojala svoje žrtve, počev od Balkanskog rata, pa Prvog svetskog rata, pa Drugog svetskog rata i poslednjeg, građanskog rata na Balkanu. Nekako smo uvek vodili računa da ne povredimo nacionalna osećanja i nacionalne emocije drugih. A da li su se drugi ponašali na tako odgovoran i ozbiljan način prema Srbiji? Nažalost, nisu. Oni su uvek govorili o određenim ciframa, određenim brojkama i često se tim brojkama i ciframa manipuliralo. Zato mislim da je veoma važno da se danas prisetime žrtava, posebno danas kada se kroz kršenje međunarodnog pravnog poretka daje podrška da se napravi jedna kvazidržava na krvi nekih drugih.

Kada je reč o današnjoj temi i kada govorimo o ovoj temi i ovom pitanju, smatramo da je nekoliko ključnih poruka koje danas treba saopštiti. Prva, već sam rekao – istina. Istina je interes svih nas. Tu istinu dugujemo građanima i na ovaj način danas pokazujemo odgovoran i ozbiljan odnos prema građanima Srbije. Druga ključna poruka je – da se ne zaboravi. Jer narod koji zaboravlja svoje žrtve, narod koji zaboravlja svoju istoriju, osuđen je, nažalost, da to ponovo preživljava. Treća ključna poruka je – da se ne ponovi. I možda najvažnija poruka za sve nas, nešto što je naša odgovornost i obaveza – naš zadatak je naša budućnost, jer prošlost mi danas, i da želimo, ne možemo da ispravimo. Ali prošlost ne sme da nam bude jedina sadašnjost i budućnost. Mislim da od prošlosti i iz prošlosti treba da izvlačimo pouke, da afirmišemo ono što je bilo dobro, ali da nastavimo da dajemo odgovore na ključna pitanja koja danas muče Srbiju i da zajedno gradimo temelje nove budućnosti.

NATO bombardovanje je... O tome je govorio kolega maločas, u stvari, pomenuo je, žao mi je što nije u sali. NATO bombardovanje je često pravdano tzv. diktaturom ljudi koji su tada vodili Srbiju i bili na vlasti. Ali šta se desilo nakon 2000. godine? Zašto je tada kažnjavana Srbija, zašto je tada nastavljen

pritisak na Srbiju? Pa, da li je nastavljen progon Srba sa prostora Kosova i Metohije? Da li je odvojena Crna Gora? Da li je jednostrano priznata nezavisnost Kosova? NATO bombardovanje je bilo 1999. godine, dakle pre devetnaest godina; Slobodan Milošević nije na političkoj sceni Srbije više od osamnaest godina. Pa zašto je danas preko 80% građana Srbije protiv ulaska Srbije u NATO? Zašto se danas, osamnaest godina nakon toga, vrši pritisak na Srbiju i zbog Kosova ali i zbog Republike Srpske? Nema Slobodana Miloševića. Dakle, jednostrano priznanje nezavisnosti Kosova i Metohije je za nas nastavak bombardovanja, nastavak pritiska i nastavak agresije koja je započeta NATO bombardovanjem 1999. godine.

Teško je danas braniti Srbiju. Ali Srbija je danas, sa sigurnošću mogu reći, faktor stabilnosti na teritoriji Zapadnog Balkana. Srbiju danas prepoznaju kao pouzdanog, sigurnog i stabilnog partnera svi oni koji žele sa Srbijom partnerski odnos. To je principijelna opredeljenost Srbije. Voleli bismo da i drugi u okruženju poštuju tu principijelnu opredeljenost. Srbija je danas simbol novih vrednosti u regionu i stožer regionalne saradnje. Srbija želi da zadrži stara prijateljstva, želi da gradi nova prijateljstva, da jača odnose među narodima. Srbija želi da sačuva mir i stabilnost u regionu, jer znamo koliko je teško stabilizovati region, koliko je teško sačuvati mir i stabilnost u regionu, a koliko je lako destabilizovati region. Lako je posvađati ljude, teško ih je pomiriti. Mržnja ne doprinosi, mržnja ne gradi, mržnja ne doprinosi da idemo ka procesu stabilizacije već ka procesu destabilizacije. Zato dijalog nema alternativu, i to je jasan stav Srbije.

Pomenuto je ovde i pitanje Kosova i Metohije. Srbija jeste ušla u Briselski proces, započela je Briselski proces da bi rešila neka ključna pitanja. Zna, sve dok sedite za stolom gde se razgovara o Srbiji, vi možete da utičete na donošenje odluka. Kada vas nema za tim stolom, a donose se odluke koje se tiču Srbije, vi na to ne možete da utičete. Dakle, Srbija je započela Briselski proces da bi rešila neka ključna pitanja, poput Zajednice srpskih opština, ali ne da bi bila potcenjena i ponižena. Srbija će svakako znati da sačuva svoje dostojanstvo, svoj integritet i svoj međunarodni ugled.

Jeste Srbija pokrenula unutrašnji dijalog, predsednik Srbije je pokrenuo unutrašnji dijalog, i to je za nas hrabar i odlučan korak koji treba da doprinese trajnom i održivom rešenju po pitanju Kosova i Metohije. To svakako jeste prilika da još jednom svi zajedno sagledamo da li realno možemo da sagledamo situaciju po pitanju Kosova i Metohije, ne da držimo glavu u pesku. Jer ako budemo držali glavu u pesku, prolaziće vreme, to pitanje će postajati sve teže i u jednom trenutku mi nećemo imati o čemu da razgovaramo. A nemamo tu odgovornost da ovo pitanje prenosimo na generacije koje će dolaziti posle nas. Nije ovo za nas dnevno-politička tema, već pitanje koje se tiče budućnosti Srbije. Na ovaj način Srbija pokazuje spremnost da razgovara – dakle ne sukobljavamo se, razgovaramo da bismo imali budućnost – pokazuje spremnost da da odgovore

na neka ključna i teška pitanja, da na najbolji način zaštiti nacionalne i državne interese i, što je suštinski najvažnije, Srbija želi da pobeđuje u miru.

Maločas je pomenuto i članstvo u Evropskoj uniji. Da, jedan od ključnih spoljnopolitičkih ciljeva Srbije jeste punopravno članstvo u EU, ali, takođe, Srbija to ne krije, otvoreno o tome govori, želi da jača tradicionalno prijateljske odnose i sa Rusijom, i sa Kinom, i sa SAD, i to nije u suprotnosti sa evropskim putem Srbije. Ono što želim potpuno otvoreno da kažem – ne postoje povlastice i primamljive ulaznice za čiji račun je bilo ko spreman da prihvati jednostrani akt Kosova.

Maločas je bilo reći i o članstvu Srbije u NATO-u. Srbija nije učinila nijedan korak koji pokazuje da želi da postane član NATO-a, ali Srbija želi saradnju i partnerski odnos sa svima. Srbija sa NATO-om ima zajednički imenitelj, a to je saradnja u cilju regionalne stabilnosti i mira; Srbija želi da saraduje i s ODKB-om, ali Srbija će sebično čuvati svoju vojnu neutralnost i kao samostalna država voditi samostalnu spoljnu politiku, koja će biti u najboljem interesu naših građana. I Srbija će znati da na najbolji način zaštiti svoje nacionalne i državne interese.

Kada je reč o komisiji koju ćemo formirati, želim još nekoliko rečenica da kažem. Dobro je da će komisija svoj rad zasnivati na naučnim činjenicama i relevantnim, već izvršenim, istraživanjima. Važno je da javnost, stručnjaci, narodni predstavnici, državni organi o ovome imaju gotovo nepodeljen stav, a to je – pravo na istinu.

Još samo nekoliko podataka. Mislim da imam dovoljno vremena. Naravno, time će se baviti komisija, ali želim da kažem da je tokom bombardovanja izvršeno 2.300 vazdušnih udara na 995 objekata širom zemlje, a 1.150 borbenih aviona lansiralo je blizu 420.000 projektila ukupne mase 22.000 tona.

Prema NATO izveštaju, izručeno je 35.000 projektila sa osiromašenim uranijumom. Prema podacima Vojske Jugoslavije, bilo ih je 50.000, a prema nekim ruskim izvorima čak 90.000. Procene štete koju je Savezna Republika Jugoslavija imala kreću se od 30 do 100 milijardi američkih dolara. Konačan broj žrtava zvanično nije saopšten, a naše procene se kreću između 1.200 i 2.500 poginulih i oko 6.000 ranjenih, od kojih je blizu 3.000 dece.

Na Srbiju je tokom NATO bombardovanja bačeno oko 15 tona osiromašenog uranijuma. Radi poređenja, a to gospodin Laketić sigurno zna, u Srbiji se pre bombardovanja 1999. godine registrovalo između 15.000 i 20.000 novih slučajeva raka, da bi taj broj porastao na čak 40.000 novih bolesnika. Godine 2015. objavljeno je da je Srbija prva zemlja u Evropi po smrtnosti od malignih tumora.

Tačno je, problem nesagledivih posledica NATO bombardovanja otvorio je Italijanski parlament, jer su italijanski vojnici iz sastava KFOR-a obolevali od raka, preko petsto italijanskih vojnika je obolelo, a do sada je preminulo 45.

Mnogi italijanski vojnici koji su oboleli tužili su za odštetu italijansku državu i svih devetnaest članica NATO-a, a dobijene su i pravosnažne presude.

Zbog ovakvih nesagledivih i nepredvidivih posledica po zdravlje našeg naroda i životnu sredinu, u kojoj će živeti buduće generacije, država mora odgovorno da pristupi utvrđivanju svih posledica NATO bombardovanja. Zato će formiranje ove komisije, ponavljam, imati podršku Poslaničke grupe Socijalističke partije Srbije. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega.

Do redovne pauze ostalo je još desetak minuta. S obzirom na to da ovlašćeni predstavnici političkih stranaka, odnosno poslaničkih grupa imaju pravo na dvadeset minuta, da li da nastavimo sada ili posle pauze da prozovem sledećeg?

Posle pauze. U redu.

Sada određujem pauzu do 15.00 časova.

(Posle pauze – 15.00)

PRESEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Nastavljamo sa današnjim radom. Da li još neko od predsednika, odnosno predstavnika poslaničkih grupa želi reč?

Reč ima narodni poslanik Nenad Božić.

Izvolite.

NENAD BOŽIĆ: Hvala.

Odluku o obrazovanju ove komisije načelno Poslanička grupa Slobodni poslanici želi da podrži, međutim, nama su potrebna neka pojašnjenja vezana za formiranje same komisije. Nadam se da će kolega Laketić da nam ih pruži danas ili u nekim narednim danima.

Pre svega, zanimaju me kriterijumi na koji način će se formirati komisija, tj. kako će se predložiti njen sastav. Ona treba da bude sastavljena, koliko ja shvatam, iz redova narodnih poslanika, i to tako što će biti iz svih poslaničkih grupa, ako ja to dobro razumem, pošto to piše samo u obrazloženju odluke, nema nigde u tekstu odluke da je to naznačeno. Znači, način na koji će se obrazovati iz redova poslanika i, isto tako, po kojim kriterijumima će se neko drugi uključiti u rad ove komisije. Ako sam dobro razumeo, tu treba da budu članovi, sad ću da vidim... koji bi bili stručnjaci, ako dobro razumem.

Sad me zanima, pored tih kriterijuma, ovde se nigde na navodi kada ta komisija treba da počne da radi i da li će to biti, kao i svaki zakon koji se donosi, osam dana po objavljivanju u „Službenom glasniku“ ili postoji neki rok koji treba da bude definisan ovom odlukom.

Što se tiče same ove teme kojom se bavimo, svakako je u redu da vodimo računa o tome kako određeni događaji koji su se desili u prošlosti utiču na zdravlje stanovnika Srbije.

Ono što je ovde posebno zanimljivo, vidim da se stavlja poseban osvrt na posledice koje je ostavila upotreba projektila sa osiromašenim uranijumom, što nam je, s jedne strane, čudno s obzirom na to da je poznato (već je bilo izneto dosad, prethodni govornici su iznosili) da je upotreba osiromašenog uranijuma u projektilima koji služe za neutralisanje pre svega oklopnih vozila ili nekih utvrda uglavnom bila na području Kosova i Metohije, u stvari najviše na Kosovu, i to u pograničnom delu Kosova.

Kao što je kolega objasnio u obrazloženju ove odluke, ta municija se koristi na avionu A-10, koji je inače mornarički avion, lovac bombarder, i inače je spor. Pošto nosi oklop da bi mogao da izdrži, eventualno, vatru koja bi bila protiv njega usmerena, samim tim, pošto nije brz, nema ni neku veliku autonomiju. Zato ti avioni nisu mogli da ulaze dublje u teritoriju, zbog opasnosti kojoj bi mogli da budu izloženi, i uglavnom su dejstvovali na području Kosova. Koliko ja imam neke podatke, već sam čuo i da su ih prethodni govornici iznosili, to je na 81 lokaciji na području Kosova i Metohije i samo devet na području Srbije, koje su inače lokacije blizu Kosova.

Kako sam inače bio na služenju vojnog roka na tom terenu, u 549. motorizovanoj brigadi, gde je komandant te naše jedinice bio uvaženi kolega Božidar Delić, on isto tako može to da potvrdi, imao sam prilike to da gledam, kako izgleda gađanje iz tih topova od 30 mm sa aviona A-10. Oni su uglavnom tražili da nađu neka oklopna vozila, jer su imali neke ciljeve koje su dobili još odranije u nekim osmatranjima, koja su naravno vršili satelitima, dronovima itd. Međutim, naša vojska se uglavnom dobro krila od svega toga. S obzirom na to da nismo imali nadmoć u vazduhu, jedina mogućnost da protiv njih ratujete bila je da se krijete, da se sklanjate, da se krećete noću, u sumrak ili rano ujutru.

Ta gađanja uglavnom su vršena nasumično i tu nisu ni gađani, u suštini, neki pravi ciljevi. Oni su verovatno nekada, kada su mislili da se nešto kreće, misleći da su to možda neka oklopna vozila, gađali. Imao sam prilike to da vidim na mnogo mesta. To je uglavnom završavalo u nekim, bukvalno, njivama, na nekom neutralnom prostoru, tako da tu svakako nije moglo da dođe ni do kakvih eksplozija te vrste, kako je već navedeno u obrazloženju ove odluke, da su čak čitavi oblaci mogli da odlete na jug, ne znam, u jugoistočni deo Evrope. S obzirom na to da su to mali projektili, tu nema nikakvih eksplozija te vrste, gde se diže velika količina neke prašine, gasova u vazduhu pa se onda raznosi vetrom. Ja mislim da je to nemoguće, ali nema veze, neka to isto utvrdi ova stručna komisija.

Ono što je posebno zanimljivo jeste da se na to došlo, pošto se ovde navodi ta inicijativa koja je bila u Italijanskom parlamentu, tek na osnovu podataka o obolevanju italijanskih vojnika koji su bili na području KiM, za koje je očigledno da se to njihovo ugrožavanje zdravlja desilo tako što oni nisu ni bili upoznati gde treba da se kreću a gde ne treba da se kreću i da je to došlo verovatno iz tog neznanja.

Isto tako, sva ostala kontaminacija koja se desila u Srbiji, a to se pre svega dešavalo razaranjem petrohemijskih kompleksa, termoenergetskih kompleksa i uopšte nekih industrijskih kompleksa, tu su toliko značajna ispuštanja u atmosferu, izlivanja, tako da verovatno, po meni, prema podacima koje imam, prevazilaze daleko više ovo što je mogao da nas ugrozi osiromašeni uranijum.

Ono što je ovde posebno zanimljivo, ne znam kako će ova komisija tretirati ubuduće ta oboljenja pošto... Na primer, ja dolazim iz Kragujevca, tamo su bombardovani „Zastava“, još neki delovi grada, industrijska postrojenja. Posle toga su ljudi radili u raščišćavanju. Neko je utvrdio nekom analizom podataka o broju obolelih da je u grupama ljudi koji su radili na tim poslovima bilo značajno povećanje broja obolelih od malignih bolesti, pa i smrtnih slučajeva. Na šta to ukazuje? Svakako da odgovornost za bombardovanje snosi onaj ko nas je bombardovao, ali, po meni, isto tako, jedna je neodgovornost u tome kako se postupalo u slučajevima raščišćavanja terena ili, eventualno, dekontaminacije. Očigledno se tome nije pridavao značaj. Ljudi su, nažalost, neadekvatnim upravljanjem tim procesom raščišćavanja i dekontaminacije – u stvari, oni verovatno nisu to ni radili – ugrozili zdravlje, neki su oboleli, neki su zbog toga i umrli. Tako da mi deluje... Isti slučaj je sa vojnicima.

Ono što je još posebno važno, ako već hoćemo da stavljamo akcenat na uticaj osiromašenog uranijuma, a s obzirom na to da je time pre svega bilo ugroženo Kosovo i Metohija, mene sada zanima da nam objasni predlagač da li to znači da ćemo u to uključiti možda i saradnju i predstavnike samozvane republike Kosovo, jer je stanovništvo koje je tamo ostalo da živi verovatno na neki način ugroženo.

Ono što je posebno važno, po meni, čemu bih pridao poseban značaj, to je da li će se ova komisija isto baviti vojnicima i policijom i svim vojnim snagama koje su bile na Kosovu u to vreme, do povlačenja u junu 1999. godine, i da li će se pozabaviti zdravljem tih ljudi. Da li će se vršiti neko istraživanje vezano za te ljude koji su tamo bili? Nekako mi se to čini vrlo smislenim ako već hoćemo da dokažemo uticaj na zdravlje ljudi, jer su ti ljudi bili izloženi pa bi to moglo da potvrdi indicije koje se ovde navode.

Pored toga, ono što je jako važno, ako smo već počeli sa tom praksom komisija, bilo bi dobro da možda osnujemo još neke druge komisije, kada smo već krenuli ovako: na primer, neku komisiju koja bi mogla da utvrdi šta je uzrok iseljavanja velikog broja ljudi iz Srbije; na primer, kakav je uticaj siromaštva u Srbiji na zdravlje ljudi. To bi isto, po meni, moglo da bude zanimljivo. Pa bi možda moglo da bude zanimljivo koji je uticaj politike Vlade Srbije na zdravstveni sistem, pa kako taj zdravstveni sistem utiče na zdravlje ljudi... Mislim da je to nekako sveobuhvatno, pa bih predložio, ako hoće skupštinska većina da obrazuje još neku komisiju te vrste, da sve to zajedno tretiramo kada je u pitanju zdravlje. Jer ovako izolovana stvar, vezana samo za bombardovanje, po

meni, nije ni moguća, pogotovo zato što je prošlo devetnaest godina od tog događaja.

Recimo, kada sam se pripremao za ovo video sam da Institut za zdravlje „Batut“ nema podatke o obolelima pre 1999. godine, tako da ne znam kako ćemo znati šta je polazna tačka, kako ćemo utvrditi metodologiju. Zanima me da nam konkretno kaže predlagač koje bi to institucije i koji stručnjaci bili uključeni u rad ove komisije i na taj način doprineli da saznamo stvarnu istinu, ako je to uopšte moguće, razdvojiti obolevanje ljudi koji su isključivo oboleli na osnovu toga što je bilo bombardovanje od onog zagađenja koje inače imamo u gradovima. Ne zaboravite da su naša termoenergetska postrojenja i toplane vrlo stari i da u zimskim mesecima u velikim gradovima i u svim gradovima gde postoje toplane (koje su uglavnom na uglj ili mazut) postoji veliko zagađenje i da je to i dan-danas prisutno, utiče i dan-danas na zdravlje ljudi i uticaće dokle god nešto ne promenimo po tom pitanju.

Isto tako, bilo bi dobro da utvrdimo, na primer, koliki broj ljudi u Srbiji pije vodu čiji je kvalitet kontrolisan. To je isto zanimljivo pitanje, jer preko te vode isto tako mogu da dođu ove materije koje su završile u zemlji i u vodotokovima tokom bombardovanja, preko vode mogu da dođu do ljudi.

Mislim da treba mnogo da proširimo polje delovanja, ne možemo se fokusirati samo na ovo što je napisano u ovom predlogu odluke o formiranju komisije. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Boško Obradović.

Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovane kolege narodni poslanici, uvaženi građani, pomaže Bog svima.

Zaista želim da izrazim jedno, da tako kažem, zadovoljstvo, mada to nije odgovarajuća reč, što se konačno na plenumu Narodne skupštine Republike Srbije našla ova velika i tragična tema. Posledice bombardovanja Srbije od strane NATO-a toliko su ogromne da nikada nijedna komisija koju mi možemo formirati to neće moći da obuhvati i prouči do kraja. Jer, posledice NATO bombardovanja su i ekonomske, privredne u razaranju naše privrede, u razaranju naše putne i svake druge infrastrukture i u razaranju, kao što vidimo, zdravlja našeg stanovništva i kompletne ekološke situacije u državi Srbiji.

Dakle, veoma je važno i dobro što smo konačno pokrenuli ovu temu u Narodnoj skupštini Republike Srbije. Kao što ste videli, Poslanička grupa Dveri je glasala za to da se ova tačka nađe na dnevnom redu po hitnom postupku. Poslanička grupa srpskog pokreta Dveri glasaće za formiranje ove komisije za istraživanje posledica NATO bombardovanja i, naravno, ako nam to bude ponuđeno, dati i svog člana u tu komisiju.

Ono što jeste problem, koji mora da se postavi – kako smo došli u situaciju da tek posle devetnaest godina od NATO bombardovanja počinjemo da

istražujemo posledice NATO bombardovanja? Kako smo došli u situaciju da šest godina posle dolaska SNS-a na vlast prvi put ova tema dolazi na dnevni red skupštinskog zasedanja? I kako smo došli u situaciju da se tek posle četiri godine na mestu predsednika Narodne skupštine Republike Srbije predlagač ove komisije, Maja Gojković, seti da bi ovo konačno trebalo da dođe na dnevni red? Dakle, realno gledano, zašto je sada hitni postupak, a nije bio prethodnih devetnaest, šest ili četiri godine? Znači, neka je zadržka postojala, neko se plaši otvaranja ove teme, neko je imao neku obavezu prema nekome da se ova tema u Srbiji na neki način zatvori i ne zna.

Ono što mislim da je veoma važno pitanje i, na neki način, naša obaveza kao generacije kojoj su u svoje vreme pripadali mladi ljudi koji su bili protiv režima Slobodana Miloševića, a zaista pripadam toj generaciji... Smatrali smo da je to bio jedan loš režim, koji je doveo našu zemlju u ekonomsku i socijalnu katastrofu, da je to bio režim koji je prave vrednosti gurnuo u drugi plan a nakaradne vrednosti stavio na čelo, da je to bio režim u kome je cvetao i vladao kriminal, da je to bio režim koji je u mnogim segmentima gde je trebalo da zaštiti srpske nacionalne i državne interese njih izdao. Zato smo bili borci protiv tog režima. Međutim, kada smo videli šta je došlo posle režima Slobodana Miloševića, 5. oktobra 2000. godine, mnogi od nas su u određenom procentu promenili mišljenje o Slobodanu Miloševiću, posebno nakon njegovog držanja u Haškom tribunalu, gde je zaista na kraju i ubijen zato što je branio interese države Srbije i srpskog naroda.

Mislim da je došlo vreme da se uspostavi jedan balansiran odnos prema sada već istorijskoj figuri Slobodana Miloševića, koja nije ni samo pozitivna ni samo negativna, već treba videti šta je bilo dobro i šta je bilo loše. Ono što je svakako bilo dobro jeste što se tada mnogo više vodilo računa o državi, nego što se o državi vodilo računa posle 5. oktobra 2000. godine.

Jedna veoma važna stvar – nema nikakve veze Slobodan Milošević i tadašnji njegov režim sa NATO bombardovanjem, tj. nismo mi krivi za to što nas je neko bombardovao, već krivicu za NATO bombardovanje treba pripisati onome ko je prekršio međunarodno pravo i bez dozvole Saveta bezbednosti UN na prostorima srpskih zemalja prvi put primenio NATO intervencionizam i osvajačku politiku, koja je potom proširena čitavim svetom.

Ono što imam obavezu ovde da kažem, iako to neće biti delokrug rada ove komisije, gospodine budući predsedniče, treba imati u vidu da nije prvo NATO bombardovanje bombardovanje Srbije i Crne Gore 1999. godine, već bombardovanje Republike Srpske 1995. godine i kasnije učešće NATO i američkih generala u etničkom čišćenju Srba iz Republike Srpske Krajine u „Bljesku“ i „Oluji“. Dakle, mnogo je šira tematika NATO bombardovanja i NATO okupacije Srbije i onoga što smo mi iz Dveri još pre deset godina u specijalnom tematu časopisa „Dveri srpske“ nazvali „NATO genocid nad srpskim narodom 1995–1999. godine“.

Ono što se postavlja kao jedno važno pitanje jesu motivi ili ciljevi rada ove komisije. Dakle, vi našu podršku za rad ove komisije imate, ali poverenje u vas mi nemamo. Zašto? Stvar je veoma jednostavna. Kada se uzme u obzir da govorimo o posledicama NATO bombardovanja, iza koga stoje zapravo vaši veliki prijatelji, Gerhard Šreder, koji je govorio na predizbornom skupu Srpske napredne stranke, Toni Bler, koji je vaš savetnik u Vladi Republike Srbije ili možda Bil Clinton, koji se onako očinski grlio sa vašim predsednikom na sastanku fondacije Klintonovih u Americi, da li su ti ratni zločinci, a ja ih tako nazivam, zapravo vaši drugari? I kako smo došli u tu situaciju da oni koji su odgovorni za ekonomsko, ekološko i svako drugo uništavanje države Srbije, a pre svega uništavanje zdravlja stanovništva u ovoj državi, postanu vaši veliki zapadni prijatelji? To je vrlo neobično. Kako se dogodilo da onaj koji je odgovoran i kriv za ubistvo jednog deteta na noši, od tri godine, bude dočekivan u ovoj državi hlebom i solju? Ono što mislim da je ovde važno pitanje jeste – da li će posle završetka rada ove komisije za dve godine, odnosno tog prvog velikog njenog izveštaja Klinton, Šreder i Bler ponovo biti dobrodošli u ovoj državi i da li ćete ih i dalje smatrati za vaše prijatelje, partnere, savetnike i mentore?

Ono što proističe zapravo iz poente rada ove komisije jeste – kakav je zapravo vaš stav prema NATO-u, koji nas je bombardovao i čije posledice trpimo?

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Obradoviću, molim vas da se vratite temi dnevnog reda. Političke stavove, naravno, možete da iznosite, nije to ništa strašno, ali vi sedam minuta pričate isključivo političke stavove. Recite konačno nešto o temi. Ili taj osiromašeni uranijum ima neka prikrivena dejstva za koja mi ne znamo, a sad se vide?

BOŠKO OBRADOVIĆ: Gospodine predsedavajući, ja sam vas više puta molio, i ponoviću, da ubuduće vi spremite meni govor, da ja govorim samo ono što ćete vi da odobrite da može da se govori, a ne ono što ja mislim.

Niste prekidali nikoga od šefova poslaničkih grupa, svako je govorio o čemu god je želeo, jedino je moj govor vama sporan. Zbog čega? Zato što vas podsećam da imate sporazume sa NATO-om? Nisam ih potpisao ja, vi ste ih potpisali. A sada istražujete posledice bombardovanja NATO-a. Da to nije malo kontradiktorno, gospodine predsedavajući?

PRESEDAVAJUĆI: Istorijski, kolega Obradoviću, pošto ste mi se obratili, moram da vam kažem da je prvi sporazum sa NATO-om potpisan 2002. ili 2003. godine. Mislim da su ga podržali poslanici poslaničkih grupa koje sada sede oko vas. Čisto da to znate.

Nastavite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Dakle, gospodine predsedavajući, mnogo je šira problematika koja proističe iz rada ove komisije i ja želim da ovde kandidujem dodatne ciljeve rada ove komisije.

Primeru radi, da vam odmah to konkretno i navedem. Da li to znači da kada završimo rad ove komisije treba da obnovimo tužbe protiv zemalja NATO-a? Da li treba, na osnovu svega što je uništeno u ovoj državi, da tražimo ratnu odštetu? Da li treba da tužimo sve zemlje koje su učestvovala u progonu Srba i evropskog hrišćanskog nasleđa na Kosovu i Metohiji u više navrata?

Zašto mi sa njima imamo sada zajedničke vojne vežbe? Zašto agenti NATO-a sede u Ministarstvu odbrane Republike Srbije?

I brojna druga pitanja, koja zapravo govore o kontradikciji da, s jedne strane, vi maltene samo što niste ušli u NATO, ostvarili ste sve do stepena članstva, ostalo je samo golo članstvo; s druge strane, što mi podržavamo, da se razumemo, podržavamo i dižemo obe ruke da glasamo „za“, konačno, posle devetnaest godina, jedna vlast kreće u istraživanje posledica NATO bombardovanja.

A kad smo kod konkretnih informacija, ja ću biti veoma precizan ali ću krenuti od Republike Srpske jer mislim da smo to dužni svima onima koje u svom izveštaju komandant Glavnog štaba Vojske Republike Srpske general Ratko Mladić, od 26. septembra 1995. godine, navodi i kaže: „U vazдушnim napadima NATO pakta na Republiku Srpsku učestvovalo je 3.200 vazduhoplova, koji su istresli preko 10.000 tona eksplozivnog materijala, od čega je stradalo 152 civila a 273 ih je lakše i teže ranjeno. Samo u Srbiju, u igri pored mosta smrtno je stradalo dvoje dece, a petoro teže ranjene dece prebačeno je na VMA u Beogradu. Pričinjena je ogromna materijalna šteta, koja se meri milijardama dolara. Učinjeno je to da se razori telekomunikacioni i informativni sistem, sistem poštanskih veza, razruše centrale i dalekovodi i narod ostavi u mraku, unište vodovod i spreči snabdevanje pitkom vodom, unište skladišta hrane, ekonomije i stočne farme i stanovništvo ostavi bez hrane, unište brojni stambeni, medicinski i javni objekti i time srpski narod stavi u bedu i potpunu izolaciju“.

Ovo što je u svoje vreme naveo na konferenciji za medije u Banjaluci general Ratko Mladić definicija je genocida nad jednim narodom. To je upravo bilo bombardovanje NATO-a i 1999. i 1995. godine.

Evo šta kaže temat časopisa „Dveri srpske“ kada je u pitanju 1999. godina: „U toku agresije NATO pakta na Srbiju, koja je trajala 78 dana, a koja je vođena u cilju uspostavljanja nezavisnog Kosova“, da se podsetimo poente, zapravo, iz političkog ugla, „na Srbiju je bačeno 21.700 tona najrazornijeg eksploziva, 35.450 kasetnih bombi, 2.900 bombi i projektila i 1.000 krstarećih raketa“. Ono što bih ovde još izdvojio kao bitan podatak i bitnu informaciju jeste sledeće: da je za 78 dana bombardovanja stradalo 2.300 civila i 1.002 vojnika, a pet hiljada ljudi je osakaćeno. Izvršeno je 36.219 naleta vojnih aviona.

Konačno jedna tema koja je, mislim, veoma važna za predsednika buduće komisije, koju ćemo formirati, jeste šta mi u tim zaključcima, gospodine predsedniče, možemo učiniti da se, da tako kažem, spreče te posledice. Jedno je da konstatujemo šta su oni uradili i šta ćemo mi sve imati kao negativne

posledice po zdravlje stanovništva, po ekologiju i sve druge posledice, a drugo je šta možemo da učinimo da sprečimo.

Evo nekih od predloga, koje smo mi izneli u ovom tematu časopisa „Dveri srpske“ još pre deset godina, kada smo pokrenuli ovu temu, kao konstruktivni prilog vašem budućem radu. Kaže se da se može još mnogo govoriti o osiromašenom uranijumu, posledicama njegove primene, kršenju međunarodnog prava i običaja rata, ali akcenat treba staviti na mere koje mogu da dovedu do sprečavanja potpune ekološke katastrofe koja nam pretila. Predlažemo čitav niz mera koje je neophodno sprovesti u tom cilju, kao što su izolacija kontaminiranih područja, precizno utvrđivanje nivoa kontaminacije na svim područjima na kojima je delovala NATO avijacija, izrada i primena programa dekontaminacije, uspostavljanje monitoringa tj. nadgledanja životne sredine u ovim područjima, izrada studije praćenja parametara uticaja na zdravlje ljudi, kao i registra za rak. Posebno se treba baviti aktivnom prevencijom zdravstvenih posledica kod najugroženijih lica, odnosno odložiti pojavu znakova i simptoma bolesti, zatim, sprečavanjem pojave genetskih malformacija kod potomstva a, naravno, problem mora da se tretira i sa pravne tačke gledišta budući da je jasno da se radi o ratnom zločinu.

Važno je znati da eventualna tužba naše države protiv NATO-a nema za cilj samo zadovoljenje pravde, već i materijalnu dobit. Ovo je od suštinskog značaja, jer dekontaminacija zemljišta od osiromašenog uranijuma zahteva ogromna finansijska sredstva. Jedan strani centar tvrdi da je za dekontaminaciju ovolike količine radioaktivnog uranijuma potrebno oko četiri milijarde dolara. Imajući ovaj užasan podatak u vidu, jasno je da Srbija mora obnoviti tužbu protiv NATO-a, kako zbog zadovoljenja pravde, tako zbog obezbeđivanja makar malog dela finansijskih sredstava za sprečavanje daljeg razvoja ekološke katastrofe.

Politička dimenzija rada ove komisije je takođe, priznaćete, tema. Dakle, osnovni cilj NATO bombardovanja bila je okupacija Kosova i Metohije. To je valjda važno. Samo što u ovoj našoj komisiji nema kao teme političkih posledica NATO bombardovanja. To bi bilo veoma važno da bude deo cilja rada ove komisije, znači, koje su političke posledice NATO bombardovanja – okupacija Kosova i Metohije, progon srpskog stanovništva sa Kosova i Metohije i da li mi danas, zapravo, živimo finale svega toga kada se u ovom trenutku od nas očekuje da tamošnja NATO okupatorska vojska zaokruži tu šiptarsku nezavisnost i formira tzv. vojsku Kosova.

Da li se od nas danas, devetnaest godina posle tog bombardovanja, očekuje da potpišemo pravnoobavezujući sporazum sa lažnom državom Kosovo i praktično priznamo tu nezavisnost? Da li vi pokrećete sve ovo možda da biste kamuflirali da planirate potpišete taj pravnoobavezujući sporazum, pa sa druge strane želite da popravite vaš narušeni patriotski rejting i imidž i da na neki način, eto, kažete – pa mi nešto radimo protiv onih koji su nas bombardovali, dok

sa druge strane potpisujete praktično predaju Kosova i Metohije i priznanje nezavisnog Kosova?

Pazite, to su legitimne političke teme. Jer, dozvolićete, da ste ovo iskreno mislili, vi biste ovo pokrenuli pre šest godina kada ste došli na vlast. Zašto ste ćutali šest godina kada je ovo ovoliko važna tema, za hitni postupak? Pa zar nije bilo hitno i pre šest godina što se tiče zdravlja stanovništva i ekološke katastrofe, gospodine Laketiću? Molim vas, ovo je ozbiljna tema. Vi ste zapravo odgovorni što ovo nije do sada bilo na dnevnom redu i što kasnimo šesnaest godina sa utvrđivanjem istine o posledicama NATO bombardovanja, devetnaest godina. Svi režimi koji su do sada bili na vlasti odgovorni su. Zašto, dakle, deo ciljeva rada ove komisije nije političke prirode?

Naravno, ja ću pomenuti da je bilo ljudi koji su se i te kako bavili ovom temom. Jedan od naših najpoznatijih naučnika u svetu, uvažena prof. dr Jasmina Vujić, koju ste toliko puta ovde pominjali u negativnom smislu, prva se, mnogo pre vas, bavila ovom temom. Napisala je niz članaka gde je po prvi put progovorila o zdravstvenim i ekološkim posledicama NATO bombardovanja. Evo, da vam navedem jedan od citata iz njenih članaka, koji govori o jednoj međunarodnoj konferenciji još iz 2001. godine, gde se u tom trenutku sastalo više desetina svetskih i domaćih naučnika koji su otvorili temu koja govori upravo o ovoj problematici.

Dakle, grupa naših stručnjaka i naučnika iz rasejanja u septembru 2001. godine organizuje Međunarodnu konferenciju o ekološkom oporavku tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, na kojoj su bila predstavljena 142 rada od 320 autora iz 21 zemlje i obrađene teme: Uticaj ratnih dejstava na životnu sredinu, Ekološke posledice uništavanja industrijskih postrojenja, Zagađenje voda, vazduha i zemljišta toksičnim hemikalijama i teškim metalima, kao i Medicinski efekti i psihosomatske i socijalne posledice bombardovanja, izvanredan zbornik na hiljadu strana na engleskom jeziku. Dakle, neki ozbiljni ljudi, poput jednog od najpoznatijih srpskih naučnika u svetu i velikog srpskog rodoljuba prof. dr Jasmine Vujić, bavili su se ovom temom daleko pre vas i ove vaše komisije, koja toliko tragično kasni, devetnaest godina. Mislim, svih vas koji ste bili na vlasti jer priznaćete da mi iz Dveri na vlasti bili nismo i ne možemo snositi odgovornost za ovo nečinjenje.

Naravno, najbolniji deo priče jesu posledice porasta kancerogenih oboljenja – od 1990. godine, kada ih je bilo 9.899, pa 2000. godine dvadeset dve hiljade i nešto, pa 2011. godine više od 33.000 – i, naravno, porast broja smrtnih slučajeva kao posledica svega toga. Mi ovde ne možemo da guramo glavu u pesak i pravimo se da ne znamo ko nas je bombardovao, da onoga ko nas je bombardovao proglašavamo prijateljem srpskog naroda, da ga gostimo i pozdravljamo kada nam dođe u Srbiju, da sa njim sklapamo sporazume i idemo na vojne vežbe, da sa njim pregovaramo o potpisivanju pravnoobavezujućeg

sporazuma sa lažnom državom Kosovo i da na bilo koji drugi način relativizujemo ovaj NATO genocid nad srpskim narodom.

Znači, ključno pitanje za nas je – koje će biti političke posledice rada ove komisije? Da li će ova komisija da donese određenu analizu i da začuti ili će ova komisija, tek kada uradi analizu, da progovori ono što dugujemo žrtvama NATO genocida nad srpskim narodom u Republici Srpskoj i u Srbiji već devetnaest i više godina, da pokrenemo novu tužbu protiv zemalja NATO-a, da tražimo ratnu odštetu, da na svaki drugi način pravimo pokušaj da sprečimo negativne posledice ove ekološke i zdravstvene katastrofe? Molim vas da odgovorite i na to pitanje, da ne bi važila ova sumnja da sve ovo radite zato što ste malo potrošili vaš patriotski oreol stranke pa sada pokušavate da se vratite na patriotske staze. A posle šest godina vašeg boravka na vlasti, mi prosto vama ne možemo da verujemo i morate razumeti naše sumnje.

Da se razumemo, mi nikakav rat ne želimo. Mi želimo i našoj i svoj drugoj deci sveta mir, ali mi ne želimo ni dalje ponižavanje Republike Srbije, otimanje Kosova i Metohije i nastavak, praktično, NATO okupacije na Kosovu i Metohiji. Ne zaboravite, NATO je i dalje na Kosovu i Metohiji kao okupator dela naše državne teritorije i to je nešto što mi danas moramo da konstatujemo. Ovo nije tema od pre devetnaest godina, ovo nije davno prošlo vreme, ovo je realnost. Mi smo danas pod okupacijom na KiM i mi danas imamo problema sa NATO-om, koji drži deo naše državne teritorije pod okupacijom. O tome bi morala da se odredi Narodna skupština Republike Srbije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Da li još neko od predsednika, odnosno predstavnika poslaničkih grupa želi reč?

Reč ima predlagač, gospodin Darko Laketić.

DARKO LAKETIĆ: Svedoci smo danas, više puta nažalost, da se ova tema flagrantno zloupotrebljava. Još jednom ću ponoviti ono što sam rekao u ranijem izlaganju. Ovo je tema koja je izuzetno plemenita, čija medicinska i humana dimenzija prevazilazi granice ovog parlamenta. Zaista ne mogu da shvatim da ljudi, kao prethodni govornik koji se najbolje razume u sve, koji verovatno sada ima i sve odgovore, na ovaj način govori o ovim stvarima koje su, priznaćete, jako osetljive.

Što se tiče rezultata komisije koju formiramo, u zavisnosti od rezultata, zavisice i pravna i politička dimenzija ovog problema. Tu nema dileme. Zašto prejudicirati rezultate pre nego što smo i glasali o izboru same komisije? Jednostavno, pustimo da naučni radnici zajedno sa narodnim poslanicima naprave, prikupe podatke, urade analizu i metodologijom koja je naučno prihvatljiva pružimo argumente. Upravo to je pravi i jedini put.

Međutim, očito da postoje drugi problemi, kada čujemo ovakvo izlaganje. Ti problemi su pre svega političke prirode. Činjenica je da smo u Narodnoj skupštini, činjenica je da svaka reč koja se ovde izgovori predstavlja takođe

politiku i ja to doživljam na taj način, međutim, izborni rezultati govore o podršci koju određena politička stranka ima. Očito da kolega koji je govorio pre mene upravo ima problem sa tim, ima problem političke prirode; jednostavno, postoji želja da se i ovakve teme na neki način zloupotrebljavaju da bi se dobili sitni politički poeni. Ali na ovim stvarima, na ovakav način, ne mogu se dobiti politički poeni. Narod to prepozna i narod će adekvatno odgovoriti.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pravo na repliku ima narodni poslanik Aleksandar Martinović.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Pa, pre svega, ono što moram da kažem, prijatelji gospodina koji je maločas govorio su ljudi koji traže da se maltene trećina Srbije pripoji Bugarskoj. Bugarska je, koliko se sećam, članica NATO-a. On je čestitao pobedu... Odnosno, ulazak u Parlament, nije to pobeda; za njih je pobeda, kao što je i za gospodina koji je maločas govorio pobeda kad pređe 5% i njihovih 5% je veće od naših 60%, ali on je čestitao ulazak u Parlament „Alternativi za Nemačku“. Dakle, Nemačka je takođe članica NATO-a, pa me sad zanima kako to da mu ne smetaju njegovi prijatelji koji su u NATO-u, a nama lažno spočitava da su nam savetnici Klinton, Bler, Šreder ili ne znam ni ja ko sa Zapada.

Gospodin je u jednoj stvari u pravu. Oni nikada nisu bili na vlasti, ali su zato bili finansirani od svake vlasti koja je preuzela funkcije u Srbiji od 5. oktobra 2000. godine. Malo su bili finansirani od strane DS-a, malo od strane DSS-a... A samo da podsetim građane Srbije, Demokratska stranka i Demokratska stranka Srbije, a ne SNS, potpisale su i SOFA sporazum i Partnerstvo za mir i mnoge druge sporazume koji su približili Republiku Srbiju NATO-u.

Još jednu stvar da istaknem. Srpska napredna stranka... I, na kraju krajeva, predsednik SNS-a Aleksandar Vučić je 1999. godine aktivno branio, kao ministar informisanja, građane Srbije od NATO-a. Pitam gospodina Boška Obradovića gde je bio on 1999. godine. Pisao je članke za „Novu iskr“ o tome kako su najveći zlikovci za srpsku duhovnost i kulturu Vuk Karadžić i Dositej Obradović.

PRESEDAVAJUĆA: Zahvaljujem.

Gordana Čomić, pravo na repliku.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Spominjati da je Demokratska stranka potpisala bilo kakav sporazum u trenutku dok je činila vladajuću koaliciju, definicija je sopstvene nemoći. Ako imate 60%, nema tog sporazuma koji ne možete promeniti, izmeniti, staviti van snage, uraditi sa bilo kojim sporazumom šta god vam volja. Skrivati se iza politike Demokratske stranke verbalno, podržavati ceo dnevni red koji je Demokratska stranka promenila u Srbiji nakon ratova, sankcija, izolacija, svega strašnog iz devedesetih pre svega po ljude u Srbiji i onda kazati „pa šta mi možemo, mi ne možemo ništa sa tim sporazumom“, izraz je velike nemoći i osećanja nelagode što se neke stvari prihvataju kao sopstvena politika.

Meni je drago da je današnja vlada izvođač političkih ideja Demokratske stranke, loš izvođač, sa dosta ruganja evropskim vrednostima i evropskim integracijama, ali ipak izvođač.

Da bih vam dokazala kolika je razlika među nama kada su u pitanju zaista ozbiljne teme, kao što je i pristupanje Srbije Partnerstvu za mir, evo, na ovoj tački ću vam pokazati. Nama ste u Skupštini dali obaveštenje da je narodna poslanica Maja Gojković ovlasila narodnog poslanika Laketića da bude ovlašćeni predstavnik. Ja znam da to ne može, vi znate da to ne može, pošto je potpisnica Predloga odluke narodna poslanica Maja Gojković. I ne da nemamo nameru da razgovaramo o tome da se jednom neverovatnom procedurom sami rugate jednoj ozbiljnoj temi, nego to ne bismo ni spomenuli da ne insistirate da objasnite sopstvenu nelagodu što vodite ili pokušavate da vodite evropsku politiku koju je stvorila i utemeljila Demokratska stranka.

PRESEDAVAJUĆI: Pravo na repliku, Boško Obradović.

A vi ste se javili? Izvinite, kolega Martinoviću.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: U pravu ste, gospođo Čomić, postoje ogromne razlike između Demokratske stranke i Srpske napredne stranke. Srpska napredna stranka nije sprovela nijednu pljačkašku privatizaciju u Srbiji, Srpska napredna stranka nije otpustila za četiri godine 400.000 ljudi i nismo uništili nijedno radno mesto, nego smo nezaposlenost sa 27% smanjili na 12%. Za razliku od vas koji ste imali negativnu stopu rasta od 3,2, a nekad od 3,6 i koji ste 2008. godine rekli da je svetska ekonomska kriza šansa za Srbiju, mi smo u Srbiji otvorili na stotine hiljada novih radnih mesta, otvorili na stotine novih fabrika i danas ljudi od svoga rada u Srbiji mogu da žive.

Tačno je, postoje velike razlike između Demokratske stranke i Srpske napredne stranke – nismo uništili nijedan tenk, nismo uništili nijednu „strelu“, jačamo naše odbrambene i vojne kapacitete.

Ono što je takođe jako važno, mi ne stičemo političke poene na nesrećama građana Srbije, mi se ne radujemo kada se u Srbiji sruši helikopter, kad padne avion, kada muškarac ubije ženu ili se desi neko silovanje. Vi mislite da je to politika, a mi mislimo da nije. Tako da se sa tim slažem.

Što se tiče toga da Maja Gojković ne može da ovlasti gospodina Laketića da bude ovlašćeni, odnosno da predstavlja predlagača, to jednostavno nije tačno. Postoji jedan metod tumačenja – tumačenje po analogiji. Kao što Vlada Srbije predlaže zakone pa ovlašćuje pojedine ministre da ih zastupaju u Narodnoj skupštini, tako isto je i gospođa Maja Gojković kao predlagač jednog akta koji treba da donese Skupština ovlasila gospodina Darka Laketića da predstavlja predlagača. Tako da to nije ništa suprotno Poslovniku.

A da bi građani Srbije znali – to zna i gospođa Čomić ali iz političkih razloga neće to da kaže – Maja Gojković je u Turskoj i prima orden od gospodina Erdogana zbog toga što je zaslužna za jačanje partnerskih veza, i na političkom i

na ekonomskom planu, između Republike Srbije i Republike Turske, i mi smo na to ponosni.

PRESEDAVAJUĆI: Izvolite, kolega Obradoviću, pravo na repliku.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Tako ste vi bili ponosni i na prijateljstvo sa Gerhardom Šrederom, koji je govorio na predizbornom skupu SNS-a u Beogradu, pa ste bili ponosni na Tonija Blera, koji vam je sa najvećim počastima dolazio da vam uređuje kako da radi Vlada Republike Srbije. Pazite, onaj koji nas je bombardovao, ratni zločinac, da nam uredi kako da radi naša vlada! Pa ste platili parama da gostujete na godišnjem sastanku fondacije Klintonovih u Americi, postoji i ona čuvena slika zagrljenih Bila Klintona i Aleksandra Vučića.

Ako se vi toga sada stidite, gospodine Martinoviću, to je dobro. Ako ste vi promenili mišljenje i ponovo se setili da su to ratni zločinci a ne srpski prijatelji, to je važno za ovu državu. Mnogo je opasno da vladajuća stranka veruje da su oni koji su nas bombardovali naši prijatelji.

Ako ste se vi ponovo vratili na patriotske izvore politike, to je ogroman napredak. Jer vi zapravo samo glumite patriotizam, a iza toga radite sve isto što je radila Demokratska stranka. Ne znam otkud vama pravo da kritikujete Demokratsku stranku kada ste nastavili politiku Demokratske stranke. Koja je razlika između vas i Demokratske stranke? Da li idu u Evropsku uniju? Idu. I vi idete. Da li potpisuju sporazume sa NATO-om? I vi potpisujete. Da li pregovaraju sa Šiptarima? I vi pregovarate. Hoćete čak da odete dalje od Borisa Tadića i potpišete pravnoobavezujući sporazum sa lažnom državom Kosovo. Hoćete da odete, što je bilo nezamislivo da Demokratska stranka uradi, da priznate nezavisno Kosovo. Samo tražite da vam se bilo šta da zauzvrat. Šta da vam se da zauzvrat? Ko je vama dozvolio da vi dajete Kosovo i Metohiju bilo kome zarad pogubnog puta Srbije u EU po svaku cenu? Dakle, ovo su ozbiljna pitanja. Ne možete pobeći od toga.

Što se tiče ratnog angažmana vašeg predsednika Aleksandra Vučića, ja se jedino sećam onog stana koji je dobio od Vlade Republike Srbije dok su momci ginuli na Košarama i nijedan stan nisu dobili.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Kolega Obradoviću, nema danas vređanja u Parlamentu. Ja sam još jutros rekao da ću biti vrlo, vrlo striktan.

Povreda Poslovnika, Aleksandar Martinović.

Izvolite.

(Boško Obradović: Koga sam uvredio?)

Uvredili ste predsednika države.

(Boško Obradović: Čime sam uvredio?)

Aleksandar Martinović, replika.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Što se tiče gospodina Šredera, ja se nadam da gospodin Boško Obradović gleda televiziju. Ja sam na televiziji video

da je gospodin Gerhard Šreder sedeo u prvom redu, pre nekoliko dana, kada je bila inauguracija novoizabranog predsednika Ruske Federacije Vladimira Vladimiroviča Putina.

Gerhard Šreder nije neprijatelj Srbije i nije neprijatelj srpskog naroda, i nije Gerhard Šreder došao na ideju da se bombarduje Republika Srbija.

Što se tiče vašeg angažmana, ja znam koja je vaša politika, vaša politika je ista kakva je bila politika Demokratske stranke Srbije, sa čije liste ste izabrani u Narodnu skupštinu uz malu pomoć ambasadora SAD, koji je kukao i plakao dok navodno niste osvojili tih 5%. Tako da je ta vaša averzija prema Amerikancima vrlo diskutabilna kategorija. Vi ih ne volite, ali kad treba da uđete u Skupštinu, onda su vam Amerikanci dobri. Onda vam je dobra pomoć kad američki ambasador kaže da bi trebalo još jedanput izvršiti analizu izbornih rezultata i konstatovati da su, između ostalog, i Dveri prešle 5%.

Za razliku od vas, gospodine Obradoviću, ja nikad nisam tvrdio da su najveći duhovni neprijatelji srpskog naroda Vuk Karadžić i Dositej Obradović. Takve ludačke ideje, ja mislim, nisu pale na pamet čak ni onima koji su otvoreno služili Nemcima u toku Drugog svetskog rata. To sam prvi put pročitao u časopisu „Nova iskra“ i ispod toga stoji potpis Boška Obradovića. Evo, samo da pitam Boška Obradovića da li i dalje zastupa te stavove iz 1999. godine da su Vuk Karadžić i Dositej Obradović uništitelji srpske duhovnosti i srpske kulture.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Povreda Poslovnika, Veroljub Arsić.

Izvolite.

VEROLJUB ARSIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, smatram da je član 107. Poslovnika povređen – dostojanstvo Narodne skupštine, jer ne mogu da trpim da me neko izjednačava da budem isti kao oni koji su pustili 1.300 terorista iz Kazneno-popravne ustanove Zabela 2001. godine. To je nasleđe Demokratske stranke i Demokratske stranke Srbije i počnite da živite jednom s tim. Pustili ste braću Mazreku, pustili su Fjoru Brovinu, i ne mogu nikad da budem isti kao oni. Nikad!

Politički programi mogu da budu isti, ali dela govore sasvim drugačije. Neću da pričam o tenkovima, o zatvorenim fabrikama.

Tačno je da su ti isti koji su izabrani sa DSS-om na istoj listi i učestvovali u tom puštanju šiptarskih terorista (ako ništa drugo, dali podršku tome), tačno je da su bili finansirani od strane Demokratske stranke. Hoćete i lokaciju da vam kažem?

A o pokojnicima sve najlepše, pa neću imena da spominjem.

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Arsiću, smatram da nisam povredio Poslovnik.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje?

(Veroljub Arsić: Ne.)

Ne. Hvala.

Pravo na repliku, gospođa Gordana Čomić.

Izvolite.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Potpuno je očekivano da ljudi misle da ako negativno, ruženjem i klevetanjem definišu druge, onda sami ispadaju bolji. Čovek je stil. To je svačiji izbor i svačije pravo. Nije meni namera da bilo kome zamerim što misli da će izgledati bolje ako bude ružio Demokratsku stranku. Na čast vama. Moja namera je bila da objasnim da je moja privrženost ozbiljnosti ove teme kroz odustajanje od zamerke da se jedna narodna poslanica tretira kao cela Vlada Srbije po analogiji i da služba Skupštine i svi mi dozvolimo da jedna narodna poslanicima da ovlašćenje nekome ko nije potpisnik odluke da bude ovlašćeni predstavnik za tačke.

Kako da vam kažem, sad ste ustanovili pravilo. Nemojte posle da bude „ko je prvi počeo“ ako dobijete stotine papira gde bilo ko predlaže bilo koga da bude ovlašćen po bilo kom osnovu.

Nije meni namera ni da tražim da se to ispravi, niti mi je namera da osporim gospodinu Laketiću da brani, ali mi je namera da svima uvek jasno kažem. Ima ljudi koji vole kad od njih pravite budale, ima nas koji ne volimo i onda to kažemo.

Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, gospođu Čomić.

Martinović, replika.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Gospođi Čomić želim, pošto vidim da se Narodna skupština koristi kao instrument za unutarstranačku borbu u Demokratskoj stranci... Vama, gospođu Čomić, želim puno uspeha u tim vašim unutarstranačkim izborima. Želim vam da pobedite na tim izborima i nadam se da će DS sa vama imati malo više uspeha nego sa vašim prethodnicima.

Ono što me je začudilo, to je da vi, kao neko ko je, ako se ne varam, potpredsednik Narodne skupštine, ne razlikujete dva subjekta – predlagača od ovlašćenog predstavnika poslaničke grupe. Dakle, Maja Gojković nije ovlašćeni predstavnik, nego je predlagač, kao što je Vlada Srbije predlagač zakona. Kao što Vlada Srbije kao predlagač zakona ima pravo da odredi ko će da je zastupa u Narodnoj skupštini, tako isto i Maja Gojković kao predlagač ove odluke ima pravo da predloži, odnosno da ovlasti ko će da je zastupa u njenom odsustvu. Prema tome, stvar je potpuno jasna. A SNS ima svog ovlašćenog predstavnika, to je gospodin Milovan Drecun, koji će vam se nešto kasnije obratiti.

Prema tome, ako ste pokušali da kažete da je povređen Poslovnik tehnologijom današnjeg rada, ja vam kažem da nije jer se isti princip primenjuje i kada se donose zakoni i kada se donose odluke, zato što su i zakoni i odluke akti koje donosi Narodna skupština Republike Srbije. U tom smislu, svaki pokušaj da se baci senka na odluku koju ćemo doneti neće vam poći za rukom. Sve što se

danas radi u skladu je sa Poslovnikom i ova odluka će biti doneta u skladu sa Poslovnikom, sviđalo se to vama ili ne.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Povreda Poslovnika, Ivan Kostić.

IVAN KOSTIĆ: Predsedavajući, povređen je član 104. stav 1. Poslovnika.

Hteo bih samo da kažem ovde, pošto se uvredljivo govori o predsedniku naše poslaničke grupe, da gospodin Obradović nije izneo svoj stav; on je samo citirao stav najvećeg srpskog pesnika Petra Petrovića Njegoša, od 2. avgusta 1837. godine, koji iznosi svoj stav o Dositeju, za šta i ja smatram da je ispravan pa bih voleo samo da pročitam, da vidite šta smo mi tada citirali – ja bih Dositeja poštovao da je umio svoj dar duševni obratiti u korist našeg naroda, ali ga obratiti nije umio i zato ga prezirem kako čoveka koji nije vidio u što se sadrži sreća naroda, što li mu može pričiniti nesreću, i kako čoveka koji je bio nekome oruđe podsmevača nad blagočestijem srpskog naroda.

To je 1837. godine rekao Njegoš o radu Dositeja Obradovića, o njegovoj kritici srpske narodnosti, tako da, eto, želim samo da ukažete sledeći put narodnim poslanicima, kada vređaju, da se malo suoče sa istorijskim činjenicama. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala vama.

(Aleksandar Martinović: Poslovnik.)

Samo momenat, jedno objašnjenje kolegi Kostiću.

Ja sam shvatio samo kao debatu između kolege Martinovića i kolege Obradovića, dakle suprotstavljeni politički stavovi, nisam shvatio kao uvrede i vređanje.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje?

(Ivan Kostić: Ne.)

Ne želite. Hvala.

Aleksandar Martinović, povreda Poslovnika.

Izvolite.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Povređen je član 107, gospodine Marinkoviću. Ne tražim da se glasa.

Petar Petrović Njegoš je posvetio svoje najčuvenije delo „Gorski vijenac“ Karađorđu Petroviću – Prahu oca Srbije. Taj otac Srbije, Karađorđe, za svog prvog popečitelja prosvete uzeo je upravo Dositeja Obradovića. Dositej Obradović je, pošto se ovi iz Dveri puno hvale da mnogo znaju a da mi iz SNS-a ne znamo ništa, 1811. godine postao prvi ministar prosvete u oslobođenoj Srbiji.

Nisam čuo od bivšeg predsednika Odbora za dijasporu i Srbe u regionu, hajde sada, vidim da imate nekih razloga da mrzite Dositeja Obradovića, što mrzite Vuka Karadžića. Da li možete da mi pročitate neki citat, šta vam je to jadni Vuk Karadžić uradio sem što je opismenio srpski narod i sem što je rekao, i zbog toga ga Hrvati ni dan-danas ne mogu očima da vide, da su svi štokavci Srbi?

Još jedna stvar mi nije jasna. Kako to da su vama, koji ste navodno ekskluzivni zastupnici srpskih nacionalnih interesa, prijatelji oni koji traže da se četiri okruga na jugu Srbije pripoje Bugarskoj? Kako to da su vam prijatelji oni koji svake godine hodočaste u Blajburg i polažu vence na jedan kamen na kome piše – u čast i slavu poginuloj hrvatskoj vojsci? Pa tog čoveka ste doveli ovde na galeriju Narodne skupštine, fotografisali ste se sa njim, prikazivali ga kao nekog velikog prijatelja vaše političke organizacije.

Onda spočitavate nama kako mi navodno hoćemo da izdamo Kosovo i Metohiju. Mi hoćemo da ga izdamo, a vi ćete da ga branite. Samo mi kažite odakle – sa Terazija, iz čačanske biblioteke? Sa kog mesta mislite da branite Kosovo i Metohiju, vi koji na izborima ne možete da osvojite ni 2% glasova? U čije ime vi govorite?

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Pravo na repliku, prvo gospođa Gordana Čomić, pa onda Boško Obradović.

Izvolite.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Zaista više neću ni tražiti replika pošto poštujem volju, mislila sam zajedničku, da ova sednica prođe bez replika. Ovo je poslednja.

Da ostavim van svake sumnje – da sam htela da povredama Poslovnika osporavam obaveštenje koje smo dobili o tome da narodna poslanica koja je potpisala Predlog odluke (na tom predlogu odluke stoji samo njen potpis) nas obaveštava, kao narodna poslanica, da je ovlastila nekog za predlagača, dakle da sam htela da to bude tema, ja bih sednicu počela povredom Poslovnika. Ali nisam, jer ne smatram dostojnim volju većine da daje analogno jednom narodnom poslaniku, jednoj narodnoj poslanici, koja je sama potpisala odluku, da prihvata cela Skupština, da ona određuje ko će biti predlagač po toj odluci, pri čemu nije potpisnik odluke. Samo sam vam napomenula – očekujte tu praksu ubuduće. Niti sam želela da sporim, niti smatram da će kolega Laketić to raditi sa manje kredibiliteta i znanja od Maje Gojković.

Ali, samo da iskoristim ovu repliku, uvek ima ljudi koji vole da od njih pravite budale. To nije loše, ko voli, ali ima nas koji ne volimo, pogotovo ako ćete verbalizovati jednu strašno važnu temu kao što je odluka o ovoj komisiji i istovremeno raditi potpuno suprotno.

Hvala vam, potpredsedniče, na ovoj prilici.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Pravo na repliku, Boško Obradović, pa onda Aleksandar Martinović.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala.

Između Aleksandra Martinovića i Petra II Petrovića Njegoša ja ću se opredeliti za Njegoševo mišljenje o Dositeju. Ni Vuk Karadžić ni Dositej nisu svetitelji. To su izuzetno velike i veličanstvene ličnosti srpske kulturne istorije,

ali su imali i ozbiljne mane u svom prosvetiteljskom delovanju. Ja sam samo o tome govorio, i govoriću, zato što su nas te mane koštale određenih duhovnih i jezičkih revolucija koje su nanele štetu srpskom narodu. Recimo, Vuk Karadžić je obogaljio srpski književni jezik odbacivanjem kompletne srednjovekovne jezičke tradicije. To nas je mnogo koštalo dok nismo uspeli da se nekako obnovimo nakon te pogubne strane njegove inače veoma uspešne istorijske reforme. Dakle, stvari nisu jednostavne, a oni koji ih ne poznaju ne bi trebalo o tome da pričaju.

S druge strane, ono što vi dobro znate, znate ko je stvorio Srpsku naprednu stranku – to je Demokratska stranka. Znate da je nastala u dogovoru Aleksandra Vučića i Mikija Rakića, šefa kabineta tadašnje Demokratske stranke i Borisa Tadića. Dakle, nemojte vi nikome drugom pričati o finansiranju od strane Demokratske stranke. Vi ste stvoreni od strane Demokratske stranke. To je smešno!

Naravno, ono što je vaša tehnika, sve što je pozitivno u vezi sa Dverima vi pokušavate narodu da predstavite suprotno: ako smo mi porodični pokret, onda bijemo žene; ako smo mi patriote, onda smo agenti CIA; ako mi bilo šta dobro uradimo, onda mora da se smeni predsednik skupštinskog Odbora za dijasporu mr Ivan Kostić zato što je odlično radio svoj posao, da ne bi narod čuo da Dveri i opozicija imaju nekoga ko dobro radi, ko vrhunski radi, ko kvalitetno radi. Znači, mora da se smeni.

Danas nijedan predsednik skupštinskog odbora u ovom sazivu Parlamenta nije iz redova opozicije. To je dokaz vaše demokratske kulture.

Što se tiče Kosova, dogovoreno je sa Tačijem, evo ovih dana, da ćete potpisati izdaju Kosova za par meseci.

PRESEDAVAJUĆI: Sada ste izazvali i pravo na repliku gospođe Čomić, iako je rekla da neće da se javlja.

Reč ima Aleksandar Martinović.

ALEKSANDAR MARTINOVIĆ: Zaista nisam imao nameru da vređam gospođu Čomić, niti da od nje, kako ona kaže, pravim budalu. Gospođa Čomić ne voli da neko nju pravi budalom, ali, gospođu Čomić, ne volimo ni mi poslanici Srpske napredne stranke da vi od nas pravite budale.

Dakle, svaki predlog zakona koji dođe u Narodnu skupštinu... Vidite da postoji potpis samo predsednice Vlade Ane Brnabić. U tom dopisu lepo stoji koga Vlada određuje kao svog predstavnika u Narodnoj skupštini. Objasnite mi u čemu je razlika između akta koji predlaže Vlada i akta koji predlaže narodni poslanik. Dakle, Maja Gojković nije ovlašćeni predstavnik nego je predlagač. Kao što je Vlada predlagač zakona, tako je Maja Gojković predlagač ove odluke.

Što se tiče gospodina Boška Obradovića i njegovog tumačenja rada Vuka Karadžića, on je 1999. godine u ljotićeveskom časopisu „Nova iskra“ napisao, da vam sada sve ne prepričavam, da su Dositej Obradović i Vuk Karadžić

antizavetni i antisvetosavski ljudi i da su započeli nekakvih pet revolucija. Nemam zaista pojma o čemu se radi, znam samo jedno.

Ne znam kojih su to pet revolucija započeli Dositej Obradović i Vuk Karadžić, ali znam samo jedno. To što ste rekli da je Vuk Karadžić prekinuo nit srpske književnosti i duhovnosti i kulture sa srednjovekovnom književnošću i da je bio navodno anticrkveni čovek, pa, samo da vam kažem jednu stvar, koju izgleda ili ne znate ili nećete da kažete: njegov glavni saradnik u prikupljanju narodnih umotvorina i narodnih izreka, narodnih pesama bio je jedan od najznačajnijih duhovnih i crkvenih ljudi 19. veka, Lukijan Mušicki. Lukijan Mušicki je bio jedan od glavnih saradnika Vuka Karadžića i podržavao ...

(Predsedavajući: Hvala.)

Samo da završim.

.... I podržavao reformu jezika u smislu da se piše onako kako narod govori.

Budući da ne priznajte Vukovu reformu jezika, ja vas molim ...

(Predsedavajući: Hvala.)

Evo završavam, gospodine Marinkoviću, uporno mi dobacuju. Samo da kažem jednu rečenicu.

Vi se onda, gospodine Obradoviću, u Narodnoj skupštini obraćajte onako kao što su Srbi pričali u srednjem veku, jer vi reformu Vuka Karadžića ne priznajte. Dakle, molim vas, ubuduće, obraćajte nam se srpskim srednjovekovnim jezikom.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala.

Gordana Čomić ima pravo na repliku.

Izvolite.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Svaki narodni poslanik, pa i narodni poslanik Boško Obradović, ima pravo na svoj stav, procenu i mišljenje, a Poslovník omogućava da interвениšemo i kažemo da negde loše procenjuje, ne misli dobro ili iznosi klevete.

No, ponovo u duhu toga da se ova sednica zaista vrati temi oko koje smo se sastali i obrazovanju komisije, moja replika se sastoji u tome – slobodno, kome god treba, da bi sam izgledao lepši, da naruži i okleveće Demokratsku stranku, samo napred. Samo lepo možeš ružiti, zavist treba i zaslužiti, izvol' te do daljnjeg, a sa nadom da ćemo se sada vratiti temi zbog koje smo se sastali. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Hvala, gospođo Čomić. Prihvatam vašu sugestiju iako mi je lično interesantno da slušam sučeljavanje argumenata gospode Martinovića i Obradovića. Ali da se ne bismo vratili u srednji vek, idemo dalje.

Reč ima narodni poslanik Milovan Drecun.

MILOVAN DRECUN: Poštovani predsedavajući, kolege poslanici, stav Srpske napredne stranke o događajima 1999. godine je kristalno jasan. Hoću da ga ponovim. NATO, predvođen Sjedinjenim Američkim Državama, bez objave

rata, izvršio je agresiju na našu zemlju koja je po svim aspektima zločinačka – zbog toga što je neselektivno ubijao civilno stanovništvo, decu, stare, bolesne, žene, što je ubijao pripadnike naših snaga bezbednosti, naše heroje koji su branili svoju otadžbinu; zbog toga što je pogodio samo sedam tenkova legendarnog Prištinskog korpusa od preko 450, ali je „junački“ pogodio preko 370 industrijskih objekata; zbog toga što nas je bombardovao municijom koja je zabranjena i naneo nepopravljivu štetu. Mi to ne zaboravljamo i zato formiramo ovu komisiju, kakvu niko pre nas nije uspeo, niti je imao hrabrosti, da formira.

Ali Srpska napredna stranka neće ostati zarobljena u ratu, u prošlosti, već će biti okrenuta budućnosti. Tu budućnost moramo da gradimo na području na kome je dominantan vojni činilac upravo NATO. Bez saradnje sa NATO-om možemo samo da uđemo ponovo u sukobe sa tom alijansom. Ako neko drugi dobije mandat da to uradi, izvolite. Mi nismo dobili taj mandat od građana, niti ćemo to uraditi.

Što se tiče komisije, SNS će punim kapacitetom pružiti podršku osnivanju i radu komisije, sa ciljem da se utvrdi činjenično stanje o posledicama NATO bombardovanja, o tome koliko te posledice utiču na zdravlje ljudi, da bismo mogli da preduzmemo određene aktivnosti, sistemske, dugoročne, da umanjimo štetu negativnog dejstva NATO-a 1999. godine, jer se staramo o zdravlju građana Srbije, o zdravlju nacije, posebno o zdravlju pripadnika naših snaga bezbednosti, tih naših heroja kojih se tu i tamo neki sete. To su isti oni heroji koji su junački branili otadžbinu i na Paštriku, i na Gorožupu, i na Čičavici, i na Bajgori, i na Košarama, a sada mnogi od njih umiru od posledica dejstva municije sa osiromašenim uranijumom.

Želim da ispred Srpske napredne stranke odam priznanje kolegi Laketiću koji je godinama sistematski, uporno, istrajno skupljao materijale da bi ova komisija mogla da bude formirana, uspostavljao kontakte i završio ogroman posao. Hvala mu na tome. Ubeđeni smo da će on biti potpuno posvećen ovom poslu na čelu komisije i da ćemo imati očekivane rezultate.

Sada bih hteo nešto da kažem i da vas podsetim, i sve nas zajedno i građane Srbije, na neke činjenice koje pokazuju zbog čega je opravdano staviti na dnevni red formiranje ove komisije.

Tokom agresije, NATO je vodio posredan hemijsko-biološki rat protiv građana tadašnje Savezne Republike Jugoslavije i životne sredine. U eksplozivima i raketnim gorivima tokom bombardovanja korišćena su hemijska jedinjenja koja svojim sagorevanjem u toku eksplozije oslobađaju velike količine veoma otrovnih i kancerogenih jedinjenja, ili hemijske radikale.

Osiromašenim uranijumom gađano je ukupno 113 lokacija na području tadašnje SRJ. Većina je bačena na teritoriju Kosova i Metohije. Upravo to što ćemo veliku pažnju posvetiti tim područjima koja su kontaminirana na Kosovu i Metohiji pokazuje naš stav prema južnoj pokrajini.

Apsolutno su neistinite tvrdnje, spadaju u domen brutalnih političkih laži, da je aktuelna vlast ili Srpska napredna stranka spremna da potpiše nekakav pravnoobavezujući sporazum sa državom Kosovo. To ćete, gospodo koja to tvrdite, možda vi učiniti ako nekada dobijete mandat, kroz hiljadu godina, da možete da vodite državu. Mi to nećemo uraditi.

Da vas podsetim, Briselski sporazum je postignut u statusno neutralnom okviru. S obzirom na to da ne znate šta to znači, da vas malo podučim: to znači da to nije sporazum između dve države. Da je takav sporazum postignut, onda bismo imali slavije na ulicama Prištine, među Albancima.

Baćeno je na Srbiju oko trinaest tona osiromašenog uranijuma. Inače, nekoliko lokacija se nalazi na području Crne Gore, na području juga centralne Srbije, Preševo, Bujanovac. Prvi dokaz da je osiromašeni uranijum upotrebljen jeste upravo zrno koje sam ja snimio na području sela Srpska Kuća kod Bujanovačke banje. Od tog trenutka traje i moja lična borba da se dokažu posledice osiromašenog uranijuma.

Upotreba ove municije na civile zabranjena je Rezolucijom Potkomiteta za prevenciju diskriminacije i zaštitu manjina Komisije za ljudska prava iz 1996. i 1997. godine. Dakle, ne samo da je bila nezakonita agresija, nego je upotrebljena i nedozvoljena, zabranjena municija.

Detonacijom različitih projektila koji sadrže konvencionalne eksplozive u atmosferu je izbacivana velika količina gasova, od kojih nastaju kisele kiše. Oslobođeni gasovi su otrovni, a kada se kombinuju sa produktima sagorevanja određenih hemijskih jedinjenja, daju efekte hemijskog rata. Bombardovanjem ciljanih meta, industrijskih postrojenja i skladišta hemijskih sirovina, kao i paljenjem naftnih rezervoara i naftnih postrojenja posredno se izazivaju efekti sa posledicama kao da se koriste bojni otrovi. Usled eksplozija i požara, u vazduh, zemljište i vodotokove dospele su ogromne količine vrlo otrovnih i po zdravlje opasnih materija. Takvim bombardovanjem izaziva se ekološka katastrofa, ugrožavaju područja sa izvorima nezagađene vode i hrane. Gađanje fabrika hemijske industrije kao što su „Petrohemija“, „Azotara“, rafinerija nafte u Pančevu i Novom Sadu, „Prve iskre“ u Bariču, rezervoara nafte na više lokacija i drugih objekata koji se nalaze na obalama reka Save i Dunava, osim zagađenja atmosfere i zemljišta izazvalo je i zagađenje vodotokova.

Dakle, stratezi NATO-a su planski, namerno zagađili vazduh, vodu i zemlju u Srbiji i time opasno ugrozili zdravlje njenih građana. Zato se i formira ove komisija.

Čak je i Američki kongres – ovo je moja poruka američkom ambasadoru u Beogradu, da nam nađe taj dokument ili da ga sam pogleda malo – formirao komisiju koja je ispitivala stepen zagađenosti životne sredine Srbije nakon agresije NATO-a. U izveštaju koji je komisija podnela zapisano je da je stepen zagađenosti izuzetno visok, a da su najzagađeniji gradovi Pančevo, Kragujevac,

Novi Sad. Komisija je u izveštaju navela da su tražene dodatne informacije od američkog Ministarstva odbrane o bombardovanju, ali da nisu dobijene.

Vaša ekscelencijo, gospodine Skot, nađite nam te dodatne podatke, da vidimo da li nešto skrivate. To je bitno za izgradnju naših bilateralnih odnosa i jačanje međusobnog poverenja.

Da je NATO počinio zločine namerno i planski svedoči izjava američkog generala Majkla Šorta, glavnokomandujućeg vazdušnim operacijama nad Saveznom Republikom Jugoslavijom, čiji je sin, inače, u avionu A-10 bio pogođen iznad teritorije Kosmeta od strane naših heroja. Kad kažem naših, mislim heroja države Srbije i srpskog naroda. Šort kaže: „Ne može se dobiti rat ako ne uništimo mogućnosti normalnog života za većinu stanovništva. Moramo im oduzeti“, citiram, „vodu, struju, hranu, pa čak i zdrav vazduh.“ Rečeno – učinjeno.

Koliko su užasne razmere te prljave i zločinačke agresije Sjedinjenih Američkih Država i NATO-a na Srbiju, pokazuje uputstvo koje su američki vojnici koji su došli na Kosmet, za razliku od italijanskih vojnika recimo, dobili. U uputstvu je napisano da ništa sa zemlje ne dodiruju golim rukama, da ne piju vodu sa terena, niti da uzimaju bilo šta od hrane od lokalnog stanovništva.

Ono čime će se komisija, kada bude formirana, baviti... Doktoru Laketiću sam predložio da pozove kao mogućeg svedoka Bakarija Kantea. Zašto je ovaj čovek bitan? U maju 1999. godine Ujedinjene nacije u celini su sakrile od javnosti šokantan izveštaj Senegalca Bakarija Kantea, šefa prve misije Programa UN za čovekovu okolinu o ekološkim posledicama bombardovanja SRJ. Ovaj tekst UN nikad nisu objavile, ali su njegovi delovi procureli u javnost zahvaljujući američkom nezavisnom novinaru Robertu Parsons, izveštaju iz međunarodnih institucija u Ženevi. On je uspeo da dobije Kanteov izveštaj od svog izvora u UNEP-u i 17. juna 1999. godine objavi njegove delove u ženevskom dnevniku „Kurijeu“, pod naslovom „Skriven alarmantni izveštaj o posledicama bombardovanja Jugoslavije – otrovi koje UN neće da vide“. Robert Parsons svedoči o tome kako su se u kancelarijama UN, u atmosferi unutrašnjeg razdora, cenzurisali i „frizirali“ izveštaji o zdravstvenim posledicama upotrebe oružja sa osiromašenim uranijumom na Balkanu.

Posle dvanaest dana boravka u još bombardovanoj SRJ, u maju 1999. godine, gde je bio sa misijama drugih agencija iz sistema UN, Bakari Kante je UNEP-u podneo izveštaj koji govori o ekološkom užasu – atmosfera i tlo u bivšoj SRJ trajno su zagađeni otrovnim materijama zbog bombardovanja industrijskih i hemijskih kompleksa i zbog upotrebe oružja sa osiromašenim uranijumom. Izveštaj je kategoričan u oceni da će naredne generacije koje žive na bombardovanom tlu patiti od kancerogenih oboljenja, leukemije, biće povećan broj spontanih pobačaja i deformiteta novorođenčadi, što se i dešava.

U izveštaju Bakarija Kantea piše da su zbog bombardovanja prirodu u SRJ zagađile otrovne supstance među kojima su najopasniji polihlorobifenili,

visokokancerogeni i odgovorni za imunološke bolesti. U izveštaju se naglašava da je jedan litar te supstance dovoljan da se zagadi milijarda litara vode. Upravo ta supstanca se nalazi u električnim transformatorskim stanicama i u brojnim naftnim rafinerijama koje su bile meta NATO-a.

Bombardovanje brojnih fabrika u kojima su upotrebljavani teški metali izazvalo je, između ostalog, širenje kadmijuma i metilizovane žive, što je najotrovniji oblik žive. Reč je o metalima koji ostaju otrovni čak i ako se raznesu na prostoru od više hiljada kilometara.

U osmom poglavlju cenzurisanog izveštaja Bakarija Kantea govori se o zagađenju koje je prouzrokovala upotreba oružja s osiromašenim uranijumom. Dakle, predstavnik UN je apsolutno siguran da upotreba municije s osiromašenim uranijumom ostavlja posledice po zdravlje ljudi, što neki, čak i u ovom parlamentu, pokušavaju da neuspešno demantuju.

„Prema raspoloživim podacima, snage NATO-a“, piše Bakari Kante, „upotrebile su municiju s osiromašenim uranijumom gađajući vojne i civilne ciljeve. Upotrebljena je municija kalibra 30 mm; ispaljivana je uglavnom iz aviona tipa A-10, kao i krstarećih raketa ' tomahavk' . Njihovo punjenje je radioaktivno“, ovo je izveštaj UN, „i smatra se da sadrže uranijum 238. Uranijum pripada grupi toksičnih elemenata koji ulaze u drugu grupu radionukleida veoma visoke toksičnosti. Ova vrsta municije je nuklearni otpad i njegova upotreba je veoma opasna po zdravlje“, zaključak je Bakarija Kantea.

„Upotreba ove municije ima užasne posledice po stanovništvo jer pored telesnih povreda prouzrokuje radiološku kontaminaciju. Ta kontaminacija ima toksične i radijacijske posledice koje uzrokuju kancer“, piše u Kanteovom izveštaju koji je tokom 1999. godine poslao generalnom direktoru UNEP-a Klausu Tepferu.

Kante dalje navodi: „Prilikom upotrebe, odnosno eksplozije oružja sa osiromašenim uranijumom nastaje uranijumski oksid kao i, između ostalog, veoma reaktivni gasovi radijum i radon. Oksidne čestice su širine između 0,5 i 5 mikrona i vetar može da ih raznosi“.

Novinar Robert Parsons, koji je došao do ovog izveštaja i objavio ga, kaže da mu je jedan neposredno upućeni diplomatski izvor preneo da je u julu 1999. godine jedna grupa švajcarskih naučnika došla do još dramatičnijih zaključaka o posledicama osiromašenog uranijuma na Balkanu nego što su oni koje sadrži zabranjeni izveštaj Bakarija Kantea. Njihovo istraživanje bilo je deo aktivnosti diplomatske grupe Fokus, koju su činili Švajcarska, Austrija, Rusija i Grčka. „Pošto je Švajcarska bila ta koja je pokrivala sve troškove, ostali članovi grupe su morali da ćute“, kaže Robert Parsons.

Sve ovo vam citiram da biste shvatili koliko je bila užasna kampanja prikriivanja istine o zagađivanju naše životne sredine i posledicama koje će generacije, ove i buduće, trpeti.

Boraveći u Jugoslaviji u maju 1999. godine, dok još traje bombardovanje, Kante je svedok ekološke katastrofe. On piše: „Ozbiljna šteta nanescena je čovekovoј okolini uništavanjem naftnih rafinerija, naftno-hemijskog kompleksa, hemijskih i fabrika veštačkog đubriva, farmaceutskih i drugih industrijskih postrojenja.“

Pitanje je da li je NATO mogao da razlikuje ova postrojenja od vojnih ciljeva. Naravno da je mogao. Pitanje je zašto je onda gađao namerno ova postrojenja. Odgovor ne može da bude drugačiji nego – da nanese nepovratnu štetu zdravlju naših građana i štetu okolini. Da, to jeste zločinačko bombardovanje.

„Naselja su najteže pogođena na Kosovu i Metohiji“, ističe Bakari Kante. On zaključuje „da su različite vrste ciljne međunarodne pomoći potrebne kako bi se SRJ suočila sa posledicama koje je bombardovanje nanelo kako čovekovoј okolini tako i stanovništvu“.

Sada sledi objašnjenje zašto ova komisija treba da raščisti sa propagandom, kako reče jedna poslanica, i da činjenice izbacii u prvi plan. Evo ko je vodio propagandu. Klaus Töpfer (*Klaus Töpfer*), generalni direktor UNEP-a, naredio je da se od javnosti sklone saznanja o ekološkoј katastrofi u Srbiji, bez presedana u evropskoј istoriji.

U cenzurisanom izveštaju Bakari Kante takođe je upozorio: „Bombardovanje NATO-a dogodilo se u vreme setve poljoprivrednih kultura od životnog značaja za stanovništvo: kukuruza, suncokreta, soje, šećera, šećerne repe i povrća. Bačeni osiromašeni uranijum uticao je na kvalitet vazduha, tla, vode, što je imalo kako dugoročno tako i kratkoročno negativne posledice po lanac ishrane“.

„Čim je predat, izveštaj je klasifikovan u UN i sklonjen od javnosti i verovatno završio u sedištu UNEP-a u Najrobiju. Nijedna od humanitarnih organizacija u Ženevi nije bila u toku događaja, pa čak ni zaposleni u sedištu UNEP-a u Ženevi“, tvrdii američki novinar Parsons.

UNEP je u jesen 1999. godine osnovao Balkansku radnu grupu čiji je zadatak bio da izradi definitivni izveštaj o ekološkim posledicama bombardovanja. Na čelo ove grupe imenovan je Peka Havisto, bivši finski ministar ekologije. Ovaj drugi izveštaj takođe je prepravljao Rober Bise (*Robert Bisset*), portparol i desna ruka Klause Tepfera, generalnog direktora UNEP-a.

Konačno, ta Balkanska radna grupa u okviru UNEP-a bila je ta koja je 16. februara 2001. godine uzbunila svetsku javnost objavivši da je na Kosovo bačen prljavi uranijum. Tada je saopšteno da je analiza 340 uzoraka tla, vode itd. pokazala prisustvo transuranijumskih elemenata, kao U-236, i tragove plutonijuma i fisionog procesa. Prisustvo plutonijuma potvrdile su dve laboratorije: Švedski institut za radiološku zaštitu i švajcarska laboratorija.

Mislim da ovo što sam rekao i ono što je pre mene kolega Laketić rekao stavlja van razumne sumnje potrebu formiranja ove komisije i utvrđivanja

činjenica. Te činjenice ne treba da budu utvrđene emotivno, one su jako bitne za zdravlje nacije, za zdravlje građana Republike Srbije. Kada govorim o građanima Republike Srbije, mislim i na sve one koji žive na Kosovu i Metohiji: i na Albance, i na Srbe, i na Rome, i na Gorance i na Bošnjake. To je naša dužnost prema pokolenjima koja će se tek roditi, da njima omogućimo da se suoče sa što manjim posledicama zločinačkog bombardovanja NATO-a 1999. godine. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Zahvaljujem.

Pošto nema više prijavljenih predsednika, odnosno ovlašćenih predstavnika poslaničkih grupa, prelazimo na rad po prijavama za reč narodnih poslanika.

Reč ima narodni poslanik Nada Kostić.

Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Miroslav Lazanski.

Izvolite.

MIROSLAV LAZANSKI: Dame i gospodo narodni poslanici, ja bih sugerisao budućoj komisiji ne samo da pomno analizira izveštaj koji dolazi iz Italije, nego da se obrati i sindikatima sistema belgijske nacionalne odbrane, posebno gospodinu Albertu de Vilersu, koji u jednom svom izveštaju iz 2000. godine kaže da je tokom godine dana boravka belgijskog kontingenta na Kosovu oko 200 belgijskih vojnika i oficira dobilo kancerogene bolesti, od kojih je osmoro umrlo za godinu dana. U to vreme, 2000. godine, šef vojnomedicinskog saniteta u Belgiji, Van Hof, takođe je naveo detalje oko moždanih tumora, kožnog raka i leukemije što se tiče belgijskih vojnika u tom kontingentu. Sve je to objavljeno u belgijskoj reviji koja se zove „Parametri“, pisao je novinar koji se zove Vinsens Golding, tako da bi ova komisija mogla da se i oko toga malo referiše.

Kada je u pitanju ovo bombardovanje koje smo doživeli 1999. godine, prvi avioni A-10 gađali su prostore Savezne Republike Jugoslavije 28. i 30. marta. Ukupno je bilo 112 udara na 91 lokaciju, od toga su dve lokacije bile na prostorima Crne Gore, 12 lokacija je na prostorima južne Srbije, a 98 lokacija na prostoru Kosova i Metohije. Ta bombardovanja osiromašenim uranijumom intenzivirana su poslednjih deset dana rata, pri čemu je, po nekim podacima, na naš prostor izbačeno između 12 i 15 tona osiromašenog uranijuma. Najkritičniji lokaliteti u Srbiji van Kosova i Metohije su bili Pljačkovica, gde je zabeležena radioaktivnost 1.100 puta veća od normalne, Borovec – 85 puta veća od normalne, Bratoselce – 116 puta veća od normalne i Reljan – na dve lokacije 200 puta veća od normalne, dok je na poluostrvu Luštica u Crnoj Gori na rtu Arza zabeležena radioaktivnost 350 puta veća od normalne.

Kad govorimo o tome šta su činjenice i šta je propaganda, moramo biti svesni da je čak i na Zapadu postojala jaka tendencija da se umanjuju štetni efekti tog bombardovanja, posebno kada je u pitanju radioaktivnost, tako da su i

zapadni mediji vrlo teško dolazili do podataka, i da su SAD činile velike pritiske na razne međunarodne organizacije da se cela ta stvar zataška.

Već sam ranije u jednom obraćanju rekao šta je bilo sa Svetskom zdravstvenom organizacijom i falsifikatom izveštaja britanskog fizičara Kita Baverstoka oko toga šta je sve bačeno na prostor Savezne Republike Jugoslavije i da je rukovodilac projekta studije Svetske zdravstvene organizacije gospodin Majk Ripačoli (*Mike Repacholi*) zaključio da količine koje su bačene na Saveznu Republiku Jugoslaviju nisu kritične i da je osiromašeni uranijum zapravo zdrav. Na osnovu tog izveštaja gospodina Ripačolija, Karla del Ponte odustala je od tužbe protiv NATO-a što se tiče upotrebe osiromašenog uranijuma. Nekoliko autora je posle toga dokazalo da je gospodin Ripačoli zapravo falsifikovao izveštaj gospodina Kita Baverstoka.

Prema jednom bivšem oficiru američke ratne mornarice, Pentagon je 1993. godine odbio da ispoštuje zahtev Kongresa da se prouče zdravstvene posledice koje nastaju kada se osiromašeni uranijum upotrebi. To je 1993. godina, posle „Pustinjske oluje“ 1991. godine.

Gospodo, vi sada prvi put pričate ovde o osiromašenom uranijumu itd., ili ste možda pričali pre desetak godina; ja sam bio jedini jugoslovenski novinar koji je bio 1991. godine u „Pustinjskoj oluji“ i znam kakve su posledice bile tamo. Lično sam video američke mehaničare koji slažu redenike metaka 30 mm s osiromašenim uranijumom u redenike aviona A-10 – svi su u zaštitnim odelima; u zaštitnim odelima, sa gas-maskama ili zaštitnim maskama, niko nije bio slobodan. Pri čemu su tvrdili da taj metak nije otrovan dok ne pogodi prepreku, dok ne udari u zgradu, tenk, zemlju, tek onda nastaje radioaktivna prašina. A oni te metke slažu u redenike pod zaštitnom opremom i maskama! Nama novinarima, koji smo to gledali sa velike daljine, takođe su nabili maske i zaštitna odela. Znači, možemo tu da pričamo o „Pustinjskoj oluji“.

A 2003. godine, kada sam bio u Drugom zalivskom ratu, kao jedini jugoslovenski novinar i tada, imao sam priliku da to vidim kod Britanaca, koji su koristili bombe kada su gađali okolinu Basre.

Godine 1994. bio sam, na poziv iračkog Ministarstva odbrane, da vidim onaj čuveni bunker u Bagdadu u kojem je pobijeno preko 250 žena i dece, koje su gađali takvom vrstom municije, i imao sam priliku da pogledam izveštaj iračkog Ministarstva odbrane tada. Naravno, ti izveštaji u našoj štampi su prolazili parcijalno. Ja sam o tome pisao nekoliko tekstova u „Politici“, imam i materijalne dokaze za to.

Možda bi komisija trebalo malo da se pozabavi i izveštajem Instituta za nuklearne nauke Vinča, koji u izveštaju od 23. aprila i 21. maja 1999. godine takođe govori o upotrebi uranijuma 238 na određenim lokacijama.

Kada je reč o Amerikancima, podsetiću vas na profesora fizike gospodina Daga Roka, inače bivšeg majora američke vojske, direktora Programa za razvoj projektila sa osiromašenim uranijumom, inače šefa radiološke zaštite američke

vojske, koji je objavio 1994. godine (znači, on se referira na „Pustinjsku oluju“ 1991. godine) dokumenta kojima je potvrdio da je Vlada SAD bila svesna genocidne prirode osiromašenog uranijuma još od 1943. godine, kada zapravo počinjju verovatno prvi pokusi s tim.

Kada smo mi u pitanju, podsetio bih vas na uputstvo, priručnik, od 22. novembra 1999. godine, koji je potpisao pukovnik Osvaldo Bizari, za pripadnike multinacionalne brigade „Zapad“. Po ulasku KFOR-a na Kosovo i Metohiju, oni su dobili to uputstvo pod nazivom „KFOR, internacionalne brigade ' Zapad' , osiromašeni uranijum, informacije i instrukcije“. U tom izveštaju, koji ima mrtvačku glavu na početnoj strani, kaže se: „Držite se dalje od tenkova, vozila i zgrada pogođenih projektilima ili krstarećim raketama sa osiromašenim uranijumom. Nosite zaštitnu masku, nosite zaštitna odela, izbegavajte takve lokacije. Udisanje nerastvorljivih čestica uranijumske prašine dugoročno je povezano sa zdravstvenim posledicama, uključujući kancer i deformacije novorođenčadi. Ove posledice mogu da postanu vidljive tek nekoliko godina kasnije“.

Inače, uranijumska municija, da vas podsetim, zabranjena je Haškim konvencijama iz 1899. i 1907. godine, ali ne kao uranijumska municija jer tada nije postojala, i Ženevskim konvencijama iz 1923, 1925. i 1949. godine kao nehumano oružje.

U tom izveštaju za sektor „Zapad“ takođe se preporučuje: „Perite često uniformu. Hrana i voda postaće neupotrebljive zbog kontaminacije prašinom osiromašenog uranijuma. Nikako ne jedite hranu koja nije prethodno kontrolisana“.

Ovaj priručnik nedvosmisleno govori i potvrđuje činjenicu da su planeri ratnih operacija NATO-a i zločina protiv mira, bombardovanja Jugoslavije, tada, pre početka bombardovanja naše zemlje, znali da je oružje sa osiromašenim uranijumom opasno, kancerogeno i genotoksično. Svoje pripadnike su upozoravali na opasnost, a civile i stanovništvo nikada nisu upozorili na opasnost koja im preti, već javnost i danas obmanjuju da nema opasnosti.

Interesantno je zašto su tu Italijani i Belgijanci ostali uskraćeni za tu vrstu informacija. Recimo, vi nemate te pojave kod Amerikanaca, Francuza, Kanađana, Britanaca. Kako su jadni Italijani i Belgijanci jedini iskusili to na svojoj koži, to ostaje da pitamo njihova ministarstva, odnosno ljude koji su tada radili u ministarstvima odbrane, iako lično sumnjam da ćemo dobiti prave odgovore, jer i oni su pod velikim pritiskom Amerikanaca da se to što više razvodni i skloni u stranu.

Ima jedan vrlo plastičan primer kada je u pitanju Bosna i Hercegovina: tamo su njima najavili vežbu aviona A-10 na poligonu Manjača sledeće godine, kod Banjaluke, pa se digla velika galama oko toga jer Amerikanci pismeno garantuju da neće koristiti municiju sa osiromašenim uranijumom. Na pitanje Združenog štaba oružanih snaga BiH, oni kažu: „Mi ćemo vam garantovati da

nećemo koristiti tu municiju“, pri čemu izbegavaju da kažu da američkim avionima, kada su na pisti, parkirani, kada su pri vežbi, tokom vežbe ili pre vežbe, ne može da priđe niti jedan drugi vojnik osim američkih oružanih snaga, vojne policije. Znači, nema tog oružara na prostorima Bosne i Hercegovine koji može da proveri šta je u redeniku topa Getling GAU-8 kalibra 30 mm na avionu A-10. To Amerikanci nijednom strancu neće dozvoliti. Sad vi možete njima da verujete na reč.

Kad govorimo o BiH, navešću vam primer novinara Zorana Žuže, koji je ispričao za „Mondo“ da je jedan italijanski novinar imao problem da nađe sagovornika koji bi mu potvrdio da smrt nekoliko desetina italijanskih vojnika koji su službovali u BiH – znači, i tamo su Italijani na svojoj koži osetili šta je ta municija – ima i te kakve veze sa činjenicom da su bili stacionirani na prostoru izloženom dejstvu municije sa osiromašenim uranijumom.

Gospodin Šešelj je ranije spomenuo Hadžiće. To je bio Vojni remontni zavod JNA, a posle toga Vojni remontni zavod Vojske Republike Srpske. I on je gađan tom municijom. Treba otići u Bratunac, gde se taj zavod posle izmestio, da vidite koji je mortalitet ljudi koji su iz Hadžića došli u Bratunac. To su masovna umiranja od leukemije ljudi koji su radili u Hadžićima za vreme rata. Hadžiće su posebno gađali tom vrstom municije.

Dakle, kada je taj italijanski novinar doneo u komandu jedan metak iz Remontnog zavoda Hadžići, doneo nekoliko tih penetratora, celih zrna municije u komandu NATO snaga u Sarajevu, kad je vojnicima i oficirima pokazao šta bi želeo da im pokloni, oni su se razbežali; data je uzbuna u komandi, koja je trajala više časova, sve dok na lice mesta nije stigla specijalizovana ekipa nemačkih vojnika, sa specijalnom zaštitnom opremom. Oni su pokupili ostatke radioaktivne municije u posebne metalne kontejnere i odvezli ih u nepoznatom pravcu.

Profesor Leonard A. Dic u jednom svom članku u „Los Angeles tajmsu“ još 1980. godine kaže da je država Njujork sudskom presudom iz te godine prisilila postrojenje za proizvodnju penetratora od osiromašenog uranijuma da prestane sa proizvodnjom, jer su svakog meseca prevazilažene propisane granice oslobođene radioaktivnosti u vazduhu od 150 mikrokirija. Ova vrednost odgovara količini od 387 grama osiromašenog uranijuma, a samo u jednom projektilu kalibra 30 mm sa aviona A-10 imate 298 grama osiromašenog uranijuma.

Znači, mi treba da se zapitamo – ako su vlasti države Njujork još 1980. godine bile zabrinute i zbog pojave radioaktivnosti u vazduhu, čiji je mesečni ekvivalent radioaktivnosti samo dva projektila kalibra 30 mm, zabranile celu fabriku, kako da mi ne budemo danas zabrinuti zbog svega onoga što se izručilo na nas, zbog svih projektila, raketa, možda čak i granata klasične artiljerije sa takvim punjenjem?

Kad kažemo uranijum 238, znači, nije samo... Mislim da je gospodin Šešelj spomenuo da je korišćen i plutonijum, što je istina, plutonijum 239, koji je još opasniji od ovog uranijuma 238, to je najviše toksični radioaktivni otpad.

Prethodnici su rekli, gospodin Laketić je rekao zašto se išlo na tu vrstu punjenja penetratora. Vi na avion A-10 ne možete da smestite klasičan top većeg kalibra, koji bi razbijao tenkovske oklope, posebno sa strane. Znači, maksimum možete da smestite top na takav jurišnik 30 mm. Kalibar 30 mm, klasičan, ne probija tenkovski oklop. On mora da ima jezgro ili od uranijuma ili od teškog metala, volframa itd. Punjenje takve municije teškim metalima je jako skupo. Punjenje osiromašenim uranijumom je vrlo jeftino. Njega imate u velikim količinama pri nuklearnim skladištima kao nusprodukt proizvodnje u nuklearnim elektranama. Naravno da je onda najlakše da se rešite tog otpada tako što ćete ga spakovati u municiju, u redenike i gađati zemlje kao što smo mi, zemlje koje nemaju adekvatnu odbranu.

Za sve te podatke o radiotoksičnosti osiromašenog uranijuma postoje mnogi izveštaji u raznim stručnim časopisima. Spomenuću još jednog profesora, dr Asifa Durakovića, koji je radio za američko Ministarstvo odbrane i dokazivao vezu između osiromašenog uranijuma i „zalivskog sindroma“. „Zalivski sindrom“ je ono što se desilo američkim i britanskim vojnicima posle „Pustinjske oluje“ 1991. godine. To je takođe zataškano. Nekoliko američkih novinara je dobilo otkaz u svojim redakcijama kad su uopšte pokušali da o tome pišu. Profesor dr Asif Duraković je takođe isteran iz službe i bezočno proganjan.

Nemački profesor dr Ginter je takođe dokazao i objavio uzročno-posledičnu vezu između osiromašenog uranijuma i oboljenja stanovnika, posebno dece, u Iraku posle rata 1991. godine. Ostavio je značajne radove i svedočanstva iz ove oblasti. On je u Nemačku iz Iraka 1992. godine doneo ostatke municije sa osiromašenim uranijumom na ispitivanje, pa ga je sud u Berlinu osudio zbog neodgovornog rukovanja radioaktivnim materijalom zbog kojeg je postojala mogućnost kontaminacije, što može da izazove narušavanje zdravlja. Dakle, mi, gospodo, ovde imamo presudu nemačkog suda iz 1992. godine, koja kaže da neodgovorno rukovanje ostacima te municije može da dovede do velike radioaktivnosti na tom lokalitetu gde je doneta.

Profesor dr Alfred Šot takođe je dokazivao vezu između hromozomskih aberacija koje su se javile kod dece veterana Zalivskog rata i osiromašenog uranijuma i koje će se ponavljati u lancu potomstva ovih porodica, da je to prava epidemija.

Profesor Dag Rok, kojeg sam već spomenuo, na pitanje da li je upotreba municije sa osiromašenim uranijumom ratni zločin, odgovorio je – apsolutno jeste; zašto u SAD vi ni u čije dvorište ne biste mogli da bacite ni 500 grama osiromašenog uranijuma a da ne odete na dugotrajnu kaznu, odsluženje kazne zatvora?

Šta još da kažem što već nije rečeno ovde? Dakle, ponovljeno je već nekoliko puta da je konstatovano da su u Srbiji zabeležena evidentna povećanja bolesti čija se pojava može dovesti u uzročno-posledičnu vezu sa posledicama bombardovanja, posledicama primene osiromašenog uranijuma. Rečeno je da su posebno opasni bili transformatori, njihovo gađanje zbog svih onih piralena što su iz njih izlazi, gađanje rafinerija. Mi smo u Bariču morali da pustimo određenu količinu toksičnih materijala jer je pretila opasnost da ako pogode Barič nema pola Beograda. Kažu čak neki izvori da je i Vinča bila potencijalna meta. Postojao je plan evakuacije Vinče 1999. godine, da se ona iseli. Ne daj bože da se to desilo.

Kod nas već 2006, 2007, 2008. i 2009. godine sirova stopa incidencije i mortaliteta od malignih tumora svih lokalizacija, kod oba pola, raste u odnosu na prethodni četvorogodišnji period, i to je porast broja obolelih za 6,6%, a porast broja umrlih za 7,8%. To su sve podaci koji su službeni, lako se mogu proveriti.

Kao zaključak šta nam valja činiti, to je možda i neka vrsta konkluzije svih ovih dosadašnjih rasprava, šta valja činiti komisiji – pre svega, zauzeti se tj. napraviti nacionalni program za praćenje zdravstvenog stanja i definicije stepena uticaja primene municije sa osiromašenim uranijumom na zdravlje vojnika, policajaca, pa i širih slojeva stanovništva; nabaviti adekvatnu opremu najnovije generacije, bez koje takav rad nije dobar; obezbediti opremu za praćenje stanja; prioritetno i adekvatno lečenje obolelih od očekivanih bolesti; angažovati i pojačati postojeće laboratorijske kapacitete za to. Zatim, iskazivati interes za zdravstveno stanje i zaštitu stanovništva koje živi na Kosovu i Metohiji. To je prostor Republike Srbije i – to su prethodni govornici dobro konstatovali – tu ne treba da ostanemo pasivni samo zato što je to prostor koji trenutno nije pod efektivnom kontrolom naše vlasti. I, naravno, videti koga sve treba tužiti kada je u pitanju međunarodni faktor; postaviti pitanje odštete. Postaviti pitanje našim prijateljima u Vašingtonu šta to sprečava SAD da se moralno uzdignu i priznaju da su protiv Srbije povele i vodile protivpravni rat, rat protiv međunarodnog prava, i da na taj način steknu kredibilitet za pozivanje Srbije da ostavi prošlost i da zajedno s Amerikancima gradimo novu budućnost. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Slaviša Ristić. Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Milija Miletić.

Izvolite, kolega Mileticu.

MILIJIA MILETIĆ: Uvaženi predsedavajući, stvarno, govorim kao čovek, kao otac i kao sin, propatili smo sve ono što je bilo loše i pamtim one dane kada je bilo bombardovanje. Sada, posle 19 godina, prvi je naš predsednik Vučić javno rekao i tražio da se proveri koja je šteta od bombardovanja koje smo imali 1999. godine. Inače, bombardovali su i pasivne krajeve i velike gradove. Svi učesnici u ratu, a jedan od tih jeste bio i moj otac, koji je bio i na Kosovu i svuda gde treba, kao pripadnik policije... Veliki broj tih ljudi imao je problema posle toga, i posle

deset, dvanaest, trinaest, posle petnaest godina, imali su problema sa tumorima, sa malignitetima. Jedan od tih bio je i moj otac, koji je 2010. godine dobio tumor i lečio se, izlečio se, ali je sve to bilo posledica rata i bombardovanja pod okriljem NATO-a, pod nazivom „Milosrdni anđeo“. Stvarno ne mogu da shvatim, kao čovek, da se na takav način radi sa ljudima, sa zemljom koja je uvek bila uz sve ono što je bilo dobro.

Inače, veliki broj pripadnika policijskih snaga i Policijske stanice iz Svrlijga koji su bili na braniku otadžbine, na Kosovu i svuda gde je trebalo, blizu 50% tih ljudi, to znam sigurno, ima problema sa malignitetom, to je već viđeno, a veći broj tih ljudi je i umro. Tako da stvarno posledice postoje.

Još jednom se zahvaljujem predsedniku Vučiću, koji je o tome javno govorio. Zahvaljujem se i predsednici Maji Gojković, koja je pokrenula i tražila da se ovde govori o toj tački, da formiramo komisiju. Još jednom pozivam sve ljude da imamo razumevanja, o ovome je trebalo da se govori i 2000, 2001, 2002. i 2005. godine. Do današnjeg dana, niko to nije ovako govorio javno, niti je govorio neki zvaničnik kao predsednik Srbije gospodin Vučić. Mislim da to stvarno treba da znamo.

Komisija će odraditi svoj posao zato što je naš kolega doktor Laketić čovek koji je iz Prokuplja, čovek koji je bio na terenu i zna kako je tamo; veliki je broj ljudi iz Prokuplja, sa juga Srbije koji su bili učesnici rata i imali su problema. I Prokuplje je bombardovano, i Aleksinac i Niš. Oni su gađali i kliničke centre, i domove zdravlja, gađali su škole. Neka to njima ostane na čast. Sada neka govore o tome kako žele da pomognu našu zemlju Srbiju. Nemojte nikad više ovako da je pomažu!

Još jednom, zahvaljujem se i tražim, normalno, kao i svi Srbi, da naša zemlja Srbija ima mogućnost da ima oštetu, ali da svi radimo na tome da se to više nikada ne desi.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Zoran Radojičić. Nije tu.

Reč ima narodni poslanik Ivana Stojiljković.

Izvolite.

IVANA STOJILJKOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Velika odgovornost je, i velika čast, danas govoriti u Narodnoj skupštini na ovu temu. Meni posebno, zato što ću kao predsednica Odbora za zaštitu životne sredine verovatno biti deo radnog tima ove komisije. Mi ćemo, naravno, za cilj imati da utvrdimo posledice NATO bombardovanja kako na zdravlje ljudi tako i na životnu sredinu koja nas okružuje.

Još jednom želim da istaknem činjenicu da je bombardovanje Savezne Republike Jugoslavije 1999. godine bio jedan nelegalan i nelegitiman čin, koji je učinjen protiv međunarodnog prava, bez odluke Saveta bezbednosti i, naravno, bez objave rata. Ono što je veoma značajno jeste da je na isti takav način korišćeno i oružje koje je tada bilo zabranjeno. Kao što smo više puta čuli danas,

to je bila municija sa osiromašenim uranijumom, koja će biti jedna od glavnih tema rada ove komisije kao i posledice korišćenja ovakve municije.

Pored toga, u ovoj nezakonitoj akciji bombardovani su, odnosno gađano je 78 industrijskih i 45 energetske postrojenja. Među industrijskim, veoma važno je to što su gađana hemijska i petrohemijska industrija. To je dovelo do izlivanja tona kancerogenih i toksičnih hemikalija u našu životnu sredinu. I, naravno, treba pomenuti još jednom da je oko petnaest tona osiromašenog uranijuma bačeno pre svega na južnu srpsku pokrajinu Kosovo i Metohiju i na južnu Srbiju.

Posledice se definitivno vide, one postoje i to je ono što mi ne možemo da sakrijemo. Ne možemo i nemamo želju da zatvorimo oči pred tim. Imamo obavezu i dužnost prema našem narodu, prema deci i njihovoj budućnosti da predočimo i svetskoj javnosti tu istinu i da sprečimo posledice koje mogu biti u budućnosti. Moje kolege lekari će definitivno pričati o tome kako postoji evidentno povećanje malignih oboljenja i kako se to može dovesti u vezu sa većim radiološkim zračenjima i većim učešćem hemijskih jedinjenja, tako da će definitivno to biti tema ozbiljnog naučnog istraživanja i rada ove komisije.

Ono što još želim da kažem jeste da ću se ja kao predsednica Odbora za zaštitu životne sredine posebno osvrnuti na uticaj svih ovih zračenja i hemijskih jedinjenja na životnu sredinu, odnosno na prirodne resurse, na kvalitet vode, vazduha i zemljišta, što se naravno može dovesti u direktnu vezu sa zdravljem naših građana.

Dakle, uranijum jeste metal koji se nalazi slobodno u prirodi, metal koji na takav način nema neku veliku radioaktivnost. Ali na način kako je korišćen tokom bombardovanja 1999. godine, nažalost, imao je, i to je ono što bi trebalo da se dokaže i da se vidi kakve posledice to može da ostavi.

Pri udaru osiromašenog uranijuma u čvrst materijal dolazi do stvaranja visokih temperatura i njegovog sagorevanja. Naravno, tada se raspršuju čestice koje prilikom udisanja, odnosno unošenja inhalatorno mogu da se akumuliraju u plućima, u ljudskom organizmu i da budu kancerogene kroz neko vreme. Dakle, uranijum je korišćen tokom bombardovanja a, nažalost, korišćen je i prljavi uranijum, koji pored toga što oslobađa te svoje kancerogene čestice ima i izotope torijuma, radijuma, radona, polonijuma, a nije potrebno pričati o tome koliko su to opasne i radioaktivne čestice.

Ono što bih želela da kažem jeste da su iskustva u našoj zemlji pokazala da ono što je NATO tvrdio za korišćenje ovog oružja nije tačno. Bila je tvrdnja da se uranijumska prašina zadržava samo u malom radijusu gde se deluje, od nekoliko desetina do stotina metara. Pokazalo se da to nije tačno i da su se kontaminacija i širenje uranijumske prašine čak prostirali do nama susednih zemalja, pa je tako, kao što smo čuli, izmerena od osam do dvadeset pet puta uvećana radioaktivnost i u Bugarskoj i u Grčkoj. Zatim, tvrdili su da se prašina vrlo kratko zadržava u vazduhu. Takođe i za to postoje naučna istraživanja da nije tako i da se ta prašina zadržavala i do dve godine. Tvrdili su da nerasprsnuti

penetratori oksidiraju i razlažu se na opasne soli tek nakon petsto godina. Naši istraživači iz Vinče su pronalazili oksidirane penetratore, koji su već počeli razlaganje, i, naravno, treba utvrditi da li su naneli štetu našem zemljištu.

Pošto istinu nismo dobili, mi je sami moramo utvrditi. Srbija jeste pretrpela ekološku katastrofu, ali mi ne želimo da budemo trajno obeleženi kao radiološki i hemijski zagađena zemlja, niti kao ozračen narod, jer želimo da skinemo taj teret sa sebe. Želimo da možemo da normalno izvozimo, da naša hrana ne bude naknadno kontrolisana, jer naša zemlja je daleko u boljem stanju nego većina zemljišta, vode i vazduha u regionu. To je ono što želimo da dokažemo stručnim i naučnoistraživačkim radom, odnosno da izolujemo mesta koja jesu kontaminirana, da se radi na njihovoj dekontaminaciji i da se ona stave pod trajni monitoring. To je ono što je cilj ove komisije, to će biti cilj i našeg stručnog i naučnoistraživačkog rada, da se očuvaju naši prirodni resursi, pre svega visok kvalitet vazduha, zemljišta i vode, jer to su veliki naši potencijali.

Kao što smo čuli, polazni dokument sa kojim će ova komisija krenuti jeste izveštaj komisije Italijanskog parlamenta, koja je nažalost trpela velike pritiske. Pretpostavljam da će i ova komisija trpeti, ali sam sigurna da će se doći do istine i do konkretnih i tačnih zaključaka i činjenica. Oni su doneli zaključak da postoji veza između angažovanja vojske, odnosno vojnika na Kosovu u mirovnim misijama i njihovog većeg obolevanja i da je uranijumska prašina direktan uzročnik malignih oboljenja, degenerativnih promena i oboljenja krvi, što znači da je citotoksična, genotoksična i kancerogena. Metodologija rada, zaključci i izveštaji ove komisije biće korišćeni i osnova rada naše komisije.

Rezultati, ono što se očekuje od našeg rada, to je istina o činjeničnom stanju; zatim evidencija o nanetoj šteti za životnu sredinu i zdravlje ljudi, koja će biti predložena svetskoj stručnoj javnosti i nadležnim međunarodnim organizacijama; zatim, veoma važno, uklanjanje posledica i uzročnika koji mogu da donesu štetu u budućnosti, i, naravno, pravne osnove za pokretanje odgovornosti za posledice.

Dakle, istina, odlučnost, hrabrost i veliko znanje i stručnost biće naše oružje kojim ćemo raditi za dobrobit našeg naroda, za dobrobit naše zemlje i za budućnost naše dece, jer moramo da im ostavimo, pre svega, zdravu životnu sredinu. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Božidar Delić.

Izvolite, kolega.

BOŽIDAR DELIĆ: Uvaženi predsedavajući, dame i gospodo narodni poslanici, što kaže ona narodna – bolje ikad, nego nikad. Mnogo godina je prošlo, mnogo ljudi, mnogo vojnika, i profesionalnih i onih koji su se nalazili na Kosovu i Metohiji, u međuvremenu je umrlo od posledica dejstva projektila s osiromašenim uranijumom.

Međutim, ono što meni danas posebno ovde smeta jeste pozivanje na činjenice. Evo, da vam kažem jednu činjenicu kojom ja stičem legitimitet da o ovome govorim. Ja sam bio komandant jedinice u čiju zonu je ispaljeno 70% svih projektila s osiromašenim uranijumom. A i to da vam kažem, da sam od 2011. godine do danas operisan 11 puta. Na prvoj operaciji mi je rečeno da je to „poklon od prijatelja“, ovih sa kojima, vi opet kažete, treba naći neki zajednički jezik.

Drugo, gospodo, ovde se govori da je činjenica ono što su nam dali Amerikanci. Gospodo, to nikad ovaj parlament ne može da prihvati, da je to činjenica ako su oni rekli da su ispalili 30.000 projektila. Samo da vam kažem još nešto, brzina gađanja toga topa je toliko velika da bi se tih 30.000 projektila ispalilo za 462 sekunde. Da li vi mislite, gospodo, za sedamdeset i nešto dana, jer nisu u svim danima dejstvovali ovi avioni i ovi topovi, da su nas gađali samo 400 sekundi?

Naši podaci ili, da kažem, podaci naše vojske, gospodo, takođe su paušalni. U pojedinim danima u mojoj zoni, znači u toku dana i noći, dvadeset ili trideset puta su ti avioni gađali pojedine ciljeve. I onda reći da je to samo 113 lokacija, to je apsolutni promašaj.

Sad, neko može da kaže da sam i ja kriv, jer je trebalo da te podatke dostavljam pretpostavljenoj komandi. Imam kartu gde smo beležili vreme i otprilike broj projektila. Ali, znate, gospodo, šta to znači kad moje starešine dobiju zadatak da kada čuju dejstvo toga topa u sekundama mere, to je takođe paušalno, broje od 21, 22, 23, pa kaže – dejstvovao je tri sekunde, pa puta 65, to je toliko granata. Sami zaključujete da je to paušalno. A mi smo imali mnogo drugih obaveza, borbenih dejstava. Dejstvovali su ovi avioni neprekidno i noću.

Tako da reći da je to 113 lokacija ili 113 puta dejstvo, to niko ne može da potvrdi i niko neće stati iza toga, jer 95% dejstava je bilo na teritoriji Kosova i Metohije, a 85% dejstava je bilo u graničnom pojasu, od Prizrena, Đakovice do Peći. Najteže su gađani rejon Prizrena i rejon Đakovice.

Posle rata sam dobio i NATO kartu i odmah sam želeo da vidim da li oni u stvari na toj svojoj karti... da li je ona istinita. Uzeo sam samo one slučajeve gde sam lično gledao dejstvo aviona. To je možda u pet-šest slučajeva. U dva slučaja ti rejonu nisu bili ubeleženi na njihovoj karti. Ja sam je još tad, pre mnogo godina, otpisao kao nekakav verodostojan objekat. Na njihovoj karti nigde nije pisalo sa koliko su projektila dejstvovali i kog dana su dejstvovali po tom objektu.

Ova komisija ima jako ozbiljan zadatak. Pored tog izveštaja, ona mora da radi nešto što naše Ministarstvo zdravlja, VMA nije odradila kada je trebalo. Posle rata, vi znate da su vojnici otpušteni i da su otišli svojim kućama. Posle nekog vremena neko se setio i sve starešine koje su boravile na Kosovu i Metohiji morale su da dođu na VMA, ali su onda oni sa VMA rekli da nemaju adekvatnu opremu.

Isto kao što mi 1999. godine nismo imali opremu koja je mogla da meri ovu vrstu radioaktivnosti, tek sada imamo tu opremu, jer se, kada je u pitanju osiromašeni uranijum, to meri u mikrogrejima, centigrejima ili grejima. Jedan uređaj koji je postojao u brigadi... Taj čovek, znači, moj „abehajac“ (verovatno će biti u sastavu komisije, jer je predložen), nikada ništa nije mogao da izmeri kada je odlazio na lice mesta, ali smo videli da tamo gde je dejstvano po borbenoj tehnici, gde su dejstvovali avioni, neki ljudi su umrli posle šest meseci; jednostavno su se istopili, nestali su. Ali nam je i tada rečeno da će posle deset godina ona prava epidemija bolesti da se desi.

Drugo, kada pominjemo Italijane i Nemce, zašto su oni najviše stradali? Zato što su Nemci došli u rejon Prizrena, a Italijani u rejon Đakovice i Peći. Reći da oni nisu bili obavešteni apsolutno je greška, jer oni su sa sobom imali priručnike. Njima je bilo zabranjeno da uzmu bilo šta sa teritorije. Kakva voda za piće? Vodu sa teritorije mogli su da koriste samo za pranje borbene tehnike. Bilo im je zabranjeno da idu u ugostiteljske objekte, da koriste hranu, voće, povrće, znači, bilo šta sa teritorije! I pored svega toga, oni su doživeli to što su doživeli. Moguće je jedino da su bili nedisciplinovani i da nisu izvršavali naređenja svojih komandi.

A tamo, zna to Lazanski, kada je u pitanju vojnik NATO-a koji je po ugovoru tamo, kada skine šlem ili kada skine pancir, pa makar napolju bilo i 50 stepeni, on više ne može, ako mu se nešto desi, da naplati to osiguranje. Zbog toga su se oni i te kako pridržavali svih mera koje su im bile tad određene i naređene.

Naša vojska, gospodo, bila je upozorena, da kažem, nekoliko meseci pre rata kakvu oni municiju koriste. Dobili smo, na kraju krajeva, i informacije, sa kojima smo upoznali vojsku, ali to ništa nije značilo jer kada otpočne to dejstvo, ako taj projektil uđe u zemlju, on trenutno nije problem, on postaje problem tek kasnije. Ali onaj projektil koji pogodi neki čvrsti objekat, bez obzira na to da li je to oklop, da li je vozilo ili je kamen, on je trenutni problem, jer između košuljice i toga jezgra od osiromašenog uranijuma jedan deo je već oksidisao i on čini tu prašinu.

Na Kosovu i Metohiji danas su najveći projektili koji su ušli u zemlju i došli do vodonepropusnog sloja. Čak i kada biste taj projektil stavili na oranicu i došli da vidite da li se na tom mestu nalazi kroz godinu dana, on je već potonuo u zemlju; on tone sam zbog svoje velike specifične težine sve do vodonepropusnog sloja, do gline, a projektili brzo oksidiraju. Prethodna govornica je nešto pominjala nekih 500 godina. On oksidira, ali je i dalje jednako opasan sledećih 4,5 milijardi godina.

Gospodo, da biste znali koja je razmera tog zločina – ako posmatramo našu prošlost, od Hrista do nas na ovoj zemaljskoj kugli živelo je oko 80 generacija, a da bi se radioaktivnost osiromašenog uranijuma kojim je gađano Kosovo i Srbija smanjila samo za polovinu na ovoj zemaljskoj kugli i u ovoj

Srbiji treba da živi 187 miliona generacija! U svakoj generaciji samo jedan neka umre, vi vidite koja je razmera zločina.

Zato kažem, ova komisija mora s jedne strane da... Ona je ovde politička kapa i u njoj će učestvovati narodni poslanici, ali struka i nauka mora da kaže svoju reč. Dobro je da možemo koristiti neke druge metodologije, jer su Italijani otvorili, na kraju krajeva, to pitanje, ali mi moramo preko naših zdravstvenih ustanova doći do podataka vezanih za ljude koji su bili na teritoriji Kosova i Metohije, jer je obolevanje tih vojnika i starešina od leukemije i raka sigurno daleko veće nego u ostalim delovima Srbije, gde takođe ljudi nisu bili zaštićeni.

Ako su susedne zemlje tim oblacima koji su dolazili sa Kosova i Metohije takođe bile zagađene, možete misliti kako je bilo na teritoriji Srbije. To su toliko male čestice, to su mikronske čestice i one ostaju u vazduhu. Vetrovi, kretanje vazduha nosi ih na ogromne površine. Govoriti da nešto, kada se deštuje, pa čak i kada udari u čvrst objekat, da je to tu, tih 50 ili 100 metara, apsolutno je pogrešno.

Mislim da ove podatke koje su nam dostavili Amerikanci u najmanju ruku treba udesetostručiti. Jer, opet vam kažem, ako bismo to preveli u minute, znači, oni su nas gađali osiromašenim uranijumom samo 7,7 minuta, po broju tih projektila koje oni navode da su ispalili na našu teritoriju. A to je, gospodo, sigurno mnogo, mnogo, desetostruko više.

Ja sam jednom prilikom posmatrao napad šesnaest aviona A-10 na jednu moju kolonu. Tom prilikom su uništena dva tenka, jedna „praga“ i jedno vozilo, ostale smo uspeli da sklonimo. Taj top je osnovno dejstvo aviona A-10. To je opasan avion, on nosi još drugog tereta, raketa, vođenih, nevođenih ili bombi, 7,5 tona, ali top mu je osnovno sredstvo. Po izveštajima na Kosovu i Metohiji... On ima i drugu vrstu municije, ali je na Kosovu i Metohiji koristio isključivo tu municiju i granate sa jezgrom ili tim, kako kažete, penetratorom od osiromašenog uranijuma.

Dakle, ne možemo se osloniti puno ni na procene Vojske, jer Vojska ima tu kartu, NATO nam je takođe dao tu kartu, ali ako je većina dejstava bila na prostoru Metohije, a na Metohiji sam bio ja i 125. brigada, gospodo, nismo imali vremena da pratimo i ubeležimo svako dejstvo. Ubeležili smo samo onoliko koliko smo mogli, jer ta dejstva su bila i danju i noću.

Mi čak ni danas, gospodo, nemamo adekvatnu mernu opremu da bismo tragove osiromašenog uranijuma mogli potpuno da utvrdimo. Kada sam se raspitivao kod adekvatnih službi, rekli su da je to vrlo skupa oprema i da se planira da će biti nabavljena verovatno u sledeće dve godine. Danas imamo, verovatno, opremu da možemo da kod ljudi otkrijemo neke tragove. Oprema koja treba da se nabavi košta oko petnaest miliona evra. Moj lični stav je da kad su ove stvari u pitanju ništa nije skupo i da smo možda stotinu puta po petnaest miliona evra dali za mnogo nevažnije stvari u ovoj državi.

Ono što je posebno važno – koji je krajnji cilj? Ja smatram i nadam se da će ova komisija vrlo profesionalno, makar što se tiče poslanika, raditi, da će uvažiti struku i nauku, da će konsultovati i razne druge stručnjake u svetu. Ono što je ključno – šta ćemo, gospodo, uraditi kada napravimo taj izveštaj, pod uslovom da on bude dobar, adekvatan? Jer izveštaj sam po sebi ne čini ništa. Korake koje treba da preduzme ova država, posebno kada je u pitanju nekakva satisfakcija ili priznanje, koje nikako ne dolazi od vodeće države inspiratora terorizma svuda u svetu, od Amerike, znači, verovatno nikada neće doći... Ali mora onda da usledi, pa makar bila i neuspešna, tužba.

Za pokretanje tužbi neće biti dovoljan samo takav izveštaj. U izveštaju će morati da bude i nešto konkretno, moraju biti navedeni konkretni ljudi. Nije sad bitno da li će ih biti hiljadu ili 15.000, ali ta istraživanja se moraju ipak zasnivati na sudbinama i dokumentima konkretnih ljudi, bilo onih koji su nestali, a iza kojih je ostala dokumentacija, bilo onih koji i danas imaju posledice ili onih koji će, nažalost, možda čak i u vreme rada ove komisije oboleti od posledica dejstva osiromašenog uranijuma. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Hvala.

Reč ima narodni poslanik Neđo Jovanović.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem.

Uvažene kolege poslanici, žao mi je što ovlašćeni predlagač nije tu. Ja želim samo da ponovo afirmišem ono što je i ovlašćeni predstavnik Poslaničke grupe SPS istakao dajući bezrezervnu podršku ovom predlogu za sastav komisije, ali moram da ukažem na još nešto.

Šta je dobro? Dobro je da je, bez obzira na brojne uvrede, bez obzira na brojne neistine, bez obzira na sve ono što je ispolitizovano, u današnjim diskusijama zauzet jedinstven stav – komisija je potrebna. Taj stav je jako značajan. Međutim, ovlašćenom predlagaču, odnosno njegovom punomoćniku želeo bih da skrenem pažnju na još nešto što danas u diskusijama jednostavno kao da je promaklo ili se nismo dosta fokusirali na jednu jako važnu činjenicu.

Uvažene kolege poslanici, svi smo svedoci 2000. godine, koja je godina nakon bombardovanja, i posledica bombardovanja. Zadatak komisije koju ćemo formirati jeste da utvrdi posledice tog bombardovanja, sa posebnim fokusom na dejstvo osiromašenog uranijuma. Ali, uvažene kolege, šta ćemo da radimo sa još ozbiljnijom posledicom, u pogledu masovnosti oštećenih lica, odnosno lica koja su pretrpela teške posledice, a to je posttraumatski sindrom? To su psihičke patnje, to su mentalne smetnje koje su nastupile kao posledica po celo građanstvo, po celo stanovništvo Republike Srbije, pa i šire.

Da li je potrebno govoriti... ? Ovde ima i neuropsihijatar, koji će sigurno potvrditi ovu činjenicu. Da li je potrebno istaći činjenicu da su sirene koje upozoravaju na opasnost od bombardovanja, na nalete aviona izazvale određene posledice? Sigurno da jesu. Da li su se posle toga pojavljivale stresne situacije, depresija i teži oblici depresije, psihoze i teži oblici psihoza i sve druge bolesti

koje se mogu podvesti pod tu prirodu bolesti? Niko odavde nije imun na takvu pojavu, niko nije imun na delovanje na mentalno zdravlje, a naročito ne na taj način.

Zato molim predlagača da u komisiji, kada bude oformljena ekspertska grupa ili stručna grupa, obavezno budu zastupljeni neuropsihijatri, obavezno budu zastupljeni oni koji će oceniti kakve su posledice po mentalno zdravlje našeg stanovništva ostale nakon bombardovanja, koje se osećaju i dan-danas i od kojih se i mi koji ovde sedimo i veliki broj građana teško možemo osloboditi i teško se mogu, nažalost, izlečiti. Jer veliki je znak pitanja da li je ponašanje građana kao stresno ponašanje, a stres je generator svih mogućih oboljenja, i danas prisutno. Sigurno je da jeste.

Zato mi se čini da fokus na osiromašeni uranijum treba da postoji, ali je još značajnije da postoji opservacija koja se odnosi bukvalno na sve posledice bombardovanja. Čak i da osiromašenog uranijuma nema, čak i da ne postoje bilo kakve druge supstance koje su i te kako opasne po zdravlje, šta je sa mentalnim zdravljem stanovništva? Šta je sa svim onim što se posle toga pojavljivalo, kada su pod posttraumatskim sindromom činjena brojna ponašanja koja imaju karakter protivpravnog ponašanja? Da li su to ljudi činili u uračunljivom stanju ili pod posledicama koje su ostavili tragovi ovakvih nedela?

Komisija mora da ima političko uporište, hteli – ne hteli. Ako ni zbog čega drugog, onda zbog licemernog naziva kampanje, kako je nazivaju oni koji su to sprovodili, a u suštini je zločinačka agresija – „Milosrdni anđeo“. Koji je to stepen licemerja i gde se očitava milosrđe kod toliko velikog broja poginulih, toliko velikog broja žrtava?

Na kraju želim da ukažem na još nešto, a na šta su ovde ukazivale brojne moje kolege. Posledice zaključaka ove komisije su višestruke. Jedna od njih je nesporno utvrđivanje činjenica iz tog perioda zlodela i nečovečnog postupanja prema stanovništvu koje se nalazilo na teritorijama pod bombardovanjem, i Albanaca, i Srba i svih ostalih koji su trpeli takva zlodela.

Ali samo utvrđivanje činjenica, kako su moje kolege istakle, bez krivičnopravne posledice ne može ni u kom slučaju proći. U konkretnom slučaju postoji krivična odgovornost višedimenzionalne prirode: kao individualna, nesporna. Za individualnu krivičnu odgovornost su predviđena krivična dela. Po našem Krivičnom zakoniku jedno od takvih krivičnih dela je zločin protiv čovečnosti. Takođe, postoji krivično delo ratnog zločina. Individualna krivična odgovornost podrazumeva i odgovornost onoga ko je doneo naredbu da se koriste nedozvoljena sredstva kao oružja i oruđa u ratnim sukobima ili ratnim dejstvima, a ovde je u pitanju agresija. Takođe, individualna krivična odgovornost podrazumeva odgovornost individualnog lica (dakle, pojedinca), koje je moglo da spreči delovanje nedozvoljenim oružjem ili oruđem, a to nije učinilo. I nečinjenje podrazumeva krivično delo, i nečinjenjem se može izvršiti krivično delo.

Ne gajim nadu niti sam pod iluzijama da će neko zbog ovoga krivično da odgovara, da će se podneti neka kolektivna tužba, ali, u svakom slučaju, izveštaj komisije će u krivičnopravnom smislu poslužiti kao uporište, kad-tad, da se adekvatan postupak pokrene, jer krivično delo ratnog zločina, krivično delo protiv čovečnosti ne zastareva i mi pravnici to znamo.

Zato, puna podrška komisiji, puna podrška svima onima koji će zajedno sa komisijom sarađivati, utvrđivati činjenice. A na nama je, drage kolege, kao i na našim prijateljima u izvršnoj vlasti, da donesemo adekvatnu odluku nakon što komisija utvrdi sve ono što je neophodno da utvrdi. Zahvaljujem se.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Jovanoviću.

Sledeći na listi je gospodin Đorđe Vukadinović.

Izvinjavam se, gospodin Lazanski se javio.

Povreda Poslovnika?

(Miroslav Lazanski: Ne znam ni sam kako bih ovo naveo. Samo bih hteo da ukažem ...)

Samo se prijavite, molim vas, da bih vam uključio mikrofon.

MIROSLAV LAZANSKI: Ne znam pod koju bih formulu to ...

(Predsedavajući: Morate reći član.)

Član 104.

Apelujem, kada se ovde govori o tom bombardovanju 1999. godine, kolega, da ne koristimo naziv „Milosrdni anđeo“. Ta se operacija zove „Zajednička sila“. Ipak smo mi Skupština Republike Srbije, da nas ne bi ovi u inostranstvu prozivali da ne znamo kako se zove operacija posle toliko godina. Znači, moramo biti precizni: „Zajednička sila“, a ne „Milosrdni anđeo“. Ne znam ko je prvi izmislio taj termin „Milosrdni anđeo“; on se odomaćio u našim u medijima i sad svi furaju taj naziv, a on nije takav. Čisto toliko.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Lazanski.

Da li želite da se Narodna skupština izjasni o povredi Poslovnika u danu za glasanje? (Ne.)

Po kom osnovu, gospodine Jovanoviću?

(Neđo Jovanović: Pogrešno tumačenje, član 104.)

Povreda Poslovnika? Izvolite.

NEĐO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Očigledno je da je došlo do pogrešnog tumačenja nečega što sam rekao. Termin „Milosrdni anđeo“ je odomaćen termin.

(Predsedavajući: Morate član da mi navedete.)

Član 104.

(Predsedavajući: Malopre je gospodin Lazanski rekao član 104.)

Predsedavajući, govori se o povredi, a ne o članu. Da već jednom, kada govorimo o povredama Poslovnika, ukazujemo na povredu, a ne na član. A ja moram da kažem ono što je bitno zbog građana ...

PRESEDAVAJUĆI: Vi mi navodite odredbu iz onoga što definiše ...

(Neđo Jovanović: Član 27, da se ne raspravljamo.)

Ja se uopšte ne raspravljam, samo želim da poštujem Poslovnik.

Izvolite.

NEDO JOVANOVIĆ: Zahvaljujem se.

Da bismo otklonili pred građanima nedoumicu da li je termin „Milosrdni anđeo“ ili ne, on je odomaćen termin i kroz medije, kroz propagandu, kroz štampu, kroz elektronske medije je bio korišćen, manipulisan nebrojeno puta.

Zahvaljujem vam se što ste dali pravi termin, koji je tačan, ali ovaj termin su koristili oni koji su to radili. Ovaj termin su koristili oni koji su zločine činili, ovaj termin su koristili oni koji su ubijali, i zato sam rekao da se radi o licemerju. Ako sprovedite kampanju pod nazivom „Milosrdni anđeo“, a podvodite pod milosrđe zločine, onda je to najveći stepen hipokrizije koji postoji na svetu.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Jovanoviću. Da li želite da se Narodna skupština izjasni? (Ne.)

Reč ima narodni poslanik Miroslav Lazanski, povreda Poslovnika.

MIROSLAV LAZANSKI: Kako hoćete, povreda Poslovnika, bilo šta, da ne idemo u semantičku raspravu.

Nijedan službeni NATO dokument ne govori o „Milosrdnom anđelu“. Znači, u svim njihovim službenim dokumentima se kaže „Zajednička sila“. Zbog toga apelujem ovde na kolege da koristimo ono što je službeno. Jeste da se to odomaćilo u našim medijima, moguće da je i u nekom stranom mediju, jeste da je hipokrizija, nemoralno i licemerno to tako nazivati, ali hajde da se mi ipak bavimo preciznim terminološkim izrazima kada diskutujemo o toj agresiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala. Smatram da nisam povredio Poslovnik. Da li želite da se Narodna skupština izjasni u danu za glasanje? (Ne.)

Reč ima narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Dakle, drugi put.

Nekome će biti dosadna ili manje zanimljiva rasprava koju danas vodimo, ali ja mislim da bi nam bilo bolje da vodimo češće ovakve rasprave nego onakve kakve vodimo inače. Ovo što ću reći praktično se nadovezuje na ono što sam govorio danas prepodne i na ono što su govorili general Delić, kolega Lazanski, Neđo i mnoge druge kolege sa jedne i druge strane ove naše imaginarne političke granice.

Dakle, bombardovanje, NATO intervencija, NATO agresija jeste bila i nelegalna i nelegitimna, u to nema nikakve sumnje što se mene tiče. A mislim da nema nikakve sumnje ni sa stanovišta mnogih, i u vreme kada se ta agresija sprovodila, relevantnih aktera, političkih, intelektualnih, svetskih, koji su bili vrlo glasni u osudi tog bombardovanja. Mislim da je javno mnjenje, globalno javno mnjenje koje se diglo protiv NATO intervencije u Srbiji bilo vrlo respektabilno. Mislim da nije dovoljno iskorišćeno u našoj javnosti, iz različitih razloga. Kao da smo i mi sami u nekom trenutku... Odnosno, kao da je u Srbiji prevladao sindrom

identifikacije sa agresorom i da gotovo... Ne baš da smo se stideli, ali, u svakom slučaju, kao da se nismo dovoljno pozivali, isticali brojne primere iz intelektualnog, političkog, medijskog života, istaknute ličnosti, od nobelovaca do lidera, globalnih lidera, ne znam, Noama Čomskog i ostale da ne pominjem, da ne nabrajam, koji su zdušno i energično osudili to bombardovanje iako nisu imali nikakvog interesa.

Mi smo u Novoj srpskoj političkoj misli izdali jedan zbornik od nekoliko stotina stranica gde smo sabrali te tekstove i kritike NATO intervencije. Dakle, hoću da kažem, nije to samo moj privatni sud, mišljenje, mi smo Srbi, pa smo pristrasni itd., ljudi koji nemaju nikakve veze sa nama, sa Srbijom i sa regionom zapravo su osudili kao skandaloznu, čak žestokim rečima, tu intervenciju. Znači, to je jedan par rukava.

Drugi, neposredni povod, posledice tog bombardovanja su sigurne, nesumnjive – i ove mentalne o kojima je govorio kolega Jovanović, kao i ove fizičke, direktno zdravstvene, u pogledu ove epidemije ili porasta broja malignih oboljenja koji su mnogi konstatovali.

Bilo kako bilo, mi u toj komisiji, o tome je sada reč... Dakle, možemo se ovde takmičiti ko će žešćim rečima kritikovati, i neće biti greška govoriti o toj NATO agresiji, ali mi sad treba da doprinesemo, koliko ko može, uspešnom radu ove komisije. Bez obzira na sve što nas deli i oko čega se ne slažemo, jako je bitno, iako kolega Laketić nije tu, ja ponavljam i apelujem na njega, odnosno na one koji budu formirali sastav te komisije, da se obavezno posveti pažnja i da u nju uđu predstavnici i pozicije i opozicije iz ovog parlamenta, da li iz svih ili bar iz većine poslaničkih grupa. Kao što takođe još više apelujem, insistiram da uđu ličnosti, stručnjaci koji su se izjašnjavali za i protiv postojanja teških posledica bombardovanja osiromašenim uranijumom.

Strahovito je važno, radi kredibiliteta, radi uverljivosti rezultata rada te komisije, da u njoj i njenom radu učestvuju i oni koji misle da imaju neke argumente da osporavaju ono što je ovde kod nas danas većinsko mišljenje. Verujem da će prevagnuti ovi drugi argumenti i na osnovu autoriteta ljudi koji su o tome pisali, ali, kažem, treba posvetiti punu pažnju svim onim ljudima i njihovim stavovima, naučnicima koji pokušavaju da brane suprotnu tezu.

Zato bih voleo da pored ovde već pominjanih prof. Čikarića, Danice Grujičić, Mirjane Anđelković itd. vidim tu i gospodina Zorana Radovanovića, Snežanu Živković Perišić, jer postoje podaci... Kada gledamo ove podatke „Batuta“, tu postoje razlozi i za i protiv. Znači, tu se vidi da postoji rast malignih oboljenja u Srbiji, ali, isto tako, vrlo veliki rast postoji i u periodu 1990–1999. godine, takođe se udvostručio broj obolelih od malignih bolesti. Naravno, od 1999. do 2009. godine je to uvećanje još veće, a od 2009. godine naovamo takođe. Znači, neka epidemija postoji, ali isto tako postoje i neki podaci koji kažu da porast, što se tiče stope obolelih, procenta obolelih u Srbiji, nije mnogo veći od nekog evropskog proseka, a da je veća smrtnost.

Bilo kako bilo, treba pažljivo, skrupulozno ispitati da ne bi bilo nikakvih sumnji u pogledu rada te komisije. Ali na neki način je narod, građani su već prejudicirali ishod rada ove naše komisije samim tim što, kada pogledate sva istraživanja, ko god da ih vrši, sva istraživanja javnog mnjenja kazuju da je podrška članstvu Srbije u NATO-u mizerna i da se kreće negde od pet, šest, sedam do najviše desetak procenata. Hoću da kažem da je javno mnjenje Srbije na neki način dalo svoje mišljenje, ali, naravno, ova komisija svojim marljivim radom i kompetentnim članstvom treba taj rezultat da potvrdi. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala.

Reč ima narodni poslanik dr Dragan Vesović.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Kada je na prošloj sednici ovog doma predsednica Skupštine gospođa Gojković pokrenula priču da će na jednom od narednih saziva biti ova tačka dnevnog reda, ja sam bio izuzetno srećan. Izuzetno srećan, kao čovek koji je od momenta kada se to bestijalno bombardovanje koje su pripadnici zloglasne alijanse sprovodili nad teritorijom Srbije desilo do dana današnjeg čekao taj momenat.

Kao što sam tada bio srećan, kada sam dobio listu govornika bio sam pomalo tužan i razočaran. Zar je moguće da na listi govornika narodnih poslanika Republike Srbije ima nekog pored čijeg imena neće biti – za? Prihvatam da je iz političkih razloga neko morao možda da napiše da je neopredeljen, mislim na predstavnike većinske koalicije, ali nikako ne mogu da prihvatim mnogobrojna izlaganja nekih kolega koje trenutno nisu ovde a danas su govorile.

Za mene lično, nikada nijedna vlast Republike Srbije, ni u jednom periodu, ne može da bude kriva za to što smo bombardovani. Nikada NATO i oni koji su vršili bombardovanje Srbije ne mogu meni biti prijatelji. Ovo je moj lični stav i zato su moja izlaganja uvek protiv NATO-a. Zato je to tačka sa kojom se neću složiti, kada se sprovodi ma koji vid saradnje sa NATO-om, ali ću uvek reći da rukovodstvo, mada su tada bili i SPS i Radikalna stranka, nije bilo krivo za to što je bilo bombardovanje.

Kao što sam čuo ta izlaganja koja su me ljudski povredila, čuo sam i za mene lično vrlo značajna izlaganja gospodina Lazanskog i gospodina Delića, generala koji je sa stručne strane objašnjavao kako su to naši „prijatelji“ slagali svoje metke sa osiromašenim uranijumom. I, gospodin Delić je objašnjavao šta se dešavalo tada na mestu delovanja.

Najmanje je svima u ovoj skupštini potrebno da sada tražimo ko od nas ima veće pravo na ekskluzivnost ove teme. Srpski pokret Dveri je tematski časopis objavio 2009. godine, pod naslovom „NATO genocid nad srpskim narodom“. Iz nekog razloga, niko sa ove druge strane ne želi to da vidi ili ne želi to da prihvati.

Vrlo često ste spominjali velikog NATO lobistu, nekog ko „rukovodi“ Srpskim pokretom Dveri, profesorku Jasminu Vujić. Pre sedam godina je objavila čitav serijal članaka i pokrenula istragu ovog problema o kome danas pričamo. Uvaženi i cenjeni kolega Laketić trenutno nije prisutan, ali ono što je on govorio i iznosio u svom uvodnom izlaganju, da li je isti izvor korišćen, to je od reči do reči iz ovoga što je tada profesorka Jasmina Vujić objavila. Sada kada nam nešto treba, ona će nam valjati, a kada nam ne treba najeminentniji nuklearni fizičar koga je ova zemlja iznedrila, koji je igrom slučaja u Americi, to nam tada ne odgovara. Ali nema veze, to su naša srpska posla, koja u vezi s ovom temom ne da ne treba da nam budu na umu, nego moraju da nam budu potpuno irelevantna i da ih nikada i nigde ne spominjemo.

Ono što je činjenica, posle ovakvog delovanja NATO-a, hteli mi to da priznamo ili ne, moramo da budemo svesni da u Srbiji imamo i jednu jaku strukturu lobista NATO-a, onih koji će na ovo skočiti da objasne da smo sada mi nešto umislili. Ja lično a, kažem vam, i Srpski pokret Dveri nije zlurad, može nama da se ne sviđa momenat, što je to sada, možemo da pitamo što to niste uradili ranije, to je naše pravo, ali ne osuđujemo što ste uradili i sada.

Ovi koji nisu u sali i koji su pričali priče, a govorim o „žutom preduzeću“ u stečaju (koje ja ne mogu nikako da čujem i prihvatim), imali su svoju šansu, bili su na vlasti pa nisu ništa uradili, a danas vama to spočitavaju. Ružno, licemerno, sramotno. Ja ću to uvek javno reći. Ali nemojmo da se sporimo oko toga da li je to trebalo da uradimo pre ili sada, hajde da uradimo na način da se naša buduća pokolenja toga ne postide.

Možemo da se slažemo ili ne slažemo, ali je evidentno da je, recimo, u periodu od deset godina posle NATO bombardovanja došlo do izuzetnog porasta malignih oboljenja tipa leukemije i limfoma. Pogledajmo oko sebe: naši ljudi, stari ljudi, koji nikada nisu bili bolesni, nisu imali nezdrav način života, danas su oboleli od malignih oboljenja. Da li i kako to povezati sa pogubnim dejstvom osiromašenog uranijuma u NATO projektilima kojima su nas neštedimice posipali jeste težak zadatak i veliki ispit, na koji će komisija morati da odgovori.

Odlično je polazište izveštaj Parlamenta Italije. Kada je donošen, cenjeni kolega Laketić je tom skupu prisustvovao ispred Odbora za zdravlje i porodicu Skupštine Republike Srbije. I na tom odboru ja sam glasao da on ode, svestan činjenice, kao predstavnik opozicije, da neko nekada tu temu mora pokrenuti, i pitanje koje svakog istinskog i pravog Srbina u ovoj zemlji boli.

Zato oko ove stvari ne smemo da se delimo, ovde nije ni mesto ni vreme. Bez obzira na to što se ja s vama ne slažem u hiljadu stvari, ovo je stvar u kojoj se slažem i hoću da u vezi sa stvari u kojoj se slažemo zajedno radimo, da uradimo nešto, ponavljam, čega se neće stideti generacije.

Pouzdana se zna da postoji dejstvo takvog oružja i osiromašenog uranijuma na reproduktivnu sposobnost. Koliko danas imamo više brakova bez dece nego što smo ih imali pre dvadeset godina? I to je tema o kojoj moramo da

govorimo. Koliko danas imamo autistične dece, a da su se rodila posle delovanja NATO bombi, a nismo ih imali?

Dakle, jedan multidisciplinarni pristup ljudi iz struke apsolutno mora da bude prisutan. A mi koji ćemo možda da budemo, ili nećemo da budemo, u toj komisiji a nalazimo se u ovom parlamentu moramo da shvatimo da radimo na dobrobit cele Srbije. Kada završimo, a rok od dve godine i dinamika izveštavanja od šest meseci nije loša i mislim da je to prava stvar, moramo da znamo šta ćemo sa tim izveštajem, za koji sam ubeđen da će se naći uzrok, posledice i povezanost sa dejstvom NATO alijanse, šta ćemo sa tim izveštajem dalje raditi. Da li ćemo tada shvatiti ko nam je prijatelj a ko nam je neprijatelj, biće tema nekog razgovora tada, a ne sada. Sada, hajde da se uozbiljimo, hajde da ne iznosimo ružnu sliku i hajde da se oko neke stvari za koju su svi kojima je Srbija na srcu jedinstveni ne delimo. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, doktore Vesoviću.

Vladimir Orlić, replika.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala. Biće kratko. Dakle, dva komentara, odnosno dve napomene s moje strane. Prvo, nisam razumeo zamerku u vezi sa razočaranjem kada se pogleda lista. Ja gledam listu i ne vidim da se iko od narodnih poslanika izjasnio da je protiv predloga da se formira ova komisija. To nisam razumeo, što se tiče spiska.

Što se tiče izlaganja izvesnih koji sada u sali nisu, to je sve potpuno u redu. Mi smo takođe zaprepašćeni njihovim izlaganjima, ali ne samo njihovim.

Što se tiče gospođe koja je član političkog saveta ili predsedništva pokreta, stranke ili šta je već u pitanju, koliko se sećam, a svako može da me ispravi ako grešim, nije dobila ni jednu jedinu reč kritike sa naše strane zbog nekih tekstova na temu osiromašenog uranijuma, nego je bilo pominjanja činjenice da radi za NATO strukturu, odnosno strukture ministarstva odbrane izvesne države. Da li to smeta onima kojima je rukovodilac ili im ne smeta, to je pre svega pitanje za njih.

Ali sa jednom stvari želim da se složim i u vezi s tim da postavim pitanje vama, gospodine Vesoviću. Dakle, ovo definitivno jeste tema oko koje mi treba da budemo složni, da se razumemo i budemo maksimalno korektni. S tim u vezi, ako zaista tako mislite, da li vi osećate bilo kakvu nelagodu spram sramnog izlaganja gospodina Obradovića danas?

PRESEDAVAJUĆI: Doktor Dragan Vesović, pravo na repliku.

DRAGAN VESOVIĆ: Dakle, cenjeni kolega Orlić je neke stvari, kada sam pojašnjavao o listi, propustio, kako sam ja to objašnjavao, ali to i nije toliko sporno. Ja sam malopre rekao, što se gospođe Jasmine Vujić tiče, ona niti je... Nisam to rekao, ali sada vam kažem, niti je član predsedništva... Da, bila je član Političkog saveta Srpskog pokreta Dveri, ali kako ću ja sada vama da verujem da vi kao čovek koji ima političko iskustvo smatrate da ona radi za NATO, a piše

protiv NATO-a? Ako to NATO dozvoljava, a ona ima tu veštinu, ja joj na tome čestitam. Toliko o tome.

Što se druge stvari tiče, gospodin Obradović će sigurno odgovoriti. Njegovo izlaganje nije sramno, on je samo rekao te stvari u kojima se mi ne slažemo, a koje govore o nekom vidu saradnje koju vi – ja možda vidim da to morate, možda kolega Obradović smatra da ne morate – imate sa visokim predstavnicima sila alijanse koja nas je tada bombardovala. To je njegovo mišljenje. Moje mišljenje je, isto tako, da to nije normalno. Imaćete sigurno situaciju, kada god budemo govorili o NATO-u, Srpski pokret Dveri će biti oštro protiv toga. Da li vi kao najveći politički činilac Republike Srbije morate sa njima da imate odnose u smislu konverzacije, sastanaka – verovatno da. Mi takve odnose nikada nećemo podržavati. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, dr Vesoviću.

Pravo na repliku, Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Hvala na želji da se odgovori na pitanje. Samo moram da vam kažem, nisam zadovoljan. Dakle, ja ništa nisam pitao gospodina Obradovića, mi smo njega jako dobro čuli. Pitao sam vas, gospodine Vesoviću, gde gospođa koju ste pomenuli, da je bila član predsedništva ili političkog saveta, radi. Možete li vi da nam objasnite?

Tvrdim da ona nije ništa pisala protiv NATO-a, je l' tako, ona je samo one stvari koje je sam NATO priznao posle publikovala, da je taj osiromašeni uranijum štetan. Pa to je sam NATO priznao. Dakle, nije ona ništa novo otkrila. Nisam nešto primetio da je pisala protiv samog pakta, ali gde je tačno radila i pod čijim je to ingerencijama u SAD, vi ćete mi već objasniti.

Mene zanima kako vi doživljavate, kao čovek koji, danas ste to rekli, smatra da treba da budemo složni oko ovoga, sramne napade Boška Obradovića usmerene prema SNS-u i Aleksandru Vučiću upravo na današnju temu. Dakle, da li je to ljudski, da li je to viteški, da li je to moralno? To me zanima.

A onda možemo da pričamo i o drugim stvarima i to ću vas takođe pitati – da li, na primer, takođe smatrate, kao što on smatra i rekao je nekoliko puta, da su vaši stavovi kao političke strukture, kao organizacije identični stavovima Saše Radulovića po pitanju Kosova i Metohije, po pitanju NATO intervencije i, kako on tvrdi, opravdanosti te intervencije prema našem narodu? Ali hajdemo jedno po jedno: prvo, dakle, kako vi doživljavate sramno politikantsko nastupanje Boška Obradovića spram ove teme? Hvala lepo.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

Reč ima dr Dragan Vesović.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala vam, gospodine predsedavajući.

S obzirom na to da je kolega Orlić postavio ogroman broj pitanja, ja vam predlažem, kolega, da sednemo u jednu televizijsku emisiju, da o tome raspravljamo. Uzelo bi nam dosta vremena.

Što se tiče gospođe Jasmine Vujić, gde radi, to je prva žena Srpkinja u istoriji SAD koja je bila dekan nekog fakulteta, u ovom slučaju Berklija. Da li je to nešto čega neko u Srbiji treba da se stidi? Da li vi imate informacije da ona radi za neku stranu obaveštajnu službu? Ukoliko ih imate, ja vas molim, pokažite mi ih javno.

Te priče i sada ćemo da teramo da li je kokoš ili jaje, ko je koga prvi uvredio... Da li ja sada treba da pričam o slici Vojislava Šešelja, Aleksandra Vučića na štandu „Nove iskre“ a iza njih slika Dimitrija Ljotića i da vam donesem tu sliku idući put? Molim vas. Na sajmu, da. To su tako smešne priče, kojima zaista ovaj dom... To mogu javno da kažem i volim što o tome pričam javno, neka vidi ceo auditorijum, ja lično nisam čovek koji će u politici te termine da koristi. Ja nikada nikome neću reći da je Ljotićevac, a da o tome ne znam ništa. Nikada nikome neću reći da je pripadnik SA trupa, a da o tom čoveku ne znam ništa.

Nikada nikoga od vas neću uvrediti, jer niko od vas nije moj neprijatelj. Vi ste moji politički neistomišljenici i ja neću da mislim isto kao vi, ali, kako da vas uverim, ja nemam razlog nikog od vas da mrzim. Sada ovo govorim kao čovek, a ljudi koji me dugo poznaju to mogu da potvrde ili da demantuju – ja nikoga u životu ne mrzim. Ja mogu s nekim da se slažem... Ali, s vaše strane, znate, kaže – mrziš nekoga, ti si to. Ja to neću nikada uraditi, ja neću nikoga uvrediti. Na sva pitanja koja ste mi postavili spreman sam da vam odgovorim javno, ali mnogo ih je, hajde da sednemo ili privatno ili u televizijskoj emisiji. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Vesoviću.

Reč ima Vladimir Orlić, pravo na repliku.

VLADIMIR ORLIĆ: Pozdravljam vašu spremnost, gospodine, da mi odgovorite javno. Zašto je ne demonstrirate sada? Dva minuta i nešto ste govorili i mogli ste da ih iskoristite da mi odgovorite javno. Baš kao što ste malopre javno govorili, tako i te odgovore koje sada nudite u nekoj TV emisiji da ponudite ovde. Nema potrebe ništa da odlažemo. Da li se vi stidite i ograđujete od sramnog ponašanja Boška Obradovića, to je bilo direktno pitanje. Možemo prvo njega, pa onda da pređemo i na drugo i na treće.

Što se tiče nekog štanda na Sajmu knjiga, zaista nemam statistiku koji su sve štandovi prisutni na Sajmu knjiga, ali, da vam kažem, proći ispred nekog štanda, koliko ja znam, nije nikakav greh i ništa strašno. Ja sam prošao ispred štanda Srpskog pokreta Dveri oba puta kada je bio prisutan na teritoriji opštine na kojoj živim. Dakle, za sve ove godine, ja sam ih video na ulici dva puta i oba puta sam prošao ispred, čisto da vidim kako im ide. Ispričaću vam kako je to izgledalo i na šta je ličilo.

Nego, na temu nazvati nekoga zagovornikom ideja Dimitrija Ljotića, gospodine Vesoviću, ako vi smatrate da je to neka uvreda, ja mislim da vi treba pre svega da razgovarate sa čovekom koji je zapisao sledeće reči. Slušajte sada

dobro, ja ih čitam. Ja ih ne izmišljam, ja ih čitam: „Ne treba propustiti nijednu priliku da se posvedoči novo stanje političke svesti u narodu i da je potrebno da se dopuni političkim načelima i smernicama ' Zbora' i Dimitrija Ljotića.“ Dakle, potreba da se nešto dopuni načelima i smernicama „Zbor“ i Dimitrija Ljotića, kao nekim pozitivnim stvarima. Znaete ko je to napisao? To je napisao Boško Obradović. Dakle, ja ništa ne izmišljam, ja ne kažem da je reč o nekakvoj interpretaciji; ja kažem, na osnovu ovoga mogu samo da zaključim – Boško Obradović je Ljotićevac. Ako je to uvreda, mislim da tu pre svega gospodin Boško Obradović ima problem sam sa sobom. On je ovo napisao i svojom rukom potpisao.

A šta vi mislite o onom sramnom ponašanju, mislim da je ovo odlična prilika da u dva minuta vi meni objasnite. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

(Boško Obradović: Replika. Dvadeset puta je pomenuo moje ime i prezime.)

Da, slažem se. Morate da odlučite ko će, dr Dragan Vesović ili vi.

Reč ima Boško Obradović.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Gospodine predsedavajući, ja sam ovlašćeni predsednik Poslaničke grupe Srpskog pokreta Dveri i, molim vas, kada tražim reč, da je i dobijem, jer to važi za sve šefove poslaničkih grupa ovde.

(Predsedavajući: Dobili ste repliku. Imate pravo, pomenuti ste.)

Odlično, samo vam skrećem pažnju da sam tražio mnogo ranije. Ne možete dozvoliti da me neko proziva deset puta u replici i pominje moje ime sto puta, a da nijednom ne dobijem reč.

Dakle, ovde je stvar veoma jednostavna: Boško Obradović nije Ljotićevac nego profesor srpske književnosti i jezika sa opštom književnošću, koji je za svoj diplomski rad proučavao kompletnu srpsku kulturnu i književnu istoriju između dva svetska rata, pa i nasleđe političke organizacije „Zbor“ Dimitrija Ljotića. Ja se toga ne stidim, ja sam na tome diplomirao. Ja sam za tu knjigu i za taj rad dobio nagradu Zadužbine Miloša Crnjanskog za najbolju knjigu eseja napisanu na srpskom jeziku od 2003. do 2005. godine. Dakle, ja sam akademski građanin, bavim se istraživanjem prošlosti, to mi je struka. Nemojte da neko ko se ne razume u te stvari o tome govori.

Druga stvar, mi ovde nikoga nismo vređali niti zamerali Srpskoj naprednoj stranci zato što je ova tema došla na dnevni red, to smo pohvalili i podržali, mi samo govorimo o kontradikcijama u vašim stavovima jer se jedan dan slikate sa ratnim zločincima i zovete ih na vaše predizborne skupove, a drugi dan utvrđujete komisiju koja utvrđuje njihove zločine. To je malo šizofreno, priznaćete.

Naš predlog je amandmanskog tipa – ali ne možemo da predložimo amandmane na ovu odluku, ako možemo, vi nam recite, pa ćemo predložiti – da se dodaju i političke posledice NATO bombardovanja, okupacija Kosova i

Metohije i trenutak u kome vi danas u Sofiji razgovarate sa ratnim zločincem i teroristom Hašimom Tačijem o tome kako da se potpiše pravnoobavezujući sporazum sa lažnom državom Kosovo u roku od narednih šest meseci. To su opasne političke posledice NATO bombardovanja. Komisija treba i o tome da zauzme svoj stav.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Obradoviću.

Pravo na repliku ima Vladimir Orlić.

VLADIMIR ORLIĆ: Pitam gospodina Vesovića da se izjasni. Izgleda mu ne dade predsednik da se izjasni, nego je ustao da to uradi sam. Umesto da odgovori na pitanja, minut je pričao o nečemu potpuno petom.

Da se vratimo mi na ono prvo. Šizofreno može biti svašta. Za mene je, na primer, šizofreno da neko dovede u Narodnu skupštinu čoveka koji ne krije da podržava HOS, Hrvatske odbrambene snage, čoveka koji šeta tamo po njihovim skupovima, a onda onaj koji je tog, takvog tipa doveo ovde priča o Ratku Mladiću, potpuno nesvestan, izgleda, da je general Mladić imao borbe baš protiv tog HOS-a u Hercegovini. To je primer šizofrenije.

Druga stvar, šta je ko imao za diplomatski rad, neka bude njegova privatna stvar, ja to uopšte ne pitam. Ja pitam lepo, konkretno, za Ljotićevski časopis „Novu iskru“. Pitam za ono što je čovek svojim imenom i prezimenom, kao sopstveni stav, ne moj ili nekog petog pa prepričao nego kao sopstveni stav, izneo u tom časopisu, gde je hvalio „Zbor“, gde je hvalio Dimitrija Ljotića, gde je hvalio njegove dobrovoljce, dakle one ljude koji su bili defakto, crno na belo, nedvosmisleno, to svi znaju, to historiografija jako dobro poznaje, u službi okupatora u ovoj zemlji za vreme Drugog svetskog rata i umešani u zločine protiv civilnog stanovništva, protiv naših sunarodnika.

Dakle, kada neko te stvari propagira kao svoje političke stavove, potpuno je legitimno da za to odgovara. Ne mora da ide ništa duboko i daleko, nego da lepo kaže kratko i jasno, srpski – jesam, to sam mislio, ali ne mislim više, stidim se, ili – jesam, to sam mislio, i dalje mislim tako, a da ove pokušaje izvrđavanja ostavi za neku drugu priliku. Ovde se razgovara, dame i gospodo, vrlo konkretno.

Gospodine Vesoviću, možete vi da počnete. Ako ne smete vi, može onaj od malopre.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Orliću.

(Dragan Vesović: Replika.)

Zamolio bih da sada ovde stanemo i da se, kako ste vi predložili, dr Vesoviću, ova rasprava možda nastavi u nekoj TV emisiji ili na nekom panelu ili duelu, ali van Parlamenta, jer ovo nema kraja stvarno, raspravlja se o Ljotiću.

(Dragan Vesović: Samo da se zna da sam spreman da odgovorim.)

Hvala vam puno i na razumevanju. Mislim da je bilo dovoljno i prilika i replika da se iskaže mišljenje i politički stav. Sada ćemo dati priliku kolegi Krsti Janjuševiću.

Izvolite.

KRSTO JANJUŠEVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Uvažene kolege poslanici, vezano za pređašnju polemiku kako je neko mogao da nešto piše a da drugačije radi i da to uvek mora da bude povezano, a opet se predstavlja kao profesor srpskog jezika, kako onda profesor srpskog jezika može da napiše za Vuka Karadžića: „Kroz osiromašenje jezika i raskidanje spona sa srednjovekovnim crkvenim nasleđem oličenim u vukovštini i van crkve na bezbožničkom narodnjaštvu podižu se zidovi pseudosrpske građevine na temeljima dositejevštine“?

Vuk, inače veliki prijatelj Getea, poznatog nemačkog pisca i velikog prijatelja srpskog naroda – eto možda još jednog razloga, jedne spona da gradimo prijateljstvo sa Nemačkom, pored velike ekonomske saradnje. Kada smo kod nauke, Nikola Tesla je čitajući stihove Getea dobio inspiraciju kako da ukroti naizmeničnu struju i obrtno magnetno polje. Zato, kada uvredite Vuka, onda uvredite sve, u celom lancu.

Da se vratimo na temu. Vezano za brutalnu agresiju na našu državu, Borko Aleksić, ugledni domaćin iz sela Buštranje kod Preševa – njegovo selo i susedna sela su najbrutalnije gađani bombama sa osiromašenim uranijumom – kaže: „Imam 83 godine, pamtim svakojake prilike, ali ne sećam se da je u miru u ovim našim selima mlad svet ovako mnogo umirao. Nema kuće iz koje u poslednjih petnaestak godina ona najteža bolest nije nekoga odnela. Ne bira – Srbe, Albance, Rome, Makedonce, kosi redom. Kažu da je to sve zbog NATO bombi i tog nekog uranijuma“. Dok je to govorio, ispred sebe je imao umrlicu svoje supruge Anke Aleksić, a onda nastavlja: „Pratim šta se priča i piše o tim bombama sa uranijumom. Stručnjaci govore različito, ali jedno znam – moja Anka je još i bila stara naspram silne mladeži koju je posle rata rak odnio, uglavnom u četrdesetim godinama, a ovde su ljudi uvek bili dugovečni, živelo se 80-90 godina. U našoj mahali Topojanci ima tridesetak kuća, a od rata je iz svake sahranjen po jedan mlad čovek. Svi poumiraše. Bauk rata nadvio se nad nama, ušao u svaku kuću. Ne može biti da to nema veze sa tim bombama“.

Vera Milosavljević iz Straževice opisuje jedan od događaja i kaže: „Bio je u komšiluku jedan mlad bračni par sa dvoje dece. Majka im je obolela od leukemije i preminula. Danas smo saznali da je još jedan komšija krenuo na hemoterapiju. Najteže nam je palo kada je komšijin trogodišnji sinčić umro, sa samo tri godine, od leukemije, a svakodnevno se igrao na mestima gde su padali geleri“.

Mi želimo da ova komisija utvrdi da li je ovog trogodišnjeg dečaka ubila ista bomba, samo posle mnogo više godina, koja je ubila i trogodišnju Milicu Rakić. Mi želimo istinu i osvojili smo pravo na istinu.

Još jedno, što je veoma važno: ni Vera Milosavljević, ni Borko Aleksić nisu ni radiolozi, ni onkolozi, ni biohemičari, ni doktori nuklearne fizike, ali oni su rekli nešto na šta nauka mora da reaguje. Mi smo to obezbedili kroz ovu komisiju.

Mi samo tražimo istinu. Srpski narod je svetu toliko pomogao da nauči o elektrotehnici, telefoniji, veri, sportu, a od sveta je vekovima tražio samo da svet nauči najosnovnije o srpskom narodu – da Srbi žele slobodu, pravdu i istinu, i da žive za to.

Hvala gospodinu Lazanskom što nam je dao objašnjenje vezano za naziv agresije, da ipak nije bila „Milosrdni anđeo“. A i sumnjivo nam je bilo. Iduće godine Manastir Mileševa slavi osam vekova postojanja, tamo je freska Belog anđela. Mi Srbi veoma dobro znamo kako izgleda anđeo. A to što je išlo prema nama nimalo nije ličilo na anđela. Anđeo nema crna krila. Anđeo ne može da ubije. Anđeo ne može da se kupi. Anđeo ne može da padne. I naš Beli anđeo nema potrebe da bude nevidljiv.

Na centralnoj državnoj ceremoniji, u Aleksincu, povodom godišnjice NATO bombardovanja predsednik Srbije Aleksandar Vučić je rekao: „Srbija koju nisu ubili i nikada neće ubiti njihova je najveća kletva, a naš zadatak i naša budućnost.“ Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Hvala, kolega Janjuševiću.

Reč ima narodna poslanica Snežana Paunović.

Izvolite.

SNEŽANA PAUNOVIĆ: Zahvaljujem se, predsedavajući.

Važna tema, napokon u plenumu Skupštine Republike Srbije, posle skoro dvadeset godina od, kako kolega Lazanski reče, profesionalnog naziva „Zajednička sila“, bez odluke Saveta bezbednosti, po jednoj državi, sa katastrofalnim posledicama.

Obavezu da o ovome govorim imam i kao neko ko je bombardovanje preživeo u Peći, jednom od tri grada na Kosovu i Metohiji koja su obeležena kao tačke sa najvećom količinom bačenog osiromašenog uranijuma.

Čuli smo danas strašne podatke. Mislim da smo i kompletno građanstvo Srbije prosto zabrinuli i nesretno podsetili na ono što je iza nas, ali, nažalost, i na ono od čega posledice trpimo i danas. Bezmalobrojno je bačeno petnaest tona osiromašenog uranijuma, i to jeste velika katastrofa, ali ne jedina. Mora se reći i da je NATO bombardovao hemijska i naftna postrojenja, koja su izuzetno opasna kako po zdravlje ljudi tako i po kompletni ekosistem. Ova postrojenja nalazila su se na mapama hazarda i predstavljaju objekte koji se u slučaju rata ne bombarduju, kako se ne bi izazvala velika katastrofa. Ali onaj ko je bez odluke Saveta bezbednosti krenuo u NATO agresiju na Jugoslaviju nije ni razmišljao o tome da li su ti objekti zaštićeni, u smislu da se po njima ne dešava čak ni u ratu.

Šta je posledica svega što se desilo, osvrnuću se prosto iz dva ugla. Pre svega, na osnovu činjenica koje postoje, a to je da je italijanski kontingent koji je posle NATO agresije bio smešten na Metohiji imao bezbroj vojnika koji su dobili čak i pravosnažne presude, o tome je predsednik Poslaničke grupe Socijalističke partije Srbije Đorđe Milićević već govorio. Oni su precizno navodili da nisu bili

adekvatno opremljeni da bi izdržali posledice nivoa osiromašenog uranijuma koji je na toj teritoriji bačen. Nedvosmisleno je NATO alijansa znala i šta su posledice i čime kreće u svoju agresiju.

S ove distance gotovo da mogu da tvrdim, i tvrdim, da su sve silne kolone albanske nacionalne manjine u južnoj srpskoj pokrajini koje su neposredno po početku bombardovanja krenule da napuštaju svoje kuće zapravo to radile po nalogu svojih zapadnih mentora, jer su oni znali od čega treba da sklone. To je možda bilo obećanje da će Srbi biti uništeni, eto tako, osiromašenim uranijumom. Naspram toga, optužili su nas za progon albanske nacionalne manjine. Onda su im obezbedili tzv. državu Kosovo, priznali je, proterali 300.000 Srba a oni nastavili da žive tamo.

Nešto kasnije ću govoriti i o statističkim podacima, koji nedvosmisleno govore o tome šta je danas statistika kada su u pitanju maligna oboljenja na teritoriji južne srpske pokrajine za 2017. godinu.

Ono na šta moram da se osvrnem jeste to (a dobar šlagvort mi je dao kolega Jovanović) šta su posledice, nezavisno od osiromašenog uranijuma, 78 dana konstantne vazdušne opasnosti na Kosovu i Metohiji, bez i jedne jedine sirene o prestanku vazdušne opasnosti osim onoga dana kada je ona okončana; trauma zbog napuštanja svojih vekovnih ognjišta za 300.000 Srba; trauma za 100.000 onih koji su ostali i bili prepušteni na milost i nemilost što terorističkoj OVK-a što njihovim zapadnim partnerima.

Posledica toga, nažalost, u centralnoj Srbiji jeste ogroman broj umrlih ljudi, koji su mahom umrli od kancerogenih oboljenja. Kao ekonomista, ja se ne usuđujem da o kanceru govorim, ali znam da mi je mnogo prijatelja, nažalost, preminulo a da je ta vrsta kancera bila ili prva ili retka. Drago mi je da će komisija, i čvrsto verujem, ispitati sve okolnosti pod kojima se živelo i sve posledice koje danas trpimo.

Ono što je beskraino važno reći jeste da danas podaci govore da je u 2017. godini nagli porast smrtnosti od malignih oboljenja i na samom Kosovu i Metohiji. Najviše obolelih registrovano je na teritoriji opštine Priština: 354 prijavljena pacijenta u 2017. godini, Prizren je rangiran kao druga opština sa najvećim brojem obolelih od kancera – 151, Peć sa 141 slučajem. Ovo su albanska deca, i nešto malo Srba koji su tamo ostali.

Još uvek pod utiskom posete Goraždevcu, koji je u ponedeljak proslavio svoju seosku slavu Svetog Jeremiju Proroka – i tamo ima dece, dece koja već dvadeset godina žive i rađaju se na tlu za koje su svetski naučnici utvrdili da je 50 santimetara po dubini kontaminirano osiromašenim uranijumom.

To je bilans stanja jedne, kako ste rekli, „Zajedničke sile“, onoga što su znali da zovu „Milosrdni anđeo“, vrhunac nemilosrdnosti prema jednoj naciji, prema jednoj državi. Ne samo prema srpskom nego i prema albanskom narodu, za čiji su račun uradili sve što su uradili. Dakle, nismo bombardovani ni zbog Miloševića ni zbog pogrešne politike Socijalističke partije Srbije; samo smo bili

žrtve, a i dobar teren da posle nas, na krilima tih neistina, neki dođu, vladaju i zažmure nad ovakvim katastrofalnim bilansom.

Čak i danas, kada bi trebalo da svi imamo samo „za“ na ovu temu, koristimo ovakvu temu za jeftino politikantstvo. Socijalistička partija Srbije je uvek bila iznad toga i sa zadovoljstvom će naši predstavnici učestvovati u radu komisije. Bićemo na raspolaganju u svakom smislu te reči i uvek podržati ovakve inicijative i predloge.

Hvala vam, predsedavajući. Očigledno je da je ova tema postala preopterećujuća, ili ja prosto nisam inspirativna, ali vidim da se tišina u sali gubi. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Milorad Mirčić.

Izvolite.

MILORAD MIRČIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, eksperiment koji je NATO sproveo 1999. godine započet je mnogo ranije na teritoriji i na prostorima Republike Srpske. Naravno, to je bila generalna proba pred konačni napad na Saveznu Republiku Jugoslaviju.

Imamo podatke i činjenice koji ukazuju, ispitivanjem, istraživanjem i obradom podataka na prostoru Republike Srpske – katastrofalne su posledice od bombardovanja kada je u pitanju povećanje broja obolelih od karcinoma. Imamo tako podatak da, recimo, u opštini Hadžići, to je u blizini Sarajeva... Uredni podatak govori da je pre bombardovanja registrovano 48 osoba obolelih od karcinoma, a posle bombardovanja taj broj se drastično popeo na 383 osobe. To je relevantan podatak, ne može se manipulirati njim.

Kada je u pitanju napad na Srbiju, odnosno Saveznu Republiku Jugoslaviju, to je bila generalna proba za mogućnost napada na Rusku Federaciju. Taj napad je izvršen bez bilo kakve odluke i bez bilo kakvog znanja UN, odnosno Saveta bezbednosti.

Kada je izvršen napad, koristila su se nedozvoljena sredstva prilikom bombardovanja, a to su projektili koji su sadržali u sebi osiromašeni uranijum.

Odmah posle napada bili smo svedoci da su se pojavili kvazinaučnici, koji su objasnili široj javnosti u tadašnjoj SRJ da je, u stvari, bombardovanje suštinski bila jedna humanitarna akcija; ona je za cilj imala da zaštiti albansko stanovništvo na Kosovu i Metohiji. I da je do savršenstva dovedeno to bombardovanje koje je izvršeno od strane NATO-a, da su ti njihovi projektili jasno prepoznavali ko su agresori a ko su oni koji su albanske nacionalnosti.

Prosto, čovek ne može da poveruje dokle su išli sa pameću i sa iznošenjem činjenica ti tzv. naučnici. Čak se nisu libili da u javnosti objašnjavaju kako nema nikakve veze to što su bombardovane rafinerije, to što je bombardovana hemijska industrija sa ispravnošću vode koju koristimo, sa tim da li je uticalo na zagađenost Dunava i naših reka. Zamislite kakvi su to naučnici, kakvi su to stručnjaci!

A da ne govorimo o onima koji i dan-danas... Pošto je Srbija očigledno počela da se, uslovno rečeno, deli i oko ove teme, pa imamo one (koji su, na svu sreću, u većini u ovoj skupštini) koji su za to da se ispituju sve okolnosti, sve činjenice vezane za posledice bombardovanja i one koji zastupaju tezu koja je poznatija po Skotu. Znači, Srbija se sada deli na one koji su Skotovi i oni koji to nisu. Tako da je tu potpuno jasna podela: oni koji su Skotovi i dalje tvrde da je Srbija obolela od karcinoma zato što previše puši, a oni koji nisu i dalje tvrde da je tu i te kako značajan uticaj svega onoga što je u sklopu humanitarne akcije sprovodio NATO.

Svedoci smo da takav zločin u novijoj istoriji čovečanstva nije počinjen. Čak smo svedoci tvrdnji da je bombardovanje hemijskih postrojenja i rafinerija u stvari humanitarni gest kako bi se sprečilo snabdevanje gorivom vojske Slobodna Miloševića ili režima koji je tad bio aktuelan u Srbiji!

Čak su posle rata i neki visoki oficiri, američki, zbog sramote, ličnog rejtinga, objavili tomome knjiga gde jasno iskazuju svoje pokajanje zbog svega onoga što je činila Amerika kao vodeća sila NATO-a.

Na kraju, šta treba da se govori ako se iznese činjenica da je u Pančevu bombardovano hemijsko postrojenje, odnosno pogon gde se proizvodi vinilhlorid monomer? To je osnovna sirovina za polivinil hlorid, od koga se proizvode plastični predmeti. Vinilhlorid monomer je opasnost sam po sebi. Samo da objasnim slikovito javnosti: oni koji rade u tom odeljenju za proizvodnju vinilhlorid monomera (inače imaju beneficirani radni staž zbog uslova rada) rade pod punom zaštitnom opremom, sa maskama rade. Kako bi to još jasnije bilo, oni su jedni od tih koji u toku svog radnog vremena obavezno moraju da koriste mlečne proizvode kao što su jogurt, mleko ili neki drugi mlečni proizvod, zbog uslova u kojima rade. Bez obzira na to što su tu reaktori, bez obzira što je tu hemijski proces koji je zaštićen, oni koji rade moraju biti zaštićeni. A taj pogon je bombardovan od strane NATO bombardera. Stvaraju se i te kako opasna jedinjenja koja, između ostalog, prave hlorovodoničnu kiselinu, a čuli smo da ta hlorovodonična kiselina uopšte nije štetna, osim što nagrizava svaku organsku materiju. Za nas Srbe valjda nije štetna, mi smo postali imuni na to.

Pa onda imamo primer gde nas ubeđuju da to što je bombardovano u Rafineriji, to što su sagorevanjem nafte stvarani sumpor i sumporna jedinjenja, što je sumporna kiselina na neki način bila prisutna, nema nikakve veze; Srbija treba da shvati da je to bilo u sklopu zaštite prava albanske nacionalne manjine. Taman da poveruju oni koji su naivni, a onda se logično pitanje postavlja – kakve veze imaju rafinerije Pančevo i Novi Sad sa Kosovom i Metohijom i albanskom nacionalnom manjinom? Kakve veze imaju mostovi na Dunavu koji povezuju geografski Srbiju i Vojvodinu? Kakve to veze ima sa Kosovom i Metohijom?

Kakve to veze ima što su korišćeni projektili za rušenje Žeželjevog mosta, koji je dugo vremena bio jedinstveno tehničko i arhitektonsko rešenje u svetu? To vam je projekat gde se prvi put primenjivalo prenapregnuto gvožđe na koje je

liven beton, i to je taj prenapregnuti beton. To je prvi put u svetu da se u oblasti građevine i arhitekture primenjuje takva tehnologija. Sada ste svedoci, samo da vas podsetim, koliko ih grize savest zbog tog zlodela koje su napravili kada su rušili mostove, a pogotovo Žeželjev most. Svaki most koji je srušen, to je veliki zločin. Pa su sada u izgradnji novog mosta i po svaku cenu žele da ga i dalje zovu, da narod prihvati da je to Žeželjev most, zato što znaju kakav su zločin počinili. Zločin im je umanjen samom činjenicom da zbog stručne sujete pokojnom Žeželju nisu prihvatili to tehnološko i tehničko rešenje, i oni to dobro znaju.

Ali, gledajte, ovde se postavlja pitanje – šta je u ranijem periodu preduzimano kada je u pitanju ovaj zločin i kada je u pitanju kažnjavanje onih koji su naredili ovakav zločin?

Ja vas samo podsećam, Srpska radikalna stranka je tada bila u vlasti, odmah posle bombardovanja podnesena je krivična prijava protiv Havijera Solane, protiv Bila Klintonu. Posle 2000. godine te prijave su stavljene van snage, uz objašnjenje da su to veliki prijatelji srpskog naroda. Čak su se neki utrkivali i danas da pokažu koliko su odaniji Bilu Klintonu, više nego Monika Levinski. Oni se i dalje bore da postanu Monika Levinski. Zalud im je, Hilari nije pobedila, moramo ih obavestiti. Havijer Solana je isti taj čovek koji je sam priznao da je izmislio činjenice vezano za stanje na Kosovu i Metohiji kako bi isposlovao bombardovanje Savezne Republike Jugoslavije. To je čovek koji je oslobođen svake odgovornosti.

Mi iz Srpske radikalne stranke jasno pokazujemo koje činjenice treba koristiti. Ne tražimo mi od komisije koja će biti formirana na nivou Skupštine da budu pojedinačno stručni, to je zabluda; oni moraju koristiti usluge ljudi koji su stručni.

(Predsedavajući: Privodite kraju.)

Završavam, samo jedna rečenica.

Ovde je i general Delić izneo neke uporedne podatke. Ako su u Iraku korišćeni bombarderi A-10, šezdeset bombardera A-10 je bilo prisutno u Iraku, milion projektila su ispalili za mesec dana; u Saveznoj Republici Jugoslaviji četrdeset bombardera A-10 bombardovalo je 78 dana – to vam je prosta računica, videćete koliko je projektila i kakve su posledice tih projektila.

Mi iz Srpske radikalne stranke glasaćemo za ovaj predlog i glasaćemo za sastav komisije. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Milena Turk.

Izvolite.

MILENA TURK: Hvala.

Dame i gospodo narodni poslanici, želela bih najpre da pozdravim inicijativu koja se odnosi na formiranje ove komisije za utvrđivanje posledica NATO bombardovanja i da izrazim svoju podršku osnivanju jednog ovakvog tela. Prošlo je čitavih devetnaest godina od NATO bombardovanja, koje je sve

nas na neki način obeležilo i ostavilo traga. Neki od nas su bili samo deca tada. Ono što se događalo tokom te 1999. godine tokom tih 78 dana bio je, svakako, zločin bez presedana.

Tokom svih ovih godina nijedna vlada nije smogla ni snage ni hrabrosti da formira jednu ovakvu komisiju i da pristupi utvrđivanju posledica NATO bombardovanja. Nijednom se, do danas, nije pronašla volja da se ovom procesu pristupi temeljno i odgovorno, jer se radi o trajnim posledicama i na našu državu, i na zdravlje, i na životnu sredinu i na naše građane. Vlada Republike Srbije je spremna da pruži podršku radu ovakve komisije i osnivanju nacionalne laboratorije koja će se baviti istraživanjem.

Ono što je jako važno pri formiranju ove komisije jeste to što će komisiju činiti, osim narodnih poslanika, eminentni stručnjaci iz oblasti medicine, biohemije, stručnjaci Instituta Vinča i drugih eminentnih institucija u Srbiji, kako bi došli do relevantnih podataka. Važno je da se uradi jedna detaljna analiza, da se uradi temeljno istraživanje i da se dođe do svetski priznatih rezultata, sa kojima ćemo moći izaći.

S obzirom na to da podaci pokazuju da je osiromašeni uranijum korišćen na više lokacija na Kosovu i Metohiji, da o tome postoje i NATO mape, jasno je zašto se mora uraditi detaljna analiza.

Komisija će, osim utvrđivanja posledica korišćenja osiromašenog uranijuma, na šta je, naravno, stavljen akcenat prilikom formiranja ove komisije, imati zadatak i da se bavi naročito hemijskim i toksičnim efektima uranijuma, jer prevazilaze radioaktivne. Takođe, važno je ispitati posledice bombardovanja koje se odnose na bombardovanje energetskih postrojenja i hemijskih pogona poput „Azotare“, „Petrohemije“, rafinerija, jer je tom prilikom došlo do oslobađanja hemijskih supstanci u velikim koncentracijama. Efekti ovih toksina će takođe biti predmet istrage ove komisije.

Prilikom svog rada članovi komisije će se oslanjati na institut kvalifikovane verovatnoće, odnosno radiće komparaciju među gradovima, različitim uzrastima ispitanika i uslovima u okruženju. Komisija će morati da utvrdi podatke, jer, nažalost, statistika pokazuje da u Srbiji sve veći broj ljudi oboleva od malignih oboljenja i važno je da pronađemo uzrok. To je naša moralna obaveza, da pronađemo uzrok, utvrdimo činjenice i dokažemo vezu između bombardovanja i ovih okolnosti.

Komisija će se, takođe, oslanjati na istraživanje koje je uradila hrabra i slobodoumna Italija. Mi smo svojim građanima dužni da takođe utvrdimo ove činjenice.

Mi ne možemo prejudicirati ishod rada komisije, ali važno je da utvrdimo istinu i preduzmemo odgovarajuće korake, poput sanacije terena na onim lokacijama gde to nije urađeno. Kamo sreće da je komisija oformljena još 2000. godine, verovatno bismo mnoge stvari mogli da sprečimo na ovaj način.

Zadatak komisije je da utvrdi da li postoji veza između velikog broja obolelih od malignih oboljenja, jer je činjenica da gotovo nema grada i opštine koji nisu bombardovani i koji nisu pretrpeli gubitke, ljudske i materijalne. Ono što je evidentno jeste da obolevaju mladi ljudi, obolevaju deca, obolevaju oni koji se bave sportom, oni koji su nepušači, koji se apsolutno ni na kakav način ne uklapaju u dosadašnju poznatu kliničku sliku i koji svojim načinom života nikako nisu mogli da doprinesu razvoju bolesti. Ovi podaci su zaista alarmantni i u interesu je građana da dođemo do istine. Šteta se sigurno ne može nadoknaditi, ali pravda se mora zadovoljiti. Ja sam uverena da će komisija kroz svoj rad ovaj cilj i postići. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Aleksandar Marković.

ALEKSANDAR MARKOVIĆ: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, današnja tačka dnevnog reda – Predlog odluke o obrazovanju komisije za istragu posledica NATO bombardovanja 1999. godine po zdravlje građana Srbije, kao i uticaj na životnu sredinu, sa posebnim osvrtom na posledice koje je ostavila upotreba projektila sa osiromašenim uranijumom, veoma je važna za građane Srbije i srpski narod u celini jer je u pitanju jedna od najvećih nepravdi i, slobodno mogu reći, jedan od najvećih zločina prema našoj državi i našem narodu. Pre nepuna dva meseca obeležavali smo tu tužnu godišnjicu, devetnaest godina od najtežeg vremena za našu zemlju u novijoj istoriji.

NATO agresija, nelegalna intervencija, bez odobrenja Saveta bezbednosti, druga je takva akcija, kako je jedan kolega malopre pomenuo. Prva je bila nelegalna agresija na Republiku Srpsku, u akciji koju su nazvali „Namerna sila“, 1995. godine. Odnela je mnogo žrtava: više hiljada poginulih, kako civila, tako i vojnika i policajaca; više hiljada ranjenih, kako civila, tako i pripadnika vojske i policije, a materijalna šteta je procenjena na sto milijardi dolara.

Da ironija bude veća, ovaj zločin nad našim narodom i našom državom u njihovim medijima, u njihovoj javnosti nazvan je „Milosrdni anđeo“. Samo zato što nismo pristali da nam neko otme teritoriju, samo zato što nismo pristali da nam neko otme deo naše zemlje, samo zato što smo branili Ustav i zakone naše zemlje, samo zato što smo branili suverenitet naše države. Usudili smo se da se branimo od svakodnevnih terorističkih napada od strane tzv. OVK na Kosovu i Metohiji.

U tim podmuklim banditskim napadima, iz zaseda uglavnom, tokom 1996, 1997, a najviše tokom 1998. godine gotovo svakodnevno su ginuli naši policajci, a u ogromnom broju i civili. Kada su 1998. godine naša vojska i policija razbile teroristička uporišta, kada smo povratili kontrolu nad najvećim delom Kosova i Metohije, e, tada kreću pritisci na Srbiju. Tada Srbi postaju „loši momci“, tada kreću optužbe za navodno etničko čišćenje, optužbe za navodne ratne zločine, optužbe za navodnu humanitarnu katastrofu.

Mi i tada pristajemo na kompromis. Maksimalno izlazimo u susret zahtevima i 13. oktobra 1998. godine sklapamo Sporazum o rešavanju kosovske krize i dozvoljavamo Kosovskoj verifikacionoj komisiji da dođe na Kosovo i Metohiju i nadgleda stvarno stanje u sukobima na Kosovu i Metohiji. Šef te verifikacione komisije bio je, po zlu čuveni, Vilijam Voker. On je pre toga bio šef Prelazne uprave za istočnu Slavoniju, Baranju i zapadni Srem, nakon Erdutskog sporazuma, koji je usledio nakon zločinačke akcije „Oluja“ 1995. godine. Gde god da je Voker bio angažovan na ovim prostorima, rezultat bi bio poguban za srpski narod. Tako da je glavni zadatak te misije bio stvaranje uslova za kasnije bombardovanje Srbije.

Kada je početkom 1999. godine u selu Račak regularna policija razbila uporište i neutralisala teroriste iz tzv. OVK, upravo ta Vokerova misija to naziva masakrom; šalju tendenciozne i montirane izveštaje u svet i otpočinj monstrozna kampanja koja uskoro dovodi do početka bombardovanja.

Na mirovnim pregovorima u Rambujeu tokom februara i marta 1999. godine Jugoslavija je ponovo izrazila spremnost i nudila najširu moguću autonomiju u okviru Srbije. Pristajali smo na najrazličitije moguće zahteve, gotovo sve osim jednog, a to je da nam neko otme deo države. To očigledno nije bilo dovoljno.

Istorija će svakako dati svoj sud o svakome od učesnika, ali jedna činjenica je potpuno jasna – NATO agresija je bila stravičan zločin prema srpskom narodu i za to nema nikakvog opravdanja. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marjana Maras.

MARJANA MARAŠ: Poštovani predsedavajući, dame i gospodo narodni poslanici, 1999. godine NATO alijansa, bez odobrenja Saveta bezbednosti, nelegalno i nelegitimno bombardovala je Saveznu Republiku Jugoslaviju.

Sada je svima jasno da tada nismo bombardovani zbog pokojnog predsednika Slobodana Miloševića, nego da smo bombardovani da bi se oteo deo teritorije, naša južna pokrajina Kosovo i Metohija. Mi smo se u ratu za nju borili, a moramo da nastavimo da se i sada, u miru, borimo i na drugi način.

Na početku želim da istaknem da je na mene poseban utisak ostavilo izlaganje generala Božidara Delića, koji nam je pojasnio zbog čega smo svi mi prilikom pripreme za izlaganja nailazili na različite činjenice kada su u pitanju podaci o tome koliko je bilo lokacija, koliko je bilo NATO udara, kolike su posledice. Ono što je i naš ovlašćeni predstavnik Đorđe Milićević izneo, to je naša istorijska anatema koju nosimo, da mi nemamo podatke o našim žrtvama ni iz prethodnih ratova, pa tako ni iz ovog poslednjeg.

Bombardovanje Srbije NATO je iskoristio da se oslobodi silnog radioaktivnog i kancerogenog otpada iz svojih elektrana. Tokom bombardovanja Srbije 1999. godine na našu zemlju bačeno je petnaest tona radioaktivnog otpada, kako smo mogli da čujemo više puta u toku dana.

Stručnjaci tvrde da su nam trajno kontaminirani voda, vazduh, zemlja i da su uticali na pravu epidemiju kancera. Naš čuveni neurohirurg prof. Danica Grujičić tvrdi da postoje dokazi da je NATO nuklearni otpad iz elektrana razbacio svuda po Srbiji. Ove radioaktivne materije direktno su uticale na porast karcinoma u Srbiji, naročito na jugu naše zemlje. Posebno je teška situacija među kosovskim Albancima, koje je NATO navodno štitio.

Po mišljenju stručne javnosti, radioaktivni otpad iz bombi NATO-a direktno je uticao na znatan porast leukemija i limfoma u Srbiji. Od 1999. godine do danas broj obolelih skočio je za 110%, a smrtnost čak za 160%. Maligne bolesti u Srbiji su zbog NATO bombardovanja tri puta češće nego u svetu. Osim što su učestaliji, tumori su i agresivniji, pa se naša zemlja nalazi u vrhu u Evropi po smrtnosti od malignih bolesti. U porastu je i broj obolelih od autoimunih bolesti, a sve veći broj parova se leči od steriliteta.

Gađajući hemijska postrojenja, hemijske rezervoare, naftna i benzinska skladišta, NATO je stvarao uslove hemijskog rata bez eksplicitne upotrebe bojnih otrova. Cela naša zemlja je tokom 78 dana bombardovanja bila poligon za ispitivanje efikasnosti najsavremenije elektronske tehnike i novog naoružanja. Gađane su „Petrohemija“ i „Azotara“ u Pančevu, rafinerije nafte u Pančevu i Novom Sadu, „Prva iskra“ u Bariču, rezervoari nafte na više lokacija. Sve te fabrike nalaze se na obalama reka Save i Dunava, pa je tako osim zagađenja atmosfere i zemljišta došlo i do kontaminacije vodotokova. Iz oštećenih rezervoara iscurila je velika količina naftnih derivata, koji nisu potpuno izgoreli, tako da su se izlili u reke ili difundovali u zemlju.

Srbija je po smrtnosti od tumora, kako možemo da vidimo iz podataka, prva u Evropi, upozoravaju stručnjaci i ukazuju na činjenicu da je to dobrim delom posledica NATO bombi sa osiromašenim uranijumom. NATO je tokom 1999. godine na području tadašnje Savezne Republike Jugoslavije, a prevashodno na teritoriju Kosmeta i na rubne delove Pčinjskog okruga, bacio 15 tona osiromašenog uranijuma, čiji je period poluraspada četiri i po milijarde godina.

Grci su dva i po meseca posle bombardovanja Srbije ispitivanjima utvrdili da je zračenje na teritoriji njihove zemlje povećano za 20-30%.

Građani Srbije godišnje u organizam kroz hranu, vodu i vazduh unesu oko 18.600 bekerela radioaktivnosti, a dozvoljena granica je 80. Srbija je posle NATO bombardovanja ozračena 230 puta većom dozom osiromašenog uranijuma.

Lansirano je, kako sam ja mogla da pronađem, 415.000 različitih projektila, ukupne mase 22.000 tona.

Uništeno je i oštećeno oko 25.000 kuća i zgrada, uništeno je oko 470 kilometara puteva i oko 600 kilometara železničkih pruga. Šezdeset posto ciljeva koji su gađani bili su civilni.

Nad Srbijom i Crnom Gorom izgorelo je 16.500 tona kerozina. Za sagorevanje ove količine kerozina potrebna je količina kiseonika koju sva živa bića na ovim prostorima potroše za pedeset godina. U Pančevu i Novom Sadu u Dunav je otišlo tri tone žive. Radijacija je bila povišena i u Rumuniji, Bugarskoj, Grčkoj i Makedoniji. Rejoni sa hemijskom kontaminacijom: pored Pančeva, Bora, Kragujevca, Novog Sada, Bariča, Lučana, pominje se i opština iz koje ja dolazim, Vrbas. Posledice toksičnog i radijacijskog dejstva uranijuma na zdravlje stanovnika Srbije još nisu ozbiljno istražene.

Preskočiću podatke na koje sam naišla upravo zbog izlaganja generala Božidara Delića, koji je naveo da je bilo mnogo više lokacija nego što se to navodi u mapi NATO-a. Iako je dokazano da se Srbija suočava sa tihom epidemijom malignih bolesti, niko za to zvanično u ovom trenutku ne može da okrivi NATO jer jednostavno nema studije koje bi povezala porast broja obolelih od raka u našoj zemlji sa bombardovanjem osiromašenim uranijumom.

Upravo je zadatak komisije da sagleda činjenice i okolnosti vezane za posledice NATO bombardovanja 1999. godine po zdravlje građana Srbije, kao i uticaj na životnu sredinu, sa posebnim osvrtom na posledice koje je ostavila upotreba projektila sa osiromašenim uranijumom. Mi svi kao poslanici imamo dug i obavezu, zbog onih koji su nastradali i zbog naših potomaka, da istražimo posledice NATO bombardovanja 1999. godine po zdravlje građana, kao i uticaj na životnu sredinu. Stoga, Poslanička grupa SPS bezrezervno će podržati formiranje komisije i uzeti aktivno učešće u njoj. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Milanka Jevtović Vukojičić.

MILANKA JEVTIĆ VUKOJIČIĆ: Zahvaljujem, poštovani predsedavajući.

Kolege poslanici i poslanice, poštovani građani Srbije, prošlo je punih devetnaest godina a nije postojalo ni političke volje ni političke hrabrosti da se predlog za osnivanje ovakve komisije stavi pred najviše zakonodavno telo, Narodnu skupštinu Republike Srbije. Prvi put je to sada učinila predsednica Narodne skupštine gospođa Maja Gojković stavljajući na dnevni red formiranje komisije za istragu posledica NATO bombardovanja 1999. godine po zdravlje građana, kao i uticaja na životnu sredinu, sa posebnim osvrtom na posledice koje je ostavila upotreba projektila sa osiromašenim uranijumom.

Moram da istaknem da je formiranje ove komisije vrlo značajno sa više aspekata. Za svakog pojedinca, za svakog građanina Republike Srbije, za svaku porodicu prioritet broj jedan je – zdravlje. Za svaku odgovornu državu, a ova država to jeste, prioritet je zdravlje njenog stanovništva.

Za Srpsku naprednu stranku najveći kapital su ljudi, ljudi koji kojima dugujemo istinu šta se desilo pre devetnaest godina i da li to što se desilo ima uticaja i uzročno-posledičnog odnosa po njihov život, njihovo zdravlje, kao i po životnu sredinu. Naravno, formiranjem ove komisije, u čiji će sastav pored

narodnih poslanika ući i eminentni stručnjaci, trebalo bi da se otkrije istina i da se utvrdi da li postoji uzročno-posledična veza. Za Srpsku naprednu stranku jedna od najvećih vrednosti koje poštuje, a koja se odnosi na građane Republike Srbije, jeste predočavanje istine. Istina i samo istina je ono što SNS nudi i daje građanima Srbije.

Dvadeset četvrtog marta 1999. godine u 19.45 časova, bez objave rata, potpuno protivpravno svim međunarodnim dokumentima, NATO alijansa predvođena Sjedinjenim Američkim Državama bombardovala je Republiku Srbiju i samim tim učinila agresorski čin. Punih 78 dana, 11 nedelja, NATO bombarderi sejali su smrt, sejali su strah i ostavljali siromaštvo na području Republike Srbije.

Moram da istaknem da je tokom NATO bombardovanja poginulo između 2.700 i 3.500 civila, da je ranjeno 12.500 građana, da je poginulo 1.080 vojnika i policajaca, onih vojnika koji su časno stajali na braniku svoje otadžbine i vršili Ustavom poverena im prava.

NATO agresori su bombardovali najčešće noću, onako krvnički i mučki, na spavanju ubijali i decu. Dece ubijene od strane NATO agresora bilo je ukupno 89. Ubijali su nemoćne, ubijali su one koji su u bolnicama tražili pomoć; na primer, u Kliničko-bolničkom centru „Dragiša Mišović“, gde je sem bolesnika poginulo i sedam vojnika, gardista Vojske Srbije, samo zato što su se nalazili ispred Kliničko-bolničkog centra. Oni su ubijali i one koji su bežali od „Oluje“ i ustaškog noža i došli u Surdulicu; NATO bombe su u Surdulici bombardovale paviljon gde su se našli upravo izbegli iz Republike Srpske Krajine. Tom prilikom poginulo je 20, a ranjeno 88 civila. Interesantno je da su u Surdulici bombardovali i Gerontološki centar, a tu su bili smešteni stari i nemoćni ljudi. Na niškoj pijaci ubili su trudnicu koja se nalazila u sedmom mesecu trudnoće, studenta medicinskog fakulteta. U Batajnici su ubili Milicu Rakić, devojčicu od tri godine, podmuklo, krvnički, noću; devojčica se nalazila na noši. U Novom Pazaru ubili su dete od dve godine, u naručju oca.

Prošlo je devetnaest godina od NATO bombardovanja. Ono što je s aspekta dece zabrinjavajuće, što konstatuje i registruje Institut za javno zdravlje „Batut“, to je porast malignih oboljenja kod dece. Po statističkim podacima Instituta „Batut“ navodi se da je 300 dece novootkriveno, koja se leče od raznih oblika malignih oboljenja. To su deca uzrasta od bebe do 14 godina. Poražavajuća je činjenica, takođe, da se među uzrocima smrtnosti kod dece do 14 godina na drugom mestu upravo nalaze maligne bolesti, jer, nažalost, za neku od ove dece ishod je koban. Maligne bolesti se nalaze na drugom mestu uzroka smrtnosti, odmah nakon povreda.

Zato smatram da je neobično važno formiranje ove komisije. Smatram i te kako važnim i sva ona istraživanja, sve one podatke i sve one činjenice koje će oni utvrditi i prezentovati Narodnoj skupštini, prezentovati javnosti. Nakon toga, u skladu sa zakonom, sigurno će se preduzeti i sve adekvatne mere. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.
Ovim bismo završili za danas. Nastavljamo sutra u 10 sati.

(Sednica je prekinuta u 18.50 časova.)